

OBEC HNILČÍK

Názov:	Program rozvoja obce Hnilčiek na roky 2016 – 2022
Územné vymedzenie :	Kataster obce Hnilčiek, okres Spišská Nová Ves, Košický samosprávny kraj
Územný plán obce	Nebol vypracovaný
Dátum schválenia PHSR:	01. 01. 2016
Dátum platnosti:	od 01. 01. 2016 do 31. 12. 2022
Verzia	01
Publikovaný verejne :	05. 01. 2016

OBEC HNILČÍK
OBECNÝ ÚRAD HNILČÍK

PROGRAM ROZVOJA OBCE HNILČÍK NA ROKY 2016-2022

Vypracoval: Ing. Marián Jančura, CSc.
v spolupráci s Ing. Evou Malecovou

Schválil: Vladimír Fabián, starosta

OBSAH

(podľa § 8 od. 3 zákona č. 539/2008 Z.z. „o podpore regionálneho rozvoja“):

0. ÚVOD

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA, SPOLOČENSKÝCH A SOCIÁLNYCH POMEROV

1. Komplexné hodnotenie a analýza východiskovej situácie obce Hnilčik

1.1 Základné informácie

1.2 História obce

1.3 Širšie územné vzťahy

1.4 Stav územno plánovacej a programovej dokumentácie

2. Prírodné zdroje a podmienky

2.1 Prírodné charakteristiky

2.1.1 Geomorfológia a geologická stavba

2.1.2 Klimatické podmienky

2.1.3 Hydrogeologické pomery

2.1.4 Pôda

2.1.5 Fauna a flóra

2.1.6 Krajinná štruktúra

2.2 Ochrana prírody

2.3 Životné prostredie

2.3.1 Ovzdušie

2.3.2 Voda

2.3.3 Odpady

2.3.4 Radónové riziko

2.3.5 Environmentálna regionalizácia

3. Ľudské zdroje

3.1 Demografická situácia obce

3.1.1 Stav a vývoj obyvateľstva

3.1.2 Pohyb obyvateľstva

3.1.3 Veková štruktúra obyvateľstva

3.2 Vzdelanosť občanov, vzdelávanie

3.3 Vierovyznanie a národnostné zloženie

4. Kultúrne a spoločenské zdroje

4.1 Pamiatky a tradícia

4.1.1 Tradície

4.1.2 Kultúrne a historické pamiatky

4.1.3 Osobnosti, rodáci

4.2 Spoločenský život

4.2.1 Kluby, spolky a združenia

4.2.2 Spoločenské aktivity a akcie

5. Infraštruktúra a materiálne zdroje

5.1 Bývanie a bytový fond

5.2 Základná technická infraštruktúra

5.2.1 Doprava

- 5.2.2 Zásobovanie vodou a kanalizácia
- 5.2.3 Komunikačné a informačné siete
- 5.2.4 Zásobovanie elektrinou, plynofikácia
- 5.3 Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra
- 5.3.1 Občianska vybavenosť a služby
- 5.3.2 Sociálne a zdravotné služby
- 5.3.3 Školstvo a vzdelávanie
- 5.3.4 Kultúra a osвета
- 5.3.5 Zariadenia na rekreáciu
- 5.3.6 Šport a oddych
- 5.3.7 Administratíva a verejná správa
- 6. Ekonomické využívanie zdrojov
- 6.0 Hospodárska základňa
- 6.1 Podnikateľská sféra
- 6.1.1 Podnikateľské subjekty so sídlom v obci
- 6.1.2 Služby
- 6.1.3 Využívanie lesného potenciálu
- 6.1.4 Organizačná štruktúra hospodárstva
- 6.2 Trh práce
- 6.2.1 Zamestnanosť a nezamestnanosť

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

- 7. SWOT analýza
- 8. Analýza problémov
- 8.1 Audit problémov
- 8.2 Kľúčové problémy – matrica problémov
- 9. Analýza väzieb na strategické dokumenty Vyššieho územného celku Košický kraj
- 9.1 PHSR VÚC Košický samosprávny kraj
- 9.2 ÚPN VÚC Košický samosprávny kraj
- 10. Analýza potenciálu územia
- 10.1 Rozvojový potenciál územia
- 10.2 Disparity a limity rozvoja
- 10.3 Definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce
- 10.4 Odhad budúceho vývoja

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

- 11. Stratégia a ciele rozvoja obce
- 11.1 Vízia
- 11.2 Ciele stratégie
- 11.2.1 Prioritné oblasti
- 11.2.2 Globálny strategický cieľ, rešpektovanie princípov regionálnej politiky
- 11.2.3 Všeobecné strategické ciele, dosiahnutie vyváženého udržateľného rozvoja
- 11.2.4 Špecifické ciele
- 12. Finančný rámec
- 12.1 Finančná náročnosť stratégie
- 12.2 Zdroje financovania stratégie

12.3. Časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce

0. ÚVOD

Na základe Uznesenia obecného zastupiteľstva obce Hnilčiek č. 22-16/5-2014 zo dňa 16. 5, 2014, ktorým sa schvaľuje aktualizácia Plánu rozvoja obce na roky 2014-2020, bol pracovnou skupinou vymenovanou starostom obce aktualizovaný pôvodný Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) na roky 2003 – 2020 vzhľadom na viaceré zmeny, a to tak, aby dokument korešpondoval s novým programovacím obdobím Eurozóny na roky 2014 – 2022 i s novými rozvojovými zámermi obce. Nový Program rozvoja obce (ďalej PRO) obsahuje programové rozvojové zámery na roky 2015 – 2022. Obsahovo a formálne zodpovedá požiadavkám príslušných častí zákona č. 529/2008 Z.z. „o podpore regionálneho rozvoja“, najmä § 8.

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Komplexné hodnotenie a analýza východiskovej situácie obce Hnilčiek

1.1 Základné informácie

Obec patrí do okresu Spišská Nová Ves, do Košického samosprávneho kraja. Jej samosprávne vymedzenie je dané katastrálnym územím Hnilčiek, č. k. ú. 816 434) v okrese Spišská Nová Ves a v Košickom kraji, ktoré vzniklo po územnosprávnej reorganizácii v roku 1962.

Celková výmera katastrálneho územia je 2 223 ha.

Názvy jednotlivých, dodnes používaných miestnych častí: Cechy, Štolvek, Furmanec, Grétla, Zimná Dolina, Gezwäng (Pri slobodárni), Sypanec, Putnok, Brežek, Gronec, Pri koscele, Dolka, Chotár, Bindtnianska cesta, Šuferland, Jerohuta, Lapkova, Bindt, Predný hon, Roztoky, Poľana, Domky, Sekel'...

1.2 História obce a z nej vyplývajúce determinanty

Obec Hnilčiek sa vyvinula na území historického regiónu Spiš ako sídlo baníkov a želiarov (v spodnej časti). Zreteľné historické i aktuálne väzby sú vo vzťahu ku okresnému mestu Spišská Nová Ves (v minulosti Iglov, Neudorf), ku ktorému horná časť obce patrila ako územná súčasť od stredoveku až po rok 1962.

Vznik hnilčických osád je úzko spätý s výskytom bohatých zdrojov nerastných surovín – početných a bohatých žilných ložísk železnej rudy siderit, medenej rudy chalkopyrit a medeno-striebornej rudy tetraedrit.

Vývoj Hnilčieka v historickom období ovplyvnila príslušnosť k dvom teritoriálne odlišným územiach. Južná časť patrila do historického územia zemepánov z Markušoviec – šľachtického rodu Máriássy. Spodnohnilčícku osadu, od 17. storočia nazývanú Jerohuta, založili na šoltýskom práve v roku 1290. Patrila sem aj osada Bindt, súvisiaca pravdepodobne so zaniknutými sídlami Goldbach a Stranka v údolí Markušovského potoka. Obyvateľmi Jerohuty boli poddaní (želiari • šľachticov z Markušoviec, až do polovice 19. storočia závislí na tomto rode. Živili sa extenzívnym poľnohospodárstvom (chovom dobytka, oviec, kôz), značná časť obyvateľov bola zamestnaná v baniach a pri pálení uhlia. V 19. storočí bohatší miestni obyvatelia začali podnikat' v mlynárstve.

V 19. storočí sa spodný Hnilčiek **vyvinul** ako samostatná obec, kým hornohnilčícke osady Cechy, Štolvek, Zimná dolina, Furmanec, Gezwäng, Roztoky boli považované za miestne časti mesta

Spišská Nová Ves.

V 20. storočí miestne baníctvo prešlo krízami a zaniklo v Bindte a v Roztokách koncom 30. rokov. Po druhej svetovej vojne baníctvo (už len na Grétli – v Novej štôlni) ako hlavné povolanie ustúpilo iným profesiám a zaniklo po roku 1990.

K integrácii obidvoch častí Hnilčíka a vzniku jednotného katastra došlo v roku 1962.

V obci je vidiecke osídlenie. Vidiecke prostredie si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť, pretože doterajší vývoj životných podmienok môže viesť k degradácii tejto častí sídelnej štruktúry. Obec a obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti, ktorý má zmysel práve v tomto prostredí.

Historické názvy obce: Gylnych (1290), Eisenbach, Eisenbach Thal, Klein Hnilec, Kiss Hnilecz, Vaspatak, Hnilcsek, Hnilcsik, Malý Hnilčík.

Determinanty a rozvojové impulzy: rozľahlosť a sídelná roztrieštenosť osídlenia, väzby na okresné mesto, vidiecke prírodné prostredie, historické dedičstvo spojené najmä s významným baníctvom, medených, strieboerných a železných rúd, zánik baníctva pred 25 rokmi

1.3 Širšie územné vzťahy

Kataster obce Hnilčík (č.k.ú. 816434) prináleží do okresu Spišská Nová Ves a Košického samosprávneho kraja. Susedí s katastrami mesta Spišská Nová Ves a obcí Nálepkovo, Teplička, Markušovce, Šafárka a Hnilec.

Veľmi úzka je prepojenosť s nie veľmi vzdialeným okresným mestom. Cez Hnilčík prechádzajú dôležité cestné komunikácie, jedna smerujúca na Hnilec, Mlynky a Rožňavu, druhá na Nálepkovo, Mníšek nad Hnilcom, Smolník a Košice, prípadne na Gelnicu. Táto poloha na frekventovaných cestných ťahoch je veľmi výhodná z hľadiska prístupnosti a návštevnosti.

Územie Hnilčíka je súčasťou rekreačného územného celku Slovenský raj s väzbami na Spišský kultúrno-historický celok s medzinárodným významom (starobyľ Levoča, pamiatky napísané UNESCO – Spišský hrad, Spišské Podhradie, Žehra). Hnilčík leží v susedstve turistických centier regionálneho i celoslovenského významu (podľa programu rozvoja Košického kraja medzinárodné strediská turizmu: Dobšinská ľadová jaskyňa, Dedinky, Mlynky, Čingov – Podlesok a nadregionálne strediská turizmu: Stratená, Dobšiná - mesto, Hrabušice, Radzim - Vyšná Slaná, Novoveská Huta a Hnilčík – Mráznica).

Determinanty a rozvojové impulzy: väzby na okresné mesto Spišská Nová Ves, výhodná poloha a komunikačná prístupnosť po cestách, blízkosť regionálnych kultúrnych a historických centier dolného, stredného i severného Spiša, významná pozícia medzi definovanými významnými centrami turizmu

1.4 Stav územno plánovacej a programovej dokumentácie

Obec nemá vzhľadom na počet obyvateľov územný plán, nepodlieha zákonnej povinnosti vypracovať takýto dokument.

Determinanty: nezáväznosť vedie ku živelnosti výstavby bez väzby na koncepciu osídlenia, vznik stavebných patvarov a excesov a zánik tradičnej ľudovej architektúry prestavbami

2. Prírodné zdroje a podmienky

2.1 Prírodné charakteristiky

2.1.1 Geomorfológia a geologická stavba

Geomorfológia vyplýva z charakteru geologickej stavby a účinkov erózných geologických síl. Širšie okolie je dané jeho rozložením v troch regionálnych geomorfologických jednotkách: Volovské vrchy, Hornádska kotlina a Spišsko – gemerský kras.

Volovské vrchy, ich severná časť, je tvorená Knolou a Hnileckými vrchami. Sú charakteristické eróznou – denudačnými typmi reliéfu. Všeobecne možno charakterizovať severnú časť Volovských vrchov ako pozitívnu morfoštruktúru mierne vyklenutého bloku Slovenského Rudohoria, zvažujúcu sa k severu, s nadväzujúcou negatívnou morfoštruktúrnou depresiou Hornádskej kotliny. Hlavné osi týchto morfoštruktúr sú generálne zhodného V – Z smeru. Súbežne s nimi pretekajú hlavné toky povodí, t.j. Hornád a Hnilec.

Fluviálne rezaná vrchovina s troskami karbonátov na reliktných plošinách fluviálne rezanej vrchovinej rovne nekarbonatických mladopaleozoických až spodnotriasových hornín je vyvinutá južne od Spišskej Novej Vsi až po okraj katastra Hnilčíka.

Zo severnej časti územia zatekajú k juhu výbežky kotlinových pahorkatín (od Spišskej Novej Vsi ku Novoveskej Hute a od Markušoviec ku Bindtu) so sedimentovým fluviálno – denudačným reliéfom. Pre Hnilčík je dominantnou štruktúrou eróziívne údolie Železného potoka, hlavného ľavobrežného prítoku rieky Hnilec. Údolie s dvomi bočnými vetvami smerujúcimi na juh (Zimná dolina, Roztocká dolina) vyplňajú fluviálne a aluviálne sedimenty.

Geologická litostratigrafická stavba:

Územie hnilčíckeho katastra budujú od juhu na sever horninové komplexy staršieho paleozoika (silúr-devón), mladšieho paleozoika (karbón, perm) a spodného mezozoika (trias). Územie buduje komplexy sedimentárnych a sedimentárno – vulkanických hornín rôzneho veku ležiace na sebe: v podloží **horninové súvrstvie staršieho paleozoika** – tzv. rakovecká skupina, ktorú reprezentujú: chloritické a sericitické fylity, metamorfované bazické pyroklastiká, nad nimi ležia **horniny karbónskeho veku**, zastúpené bazálnymi zlepenkami bindt-rudnianskeho typu, metamorfovanými pieskovecami a piesčitými bridlicami, tmavými uhlikatými fylitmi a metamorfovanými bazickými pyroklastikami, vyššie ležia **horniny permského veku** (bazálne pestré zlepence, pestré bridlice), zriedkavejšie a len v severnej časti územia aj **horniny triasu** (pestré bridlice, vápence), nad nimi mladšie horninové útvary (kvartérne nánosy).

Ložiská nerastov:

Nerasty z ktorých sa dajú získať kovy – **rudu** – sa v Hnilčíku viažu na rudné žily. Sú to doskovité telesá s dĺžkou rádovo stovky metrov, až niekoľko kilometrov, s vertikálnou hĺbkou desiatky až stovky metrov, so šírkou od niekoľkých centimetrov až po prvé desiatky metrov. Žilnú výplň tvoria:

- siderit – uhličitan železitý – ruda železa,
- chalkopyrit – medená ruda
- tetraedrit – tzv. plavý kyz – ruda medi a striebra
- rudu uránu
- nevyužiteľné nerudné a rudné minerály, najviac kremeň, ankerit, pyrit

Nerudné nerasty – vápence a dolomity ako stavebný kameň sa nachádzajú mimo katastra obce (severnejšie).

Na rozdiel od minulosti **surovinový potenciál nie je využívaný** – nejedná sa tu o žiadnu podzemnú, ani povrchovú baňu. Výnimkou je využívanie starej banskej haldy – v zmysle zákona č. 44/1988 Zb. „o ochrane a využití nerastného bohatstva“ (v znení neskorších predpisov) **ložiska nevyhradeného nerastu v lokalite Roztoky**. Ide o odval - nahromadenie kusového nerastného materiálu pochádzajúceho z razenia podzemných banských diel pri ťažbe žilných ložísk v Roztokách.

Horninový materiál tvorí zmes, ktorá sa skladá z rôzne veľkých úlomkov bridlíc, bazických pyroklastík a diabázu a je vhodný ako stavebný materiál pri stavbe hrádz potoka a cestných telies. Obec Hnilčik je držiteľom banského oprávnenia a má povolenú činnosť vykonávanú banským spôsobom pri ťažbe ložiska nevyhradeného nerastu Roztoky – hlušínová halda na parcele č. KN 1333 Obvodným banským úradom Spišská Nová Ves.

Osídlenie sa výrazne viaže **na stáročnú banskú činnosť** pri podzemnom dobývaní medených a železných rúd, sadrovca a v 20. storočí navyše aj a uránových rúd. Ložiskové oblasti sú tvorené rozsiahlym Grételsko – roztockom rudným poľom a rudným poľom Bindt, kde sa vyskytujú žily komplexných sideritovo – sulfidických (Fe, Cu) rúd. Rudné pole Bindt je otvorené systémom banských diel, ktoré nie sú prepojené s banským systémom Roztôk a Grétle. V Bindte boli práce ukončené už v I. polovici 20. storočia, rovnako ako v roztockej časti rudného poľa Grétla-Roztoky. Obdobie hospodárskych medzivojnových kríz a 2. svetovej vojny prekonala iba banská činnosť na Grétli a na žile Gezwäng, pričom v druhej polovici 20. storočia tu dobývali rudy Železorudné bane, n.p. Spišská Nová Ves.

Uranové zrudnenie - oblasť Hnilčik

Prieskum na urán realizoval Uránový prieskum, neskôr Uranpres Spišská Nová Ves pomocou horizontálnych banských diel – štôlne č. 1, štôlne č. 21 a štôlne č. 2, zaústených na úpätí svahu Suchého vrchu na ľavej strane údolia Železného potoka v obci Hnilčik. Zostali po nich banské odvaly. Litologická charakteristika haldového materiálu je nasledovná: metamorfované pieskovce, tufy, bazické pyroklastiká, bridlice, ojedinele úlomky uránovej rudy. Materiál je netriedený, s výskytom granulometrie od mm do 30 cm.

Determinanty a rozvojové impulzy: krásne prírodné prostredie, veľká členitosť terénu, geologické prostredie vhodné na akumuláciu ložísk užitočných nerastov, vyťaženosť (vyčerpanie) ložísk rudných nerastov, výskyt uránového ložiska v okrajovej lokalite, zánik baníctva, využívanie hald ako kameniva, potenciál starých banských diel ako atrakcie pre turistov

2.1.2 Klimatické podmienky

Uzemie južne od Hornádskej kotliny má typ mierne chladnej, chladnej až studenej horskej klímy. Studený typ klímy s malou inverziou teplôt charakterizuje širšiu oblasť masívu Veľkej Knoly, a Muráňa v západnej časti. Teplota v januári býva -6°C až -7°C a teplota v júli $11,5^{\circ}\text{C}$ – $13,5^{\circ}\text{C}$. Ročná amplitúda priemerných mesačných teplôt vzduchu je 18°C až 20°C pri ročnom úhrne zrážok okolo 1 000 mm. Ostatné vrchovinové a hornatinové časti územia majú mierne chladnú (najmä údolie Železného potoka a Markušovskej doliny) a chladnú horskú klímu (masívy Hliníkov, Grajnára Knoly). Súhrnne ich charakterizuje suma teplôt 10°C a viac v rozmedzí 1 200 - 1 600 mm zrážok pre chladnú a 1 600 - 2 200 mm zrážok pre mierne chladnú klímu. Priemerné teploty v januári sú -4°C až $-6,5^{\circ}\text{C}$ a teplota v júli $13,5^{\circ}\text{C}$ až 16°C . Ročná amplitúda priemerných mesačných teplôt vzduchu sa pohybuje od $19,5^{\circ}\text{C}$ až po $21,5^{\circ}\text{C}$. Ročný úhrn zrážok dosahuje 700 – 1 000 mm.

Snehová pokrývka trvá v oblastiach s horskou klímou viac ako 160 dní, na severe len 120 dní (Š. Valkovič, 1980). Rozmiestnenie dlhodobých maxím snehovej pokrývky dosiahlo 75 – 100 cm v oddieli Knola, kým v Hnileckých vrchoch sa pohybuje v rozmedzí 50 – 75 cm a klesá až pod úroveň 25 cm v okolí Spišskej Novej Vsi.

Determinanty a rozvojové impulzy: drsné klimatické podmienky, pomerne bohaté zrážky (v poslednom období ovplyvnené zmenami klímy), trvalá snehová pokrývka v zime

2.1.3 Hydrologické pomery a hydrogeologické pomery

Územím prechádza rozvodnica základných povodí č. 4-32-01 a č. 4-32-02 v čiastkovom povodí Hornádu. Priamo do Hornádu v základnom povodí č. 4-32-01 je odvodňovaná iba severná časť územia – potokom Markušovskej doliny miestna časť Bindt. Najväčšiu časť územia odvodňuje Železný potok a jeho prítoky Zimný potok a Roztocký potok do Hnilca v základnom povodí č. 4-32-02.

V severnej časti územia na rozvodnici základných povodí, oddeľujúcej Teplický Brusník (povodie č. 4-32-01) od Železného potoka (č. 4-32-02), je sústredené značné množstvo podzemných banských diel spojených s Novou štôľňou, pomocou ktorých sa v minulosti dobývali žilné ložiská v oblasti Gretla. Okrem toho sú s povodím Teplického Brusníka prepojené aj banské diela banského poľa roztockých rudných žíl v oblasti Hnilčíka, v povodí Železného potoka. Diela sú v spodných častiach zaplnené vodou, vchod odvodňovacej Novej štôľne je upchatý a voda regulovane vypúšťaná do Brúsniaka.

Determinanty a rozvojové impulzy: výskyt málo výdatných potokov povodia Železného potoka, vplyvom klimatických zmien a prívalových dažďov hroziace povodňami, výskyt podzemných akumulácií banských vôd v štôľniach, veľký počet prameňov a vody drenovanej banskými dielami - základ jestvujúcej vodovodnej sústavy, bohatstvo nevyužívaných prameňov a zavodnených zón

2.1.4 Pôda

Pôdy charakterizuje ich genetická spätosť s litologickým zložením podloží hornín a s charakterom klímy a reliéfu.

Pôdny pokryv v území svojimi typmi zodpovedá geomorfologickému členeniu a čiastočne odráža horninovú skladbu podložia. Vrchovinový a hornatinový reliéf Volovských vrchov je pokrytý hnedými pôdami, výrazne nenasýtenými (kyslými), na stredne ťažkých až ľahších zvetralinách rôznych typov hornín. V hornatinovom reliéfe sú časté aj hnedé pôdy podzolované, sprievodné raukre a lokálne železité podzoly. Vegetačný kryt väčšiny územia predstavujú ihličnaté smrekové a smrekovo – jedľové, iba lokálne aj bukové lesy. Pásienky a menej horské políčka prevládajú nad lesným porastom v širšom okolí, najmä v hrebeňových úsekoch vrchoviny. V oblasti hrebeňa Pálenica, južne od Hnilčíka, sú rozsiahle horské lúky a pásienky. Vo zvyšných častiach vznikli odlesnením len málo významné, izolované lúky.

Pôdny fond obce Hnilčík je tvorený nepoľnohospodárskou pôdou a len malá časť tvorí poľnohospodárska pôda.

Z celkovej výmery 2 223 ha je len 501 ha pôdy poľnohospodárskej z toho 19 ha pôdy ornej a 474 ha lúk a pasienkov.

Najväčší podiel nepoľnohospodárskej pôdy tvorí **lesná pôda**, ktorá zaberá väčšinu pôdneho fondu obce - 1 633 ha. Lesnatosť územia je 73,5 %. Drevo ťažia cudzie subjekty a vývoz drevnej hmoty je bez vyššieho zhodnotenia.

Poľnohospodárska pôda sa v minulosti využívala hlavne ako pasienky a len drobní pestovatelia ju využívali na pestovanie zeleniny, zemiakov a krmovín. Kedysi bežný chov hospodárskych zvierat fyzickými osobami v obci už zanikol. Orná pôda a rovnako trvalo trávnaté porasty sú skoro nevyužívané, hoci tvoria 22,5 % pôdneho fondu obce. Trvalé kultúry typu ovocné sady a záhrady sú súčasťou zastavanej pôdy v intraviláne.

Lesná pôda je vo vlastníctve nasledujúcich majiteľov:

- Urbárska a pasienkova spoločnosť Teplica: 80 ha,
- Urbariát Závadka: 203 ha,
- Lesy mesta, s. r. o. Spišská Nová Ves: 908 ha,

- Lesy Slovenskej republiky, š.p. : 201 ha,
- Lesná pozemková spoločnosť Hnukšák (Pozem.spo Hnilčik): 301 ha,
- Slovenský pozemkový fond: 20 ha

Tab. Štruktúra vlastníctva lesnej pôdy v katastri obce Hnilčik

	Fyzick é osoby	Obchodné spoločnosti	Cirkev	Pozemkové spoločenstvá	Pozemspo Hnilčik	Štátne lesy	Obec	Slovenský pozemkový fond
Spolu 633 ha	0	908 ha	0	203 ha	301 ha	201 ha	0	20 ha
100 %	0 %	55,6 %	0 %	12,6 %	18,4 %	12,3 %	0 %	1,1 %

Obchodné spoločnosti predstavujú len Lesy mesta Spišská Nová Ves, s.r.o. Spišská Nová Ves, Lesné pozemkové spoločenstvo Hnilčik vlastní niečo menej, ako pätinu výmery lesnej pôdy a ročne produkuje 500 až 800 m³ drevnej hmoty, (najväčší producent v katastri Lesy mesta Spišská Nová Ves v čase najvyššej ťažby až 40 000 m³ za rok). Drevo sa nespracúva v katastri obce Hnilčik a vyváža sa bez vyššej finalizácie.

Determinanty a rozvojové impulzy: pôda nevhodná na intenzívne poľnohospodárske využitie, ale vhodná na extenzívny chov dobytku a oviec, výskyt rozsiahlych nevyužívaných pastvín a lúk, potenciál vyrábať kvalitné krmivo - seno, výskyt lesných ihličnatých porastov ako zdroja dreva i ako environmentálneho a rekreačno-relaxačného činiteľa, z obecného hľadiska nevhodná štruktúra vlastníctva lesov - značná časť lesnej pôdy je vo vlastníctve subjektov sídliačich mimo hranice obce, podiel miestnej lesnej spoločnosti (18,4 % z výmery) je relatívne malý, možnosť rozvoja lesného hospodárstva a ťažby dreva, ťažba dreva bez vyššieho zhodnotenia na mieste. lesné porasty napadnuté drevokazným hmyzom

2.1.5 Flóra a fauna

Na základe fytogeografického členenia Slovenska patrí územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpathicum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), okresu Slovenské rudohorie.

Územie obce obkolesujú ihličnaté lesy zložené z jedle a smreka, v ktorých sa často vyskytuje aj buk (*Fagus sylvatica*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), zriedkavejšie borovica lesná (*Pinus sylvestris*) a smrekovec opadavý (*Larix decidua*). Rastú tu aj viaceré druhy, ktoré sú radené medzi chránené a ohrozené, napríklad soldanelka uhorská (*Soldanella hungarica*), smrečinovec plazivý (*Goodyera repens*), kruštík širokolistý (*Epipactis helleborine*), jednokvietok veľkokvetý (*Moneses uniflora*), plavún obyčajný (*Lycopodium clavatum*), plamienok alpský (*Clematis alpina*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*) a konvalinka voňavá (*Convallaria majalis*).

Popri potokoch sa ešte miestami zachovali porasty jelše s vrbami (*Salix sp.*) a čremchou (*Padus racemosa*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú hygrofilné a nitrátofilné druhy ako napríklad kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), angelika lesná (*Angelica sylvestris*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides*) a iné. Brehové porasty sú dôležitým ekostabilizačným prvkom

v území, sú významné nie iba z prírodovedného hľadiska, ale aj krajinárskeho.

Lúky a pasienky boli ešte donedávna kosené a spásané kravami. Pravidelným kosením jeden až dvakrát ročne a spásaním sa zachovávala vysoká rozmanitosť a pestrosť rastlinných druhov. Vzhľad týchto podhorských a mezofilných lúk okrem tráv udávajú od jari do jesene pestrofarebné kvety rastlín. Na jar sú to najmä prvosienka jarná a vyššia (*Primula veris*, *P. elatior*), fialka voňavá (*Viola odorata*) a krivec žltý (*Gagea lutea*). Najpestrejšia vegetácia je v letnom období. Na lúkach rastie margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), pakost lúčny (*Geranium pratense*), zvonček konársky (*Campanula patula*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), štiav lúčny (*Acetosa pratensis*), chrastavec roľný (*Knautia arvensis*), kozia brada východná (*Tragopogon podagraria*), šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), ľubovník bodkovaný (*Hypericum perforatum*), púpavovec srstnatý (*Leontodon hispidus*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), červenokvitnúce klinček kartuziánsky a klinček slzičkový (*Dianthus carthusianorum*, *D. deltoides*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), smolníčka obyčajná (*Steris viscaria*), ružovokvitnúca kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*).

Rastú tu liečivé rastliny, známe prevažne pod ľudovými názvami ako „peterklúče“-prvosienka jarná (*Primula veris*) a prvosienka vyššia (*P. elatior*), „materina dúška“-dúška (*Thymus* sp.), „myší chvostík“-rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), „dermeter“-nátržník vzpriamený (*Potentilla erecta*), „trezalka“-ľubovník bodkovaný (*Hypericum perforatum*), púpava lekárska (*Taraxacum officinale*), repík lekárske (*Agrimonia eupatoria*), „psí jazyk“-skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), „petaržnik“-veronika lekárska (*Veronica officinalis*), „dobrá myseľ“-pamajorán obyčajný (*Origanum vulgare*), „veľký podbel“-podbel liečivý (*Tussilago farfara*) ... Zriedkavejšie možno nájsť aj „cenceliu“-zemežľč menšiu (*Centaureum erythraea*), či „horkú trojku“-vachtu trojlistú (*Menyanthes trifoliata*), ktoré patria medzi ohrozené a chránené rastliny.

Na lúkach a pasienkoch rastú aj chránené a ohrozené rastliny: snežienka jarná (*Galanthus nivalis*), horec krížatý (*Gentiana cruciata*), ľalia cibul'konosná (*Lilium bulbiferum*) a šafrán spišský (*Crocus discolor*), ktorý tvorí na viacerých lúkach súvislé fialové "koberce". Nápadné sú orchideovité rastliny: vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), vstavačovec Fuchsov pravý (*Dactylorhiza fuchsii* subsp. *fuchsii*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), vemenník dvojlistý (*Platanthera bifolia*) a bradáčik vajcovitolistý (*Listera ovata*).

K znižovaniu biodiverzity (druhej pestrosti) územia prispievajú najmä invázne druhy rastlín. Sú to nepôvodné druhy, ktoré sa do Európy dostali najmä z Ázie a Ameriky ako okrasné, prípadne medonosné rastliny. V nových podmienkach sa rýchlo prispôbujú, majú dobre rozmnožovacie schopnosti, veľmi rýchlo sa šíria do okolia, obsadzujú nové plochy a vytlačujú pôvodné druhy rastlín, pričom tvoria súvislé porasty, ktoré sa veľmi ťažko likvidujú. V katastrálnom území obce sa vyskytujú pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), slnečnica hl'uznatá (*Helianthus tuberosus*), hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), netýkavka málokvetá (*Impatiens parviflora*), lupina mnoholistá (*Lupinus polyphyllus*) a agát biely (*Robinia pseudoacacia*).

Rôznorodosť rastlinných spoločenstiev a ich biotopov vytvára podmienky pre výskyt rôznych druhov živočíchov. V území obce sa vyskytujú bežnejšie druhy živočíchov, ale aj druhy patriace medzi chránené alebo ohrozené.

Vyskytujú sa tu rôzne druhy motýľov: perlovec veľký (*Argynnis aglaja*), babôčka admirálska (*Vanessa atalanta*), babôčka pávooká (*Inachis io*), mlynárik žeruchový (*Anthocharis cardamines*), mlynárik repový (*Pieris rapae*), hnedáček skorocelový (*Melitaea athalia*), bielopásovec zemolezový (*Limenitis camilla*), vretienka obyčajná (*Zygaena filipendulae*), očkáne (*Erebia medusa*), modráčiky z čel'ade ohniváčikovité (*Lycaenidae*) a iné.

Hojné sú rôzne druhy hmyzu ako bystrušky (*Carabus* sp.), fúzače (*Titanus* sp.), liskavky (*Cryptocephalus* sp.), bzdochy (*Lygaeus* sp.), lienka sedembodková (*Coccinella septempunctata*),

nosánik škvrnitý (*Otiorrhynchus multipunctatus*), májka obyčajná (*Meloe proscarabeus*), hrnčiarka ružová (*Diplolepis rosae*), snehuľčík žltý (*Rhagonycha fulva*), cikády (*Cicada* sp.), bystruška zlatá (*Carabus auronites*), spriadač (*Phragmatobia fuliginosa*), korčuliarka vrchovská (*Gerris gibbifer*), piadivka (*Idea aversata*), koník zelený (*Omocestus viridulus*), koník obyčajný (*Chorthippus biguttatus*), chrústik letný (*Amphimallon solstitiale*), osa dravá (*Polistes gallicus*), šidielko (*Caleopteryx virgo*), druhy čmeľov (*Bombus* sp.), ktoré patria k chráneným druhom.

Na mokrých lúkach a v blízkosti potokov sa vyskytujú obojživelníky zastúpené skokanom hnedým (*Rana temporaria*), skokanom zeleným (*Rana esculenta*), salamandrou škvrnitou (*Salamandra salamandra*), kunkou žltobruchou (*Bombina variegata*) a ropuchou obyčajnou (*Bufo bufo*).

Početné zastúpenie majú aj obojživelníky a plazy. Vyskytuje sa tu slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), mlok horský (*Triturus alpestris*), jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), jašterica živorodá (*L. vivipara*), užovka obojková (*Natrix natrix*) a vretenica obyčajná (*Vipera berus*).

Vtáctvo je viazané na lesy, lúky a pasienky, mokré stanovištia aj ľudské príbytky. Vyskytuje sa tu strnádka žltá (*Emberiza citrinella*), stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), stehlík konôpkár (*C. cannabina*), prhl'aviar červenkastý (*Saxicola rubetra*), kolibkárik čipčavý (*Phylloscopus collybita*), ľabtuška lesná (*Anthus trivialis*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), penica čiernohlavá (*Silvia atricapilla*), drozd čvítotavý (*Turdus pilaris*), drozd čierny (*T. merula*), kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*), straka čiernozobá (*Pica pica*), brhlík lesný (*Sitta europaea*), sýkorka bielolíca (*Parus major*), sýkorka belasá (*P. caeruleus*), sýkorka čiernohlavá (*P. montanus*), sýkorka chochlatá (*P. cristatus*), sýkorka uhliarka (*P. ater*), hýľ lesný (*Pyrhula pyrhula*), sluka hôrna (*Scolopax rusticola*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), lastovička domová (*Hirundo rustica*), belorítka domová (*Delichon urbica*), krkavec čierny (*Corvus corax*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), d'ateľ čierny (*Dryocopus martius*), d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), veľmi vzácne tetrov hôľniak (*Tetrao tetrix*), z dravcov myšiak lesný (*Buteo buteo*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), jastrab lesný (*A. gentilis*), sovy-kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*) a kuvik obyčajný (*Athene noctua*) a iné druhy. Všetky tieto druhy patria k chráneným a ohrozeným druhom živočíchov.

Lesy sú domovom početnej skupiny cicavcov. Žije tu piskor lesný (*Sorex araneus*), ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*), krt zemný (*Talpa europaea*), lasica obyčajná (*Mustela nivalis*), kuna hôrna (*Martes martes*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), plch lesný (*Dryomys nitedula*), jazvec obyčajný (*Meles meles*), veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*), líška obyčajná (*Vulpes vulpes*), sviňa divá (*Sus scrofa*), srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), jeleň obyčajný (*Cervus elaphus*), vlk dravý (*Canis lupus*), zriedkavejšie zajac poľný (*Lepus europaeus*), mačka divá (*Felis sylvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*) a iné druhy.

Determinanty a rozvojové impulzy: druhová pestrosť fauny a flóry, potreba zachovania biodiverzity, viacero chránených druhov rastlín a živočíchov, potreba ich ochrany, invázne rastliny – riešenie ich prítomnosti, chránené živočíchy, lovná zver-poľovníctvo.

2.1.6 Krajinná štruktúra

Obec Hnilčiek leží v Hnileckom podolí v Hnileckých vrchoch, ktoré sú súčasťou Volovských vrchov. Volovské vrchy patria do geomorfologickej oblasti Slovenské Rudohorie, do subprovincie vnútorné Západné Karpaty a do geomorfologickej provincie Západné Karpaty. Charakterizuje ju členitosť terénu s údoliami dravých potokov, okolité vrchy dosahujú 800 – 1000 a viac m n.m. Značné výškové prevýšenie je aj medzi hornou časťou obývaného údolia (lokalita Cechy) a koncom dediny (ktorý je aj hranicou katastrálneho územia) pri Sekel'ovi. Tieto faktory majú vplyv na rozsah miestnych komunikácií, spôsob zástavby (lineárna, bez vytvárania hustejšie obývaných centier bez ulíc. Pri kontakte medzi obcami navzájom a občanmi a obecným áradom je nutné prekonávať značné vzdialenosti a používať autobus (ten má

tu 7 zastávok). Geokorfologické faktory majú vplyv aj na klimatické pomery. Na druhej strane vtlačajú tunajšej krajine osobitný ráz.

Determinanty a rozvojové impulzy: horská krajina s osídlenými údoliami, značná geomorfologická členitosť s výškovými rozdielmi, vplyv na infraštruktúru

2.2 Ochrana prírody

Všeobecné zásady ochrany určuje zákona č. 287/1994 Z.z. (v znení neskorších predpisov) „o ochrane prírody a krajiny“.

Katastrálne územie Hnilčieka je dotknuté ochrannými pásmami a chránenými územiami:

- Chránené vtáčie územie Volovské vrchy,
- ochranné pásmo Národného parku Slovenská raja (len severná časť katastra),
- viacerými druhmi ochranných pásiem, napríklad pre vysokonapäťové elektrické vedenia, transformačné stanice, hygienické ochranné pásma vodných zdrojov, cestných komunikácií v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem SR.

Determinanty a rozvojové impulzy: obmedzenia vyplývajúce z dodržiavania legislatívy v týchto chránených oblastiach a zónach pri hospodárskej činnosti a investičnej výstavbe

2.3 Životné prostredie

Životné prostredie ovplyvňuje stav primárneho prírodného prostredia a činnosť človeka. K miestnym pozitívam patrí:

- Nejestvuje tu žiaden priemyselný zdroj emisií a imísií ani v obci, ani v širšom okolí katastra (s výnimkou vzdialeného kameňolomu na vápenec pri Novoveskej Hute – tzv. Grétla v susednom katastrálnom území Spišskej Novej Vsi a sporadicky používaného lomu na povrchový sadrovec Šafárka v k.ú. Markušovce).
- Už viac ako 25 rokov nepôsobia účinky hlavných zdrojov emisného zaťaženia na strednom Spiši – úpravňa rúd, aglomeračná pražiareň a výrobná huta v Rudňanoch a huta v Krompachoch. Doznieva devastálny účinok týchto zdrojov na lesné porasty v katastri Hnilčieka, pričom choré porasty sčasti napadnuté aj drevokazným hmyzom boli masívne ťažené a nahradené novou výsadbou majiteľmi lesov v 90. rokoch 20. a prvom desaťročí 21. storočia.
- Zdroje emisií majú dnes podobu vykurovania domácností a drobných kotolní pri moderných nových stavebných a turistických zariadeniach výlučne na tuhé palivo, hlavne drevo.
- V obci sa nevykuruje plynom, ktorý tu nie je a ani nebude zavedený.
- Emisná situácia sa oproti minulosti podstatne zlepšila.
- Nová bytová výstavba na rozdiel od minulosti nezasahuje do prírodného prostredia, je obmedzená na intravilán a na už existujúce sídelné oblasti.
- V prírode v starých banských dobývkach - pingách prestali vznikať skládky komunálneho odpadu vďaka osвете a zavedenému systému zberu a triedenia odpadu.

Negatíva:

- Upustilo sa od hospodárskeho využívania lúk a pasienkov, čo má vplyv na druhovú pestrosť flóry i prírodný charakter krajiny.
- Vplyvom klimatických zmien dochádza k extrémnym stavom hladín tečúcich vôd v potokoch od príválov a povodní (v rokoch 2008 a 2010, v menšej miere aj v roku 2014) až po vysychanie niektorých bočných prítokoch Roztockého potoka a enormné znižovanie hladiny Železného,

Zimného a Roztockého potoka.

- K tomuto stavu prispela aj hospodárska činnosť majiteľov lesov - masívna ťažba lesných porastov v hornom Hnilčíku, na kopcoch Hliníky, Grajnár, Knola... Tým sa znížila voda zadržiavajúca a regulačná funkcia lesných porastov, ktorá pozitívne ovplyvňovala povrchový vodný režim a podporovala regulačnú funkciu lesa.

- Naďalej pretrváva problém kumulovania a vývozu splaškových vôd a fekálií z početných septikov a drobných súkromných čističiek odpadových vôd pri nejestvujúcej kanalizácii a centrálnej čističke odpadových vôd.

Investičnú výstavbu limitujú ustanovenia zákona č. 287/1994 Z.z. (v znení neskorších predpisov) „o ochrane prírody a krajiny“ a ním stanovené záväzné limity. Zákon stanovuje ekostabilizačné opatrenia a obmedzuje až vylučuje výstavbu nových rekreačných zariadení mimo zastavaných častiach územia a na odsúhlasených plochách. Pri výstavbe nariaďuje nepripustiť nadmerné zásahy do terénu a maximálne Niektoré zámery a činnosti (výstavba športových, rekreačných a turistických ubytovacích zariadení vrátane kempingov a iných objektov, lyžiarske trate, bežecké trate, rybníky, čističky odpadových vôd a kanalizačné siete) môžu byť predmetom posudzovania ich vplyvu na životné prostredie EIA v zmysle zákona č. 391/2000 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. „o verejnom posudzovaní pri projektovaní a schvaľovaní dokumentácie a pri povoľovaní činností“, pričom je potrebné rešpektovať príslušné právomoci Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva pôdohospodárstva SR (zariadenia vodného hospodárstva), Ministerstva životného prostredia a ďalších organov štátnej správy. .

Determinanty a rozvojové impulzy: prírodné prostredie v stave regenerácie po emisnom zaťažení pred 25 rokov, lesné porasty regenerujúce sa po masívnej ťažbe a obnove novou výsadbou, dobrá emisná situácia, neriešený problém kanalizácie a čistenia odpadových vôd, nepokosené a nevyužívané lúky, zmena klimatických podmienok s hrozbou povodní a prívateľných dažďov vplyvom zníženia vodoregulačnej funkcie vyťažených lesov, znižovanie výdatnosti miestnych tokov, zákonné limity pre investičnú výstavbu a budovanie infraštruktúry, obmedziť zásahy do životného prostredia

2.3.1 Ovzdušie

Podľa dokumentu „Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky“ je na základe údajov Slovenského hydrometeorologického ústavu SR priemerná ročná koncentrácia SO₂ v katastri obce Hnilčík od 1,0 do 5,0 mikrogramov na m³ vzduchu. Priemerná ročná koncentrácia tuhých látok zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia je menšia ako 15 mikrogramov na m³. Priemerné ročné koncentrácie NO₂ zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia je menej ako 5 mikrogramov na m³ vzduchu, koncentrácia CO je menšia ako 200 mikrogramov na m³. Aj z hľadiska hodnotenia územia základnými znečisťujúcimi látkami je kataster obce územím s **minimálnym znečistením ovzdušia** podľa miery prekročenia nadhraničných hodnôt znečistenia.

Územie regiónu Spiša a jeho stredná časť patrí do zaťažených oblastí s narušeným a silne narušeným životným prostredím. V minulosti (do začiatku 90. rokov 20. storočia) boli znečisťujúce látky emitované do ovzdušia z hutníckej výroby v Krompachoch a bansko-úpravarenskej výroby (pražiareň železnej rudy a výroba ortute) v Rudňanoch, južnejšie na Gemeri to bola tepelná pražiareň a peletizačná linka v Nižnej Slanej. Hlavné výrobné v Rudňanoch mali vplyv aj na životné prostredie v katastri obce Hnilčík.

Dnešný stav je podstatne odlišný. Po zániku týchto zdrojov už nedochádza k zanášaniam SO₂, CO₂ a ortuťových pár na územie obce. Obec samotná nemá významný zdroj znečisťovania ovzdušia s výnimkou vykurovania domácnosti pevným palivom (prevážne drevom) v zimnom období. Istým problémom môže byť ojedinelé sa vyskytujúce spaľovanie plastov niektorými občanmi Hnilčíka. Obec nie je plynotvorná, neprodukuje preto vo väčších množstvách skleníkové plyny, napríklad CO₂ a NO_{2x} pochádzajúce z tohto zdroja. V dôsledku poklesu priemyselných výrobných odvetví, ale

aj obmedzenia používania fosílnych palív pokračuje trend celkového znižovania emisií, najmä tuhých látok a SO₂.

Výrazný je vplyv mobilných zdrojov znečistenia – automobilovej tranzitnej dopravy cez obec. Faktorom je nielen počet aut, ale aj technický stav dopravných prostriedkov a stav dopravnej siete. Hnilčíkom prechádza veľmi frekventovaná cesta využívaná aj dopravcami dreva a kamiónovou dopravou.

V regióne sa za zdroj tuhých látok znečistenia považuje lom na vápenec, drviareň a triedenie kameniva v susednej Novoveskej Hute v lokalite Gretla, drviareň a expedícia anhydritu a sadrovca v banskom závode nerudných baní v Novoveskej Hute a v lome Šafárka (všetko mimo katastrálne územie Hnilčika). Vzhľadom na vzdialenosť majú tieto zdroje, ako aj oveľa vzdialenejší lom na vápenec v Olcnave minimálny vplyv na situáciu v obci Hnilčik.

Na území Košického kraja sa situácia monitoruje a sleduje len na lokálnych staniciach SHMÚ v oblastiach v minulosti obzvlášť zaťažených území (najmä Rudňany a Krompachy). Ročné koncentrácie základných znečisťujúcich látok klesali v predošliých rokoch hlboko pod prípustné limity.

Čo sa týka prášneho spádu, dá sa hovoriť o stabilizácii situácie. Zvýšené koncentrácie boli zistené len v letných mesiacoch a to až na maximálnu hranicu 9,76/m² za 30 dní. Koncentrácie prášneho spádu v zimnom vykurovacom období sa oproti predošlým rokom mierne zvýšili.

Determinanty a rozvojové impulzy: zlepšenie stavu širšieho regionálneho zaťaženia, minimálne znešistenie vzduchu emisiami a imisiami, veľmi nízke koncentrácie skleníkových plynov, negatívny vplyv narastajúcej automobilovej dopravy po komunikáciách vedúcich osou osídlenia, dobré rozptylové podmienky, v globále čisté ovzdušie vhodné na turistiku a rekreačné využitie

2.3.2 Voda

Okrem vyššie komentovaných stavov tečúcich tokov Železného potoka a jeho pravobrežných prítokov Zimného potoka a Roztockého potoka v poslednej dobe výrazne ovplyvňovanými klimatickými zmenami existujú v podzemí katastrálneho územia Hnilčika rozsiahle zdroje vôd v podobe prirodzených vôd pohybujúcich sa v prírodných štruktúrach horninového prostredia a vôd, naakumulovaných v priestoroch starých banských diel.

Hnilčik je **bohatou pramennou oblasťou**, pričom tento potenciál je využívaný iba sčasti.

Vo veľkej miere sa využívajú aj banské vody, čiže podzemné vody, pohybujúce sa cez staré banské diela, pričom ich chemické a mikrobiálne zloženie v prevažujúcej väčšine vyhovuje hygienickým normám. Takéto zdroje sú využívané vo viacerých zberných zariadeniach miestnych vodovodov (Zimná dolina – štôlna Juraj, Roztoky – štôlna Ernest, Bindt, Tokárne).

Chemické zloženie vôd je možné doložiť údajmi z miest zachytávania vôd pre využitie v početných obecných vodovodov.

Determinanty a rozvojové impulzy: značný potenciál vodných zdrojov, kvalitná pitná voda, banské vody, zdrojom znečistenia tokov lokálne žumpy a septiky

2.3.3 Odpady

V obci je zavedený systém zberu tuhého komunálneho odpadu (ďalej TKO) a separovaného odpadu - plastov, papiera, skla, a kovových obalov.

Zber TKO a triedeného odpadu zabezpečuje obec Hnilčik ako člen účelového združenia spišských obcí SEZO, ktoré na základe zmluvy odovzdávajú vyzbieraný odpad firme BRANTNER NOVA zo Spišskej

Novej Vsi, ktorá zabezpečuje odvoz odpadu z obce a jeho zhodnotenie.

Domácnosti na základe zmlúv s obecným úradom majú zapožičané kontajnery na komunálny odpad a obdržia po každom zbere (raz za mesiac podľa vypracovaného harmonogramu) zámenou za plné farebne odlíšené umelohmotné vrecia na triedenie odpadu – žlté na plasty a kovové obaly potravín, modré na papier a zelené na sklo.

Vo vybraných dopravných prístupných častiach obce (Furmanec, Zimná dolina, Slobodáreň, Chotár, Bindt, pred obecným úradom, Roztoky, Sekeľ) sú zriadené zberové miesta, kde sa zhromažďia obecnou áviou zvezené kontajnery, alebo vrecia s odpadom a kde sú inštalované aj uzamknuté veľko objemové kontajnery na separovaný zber plastov, papiera a skleneného odpadu. Centrálny zvoz osobitne komunálneho, osobitne jednotlivých druhov triedených odpadov zabezpečuje Obecný úrad Hnilčiek.

Istým nedostatkom je, že zberové miesta majú improvizovanú podobu bez spevnenej plochy a bez ochranného oplotenia, nemajú teda charakter zberných dvorov. Zvážanie odpadu je odkázané na obecné nákladné auto, lepším riešením by bolo nadobudnúť špeciálne auto na tento účel.

Dva razy do roka sa organizuje zber nadrozmerných odpadov, vyradenej elektroniky a nebezpečných odpadov pomocou dotazníkov distribuovaných do domácností a jeho odvozu z domácnosti obecnou Áviou. Systém je úspešne zavedený a jeho účinnosť zvyšuje osвета medzi občanmi obce, stimulujúca k dôslednejšiemu triedeniu-

Nie je vyriešený problém biologického odpadu, najmä sena a zvyškov stravy. Dochádza preto k ojedinelým prípadom environmentálne neprijateľnému spaľovaniu sena a odpadu pochádzajúceho zo záhradiek.

Determinanty a rozvojové impulzy: zavedený a fungujúci systém centrálneho zberu komunálneho odpadu, triedeného odpadu, udržať a podporovať funkciu združenia SEZO, systém zdokonaľiť o vybudovanie zberných dvorov a nadobudnutie špeciálneho automobilu, nevyriešený zber a racionálne využitie organického odpadu (kompostovanie, výroba krmiva), staré skládky odpadu v pingách

2.3.4 Radónové riziko

Na severnom okraji obce v oblasti Furmanca pod Grétlou a pod Suchým vrchom boli uránovým prieskumom overené anomálie zvýšeného výskytu rádioaktívneho plynu radónu, ktoré za normálnych rozptýlových podmienok nie sú nebezpečné pre krátkodobý pobyt. Radón je ťažší ako vzduch a zhromažďuje sa v pivniciach domov a iných uzatvorených preliačninách pod zemským reliéfom do zdraviu nebezpečných koncentrácií..

Determinanty a rozvojové impulzy: preventívne riečiť možné lokálne radonové riziko v severnej časti obce, v prípade záujmu o individuálnu výstavbu nutné upozorňovať na jeho dôsledky pri stavebnom konaní

2.3.5 Environmentálna regionalizácia

Podľa dokumentu *Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky* je kataster Hnilčika podľa mapy úrovne životného prostredia zaradený do oblasti prostredia vyhovujúcej až vysokej úrovne, aj keď susedí so stredospíškou ohrozenou oblasťou.

Kvalita životného prostredia je hodnotená ako vyhovujúca až vynikajúca, rovnako ako environmentálna kvalita.

Podľa hodnotenia ekologickej kvality katastrálnych území na základe štruktúry využitia patrí Hnilčiek medzi s oblasti s vysokým koeficientom ekologickej kvality (od 0,61 do 0,80)¹.

Determinanty a rozvojové impulzy: vynikajúca pozícia z hľadiska environmentálneho hodnotenia pre rekreačné a turistické využitie územia a pre zdravé životné prostredie občanov

¹ Atlas krajiny SR. 2010

3. Ľudské zdroje

3.1 Demografická situácia obce

3.1.1 Stav a vývoj obyvateľstva, bytová situácia

V minulosti bola obec Hnilčik oveľa viac zaľudnená. Napriek odlivu obyvateľstva v dobách masového vysťahovalectva do Ameriky v posledných desaťročiach 19. storočia vzrástol počet obyvateľov vplyvom výstavby dvoch banských závodov (Bindt, Roztoky) nadnárodnými banskými spoločnosťami v druhej polovici 19. storočia a po pracovných náboroch. Neskôr pôsobili regresívne sily hospodárskych kríz (začiatok 20. rokov 20. storočia, roky 1931-1935), ktoré vyvolali nový odchod obyvateľov za prácou do iných oblastí Slovenska.

V roku 1780 bolo v obci 777 ľudí (sčítanie prvého hnilčického farára Zigmunda Mankacha), v roku 1880 to bolo podľa učiteľa Jána Kovalčíka 573 obyvateľov (74 domov).

Po druhej svetovej vojne počet obyvateľov mierne vrátil, najmä v 60. rokoch 20. storočia. Neskôr po zániku, alebo strate významu miestnych baní v 70. a 80. rokoch sa ľudia sťahovali do okresného mesta za prácou a lepšími životnými podmienkami v mestských sídliskách. Značný pokles obyvateľstva nastal v 90. rokoch 20. storočia vyvolaný spoločenskými zmenami, vznikom nezamestnanosti vyvolanej zánikom tradičných zamestnávateľov (baní, textilného a nábytkárskeho priemyslu v Spišskej Novej Vsi) a hľadania si životného uplatnenia v iných častiach Slovenska, alebo v zahraničí. V tomto období poklesol počet občanov Hnilčíka pod hranicu 500 ľudí.

Podľa výsledkov **sčítania obyvateľstva v roku 2001** bolo v Hnilčíku spolu len **487** obyvateľov, (z toho 243 mužov, 244 žien, z toho ekonomicky aktívnych spolu 207 - 121 mužov a 86 žien, Podľa národnosti sa obyvateľstvo členilo takto: národnosť slovenská 479, iná a nezistená 5. Konfesionálna príslušnosť: 453 rímskych katolíkov, 1 gréckokatolík, 10 iné náboženstvo, bez vyznania 23. V obci bolo 279 domov, z toho trvale obývaných 162, čo predstavovalo 311 bytov.²

V nasledujúcich rokoch sa obecnej správe podarilo vybudovaním bytov tento stav zmeniť. Podľa obecnej štatistiky z roku **2005** celkový počet obyvateľstva vzrástol na **521**, pričom vekové zloženie bolo: v kategórii 0-6 rokov: 20 mužov, 10 žien,

v kategórii 7-15 rokov: 25 chlapcov, 29 dievčat,

v kategórii 16-19 rokov: 19 chlapcov, 10 dievčat,

v kategórii študenti vysokých škôl: 3 muži, 4 ženy

v kategórii seniori - dôchodcovia: 47 mužov, 102 žien

v kategórii produktívny vek-zamestnaní: 126 mužov, 72 žien, nezamestnaní: 28 mužov, 24 žien.

Trend znižovania počtu obyvateľstva sa na prelome tisícročí podarilo zvrátiť opatreniami miestnej samosprávy smerujúcimi ku bytovej výstavbe pre mladé rodiny a zvýšeným záujmom o individuálnu bytovú výstavbu.

V roku **2014** podľa údajov uverejnených v Obecnom spravodaji³ bolo k 28. novembru spolu **539** obyvateľov, ktorí dosahovali priemerný vek 42,39 rokov. Z nich bolo 477 občanov vo veku nad 15 rokov a 62 detí mladších ako 15 rokov. Z detí do 15 rokov je 27 dievčat a 35 chlapcov, v kategórii mladých ľudí medzi 15 a 18 rokov je 12 dievčat a 7 chlapcov, zvyšok populácie tvorí 224 žien a

2

Štatistický úrad SR, Krajská správa Košice, Werferova 3, 040 11 Košice

3 Informačný občasník obce Hnilčik, VII. ročník, č. 23, október, november, december 2014, autor F. Murgáč

234 mužov.

Vývoj stavu obyvateľstva v druhej polovici 20. storočia a v prvých desaťročiach 21. storočia bol takýto:

rok 1940 – 958 obyvateľov,

rok 1945 - spolu 1 528 ľudí (podľa Hadriho – Drevenického), z toho 463 osada Hnilčík, 578 obec Hnilčík, 222 obecné a mestské Roztoky, 82 Domky, 183 Bindt,

rok 1947 - 1 067 obyvateľov,

rok 1961 – 1 241 obyvateľov,

rok 1962 - 1 239 obyvateľov,

rok 1963 - 1 184 obyvateľov,

rok 1970 – 1 067 obyvateľov,

rok 1978 - 842 obyvateľov (okolo 50 % nad 60 rokov),

rok 1980 – 793 obyvateľov, (256 domov, 39 ukončených chát, 20 rozostavaných chát)

rok 1981 - 687 obyvateľov,

rok 1991 – 526 obyvateľov,

rok 2001 – 487 obyvateľov,

rok 2011 - 543 obyvateľov, (sčítanie ľudu a domácnosti **v roku 2011**, z toho 281 mužov, 262 žien.

rok 2014 - 539 obyvateľov

Index rastu (poklesu) v porovnaní s rokom 1940:

rok 1940 – 1,0000,

rok 1945 – 1,5950

rok 1947 – 1,1138,

rok 1961 – 1,2954,

rok 1970 – 1,1138,

rok 1978 - 0,8790

rok 1980 – 0,8298,

rok 1991 – 0,5491,

rok 2001 – 0,5084,

rok 2011 – 0,5668.

rok 2014 - 0,5626.

Determinanty a rozvojové impulzy: počet obyvateľstva stagnuje mierne nad 500, ďalší pokles by mal samosprávne i demografické dôsledky, mierny nárast priemerného veku pri nízkej natalite,

Delenie občanov podľa ekonomickej aktivity v súčasnosti:

- pracujúci (okrem dôchodcov) – 187 (34,44 %),

. pracujúci dôchodcovia – 13 (2,39 %),

- na materskej dovolenke – 3 (0,55 %), + na rodičovskej dovolenke – 8 (1,48 %),

- nezamestnaní – 61 (11,23 %),

- študenti stredných škôl – 25 (4,60 %),

- študenti vysokých škôl – 21 (3,87 %),

- osoby v domácnosti – 3,

- dôchodcovia – 124 (22,84 %),

- príjemcovia kapitálových príjmov – 1,

- mládež (narodená po 20.5.1995) – 74 (16,34 %),

- iné – 1,

- nezistené – 22,

- ekonomicky aktívni spolu: **264** (48,62 % z celkového počtu obyvateľov Hnilčíka)

Determinanty a rozvojové impulzy: polovica obyvateľstva ekonomicky aktívna, vysoký podiel dôchodcov (pätina), vysoký podiel nezamestnaných a sociálne odkázaných

3.1.2 Pohyb obyvateľstva

Formovanie obyvateľstva podmienili viaceré udalosti, najmä vlny vystáhovalectva za prácou (do zahraničia, najmä do USA – posledné desaťročia 19. a začiatok 20. storočia), ale aj náboje banských spoločností s poskytnutím zázemia v obytných kolóniách v druhej polovici 19. storočia (v Bindte, v Roztokách).

Obdobím úbytku obyvateľstva boli 70. a 80. roky 20. storočia, kedy mladí ľudia nadobúdali byty v budovaných sídliskách v Spišskej Novej Vsi s vyšším štandardom bývania a lepšieho pracovného uplatnenia sa. Podobný problém nastal aj v prvých desaťročiach 21. storočia – odchod mladých po ukončení škôl za prácou a lepšími životnými podmienkami. Na druhej strane existuje pretrvávajúci trend individuálnej bytovej výstavby u záujemcov o vidiecky štýl bývania spomedzi cudzích ľudí, alebo aj medzi domácimi obyvateľmi. Prichádzajúci obyvatelia vyvažujú počet odchádzajúcich.

Determinanty a rozvojové impulzy: tendencia ku migrácii časti obyvateľstva za prácou a lepšími životnými podmienkami mimo spišský región, prípadne do zahraničia, časť občanov so stálym pobytom dochádza len za prácou, alebo dlhodobo žije v mieste zamestnania, mladí ľudia opúšťajú obec, odchod vyvažuje príchod záujemcov o bývanie vo vidieckom prostredí

3.1.3 Veková štruktúra obyvateľstva

Členenie podľa vekového zloženia podľa sčítania ľudu v roku 2011:

- muži: 0-4 roky – 12, 5-9 rokov – 14, 10-14 rokov – 13, 15-19 rokov – 17, 20-24 rokov – 25, 25-29 rokov – 25, 30-34 rokov – 16, 35-39 rokov – 19, 40-44 rokov – 15, 45-49 rokov – 31, 50-54 rokov – 29, 55 – 59 rokov – 20, 60-64 rokov – 12, 65-69 rokov – 9, 70-74 rokov – 5, 75-79 rokov – 10, 80-84 rokov – 5, 85-89 rokov – 3, 90-94 rokov – 1, nad 95 rokov – 0, **spolu 281 mužov.**
- ženy: 0-4 roky – 11, 5-9 rokov – 8, 10-14 rokov – 13, 15-19 rokov – 14, 20-24 rokov – 20, 25-29 rokov – 14, 30-34 rokov – 16, 35-39 rokov – 14, 40-44 rokov – 20, 45-49 rokov – 27, 50-54 rokov – 14, 55-59 rokov – 17, 60-64 rokov – 12, 65-69 rokov – 14, 70-74 rokov – 12, 75-79 rokov – 20, 80-84 rokov – 10, 85-89 rokov – 4, 90-94 rokov – 1, nad 95 rokov – 1. **spolu 262 žien**

Muži a ženy spolu podľa vekových kategórií:

- 0-4 roky – 23 – 4,24 %
- 5-9 rokov – 22 – 4,05 %
- 10-14 rokov – 26 – 4,79 %
- 15-19 rokov – 31 – 5,71 %
- 20-24 rokov – 45 – 8,29 %
- 25-29 rokov – 39 – 7,18 %
- 30-34 rokov – 32 – 5,89 %
- 35-39 rokov – 32 – 5,89 %
- 40-44 rokov – 35 – 6,44 %
- 45-49 rokov – 58 – 10,68 %

- 50–54 rokov – 43 – 7,92 %
- 55–59 rokov – 37 – 6,81 %
- 60–64 rokov – 24 – 4,42 %
- 65–69 rokov – 29 – 5,34 %
- 70–74 rokov – 17 – 3,13 %
- 75–79 rokov – 30 – 5,52 %
- 80–84 rokov – 15 – 2,76 %
- 85–89 rokov – 7 – 1,29 %
- 90–94 rokov – 3 – 0,52 %
- nad 95 rokov – 0 – 0 %

Spolu: 543 občanov

Iné členenie: - deti do 14 roku: 71

- mladí ľudia od 15 do 19 rokov: 31
- občania od 20 do 39 rokov: 148
- občania od 40 do 59 rokov: 173
- seniori 60 rokov a viac: 125

Demografický vývoj seniorov za posledných 10 rokov:

2005 – 149 dôchodcovia: 47 mužov, 102 žien

2011 - 125 dôchodcov. 46 mužov, 74 žien

2014 - 124 dôchodcov.

Determinanty a rozvojové impulzy: pomerne vyvážená veková štruktúra s tendenciou k nepriaznivému demografickému vývoju v budúcnosti (silný podiel ľudí stredného veku),

3.2 Vzdelanosť občanov, vzdelávanie

Podľa sčítania ľudu v roku 2011:

- **vzdelanostná štruktúra:**
- 88 základné vzdelanie (16,68 %),
- 101 - učňovské (bez maturity – 18,60 %),
- 65 - stredné odborné (bez maturity – 11,97 %),
- 23 - úplné stredné učňovské (s maturitou – 4,23 %),
- 102 - úplné stredné odborné (s maturitou – 18,78 %),
- 20 - úplné stredné všeobecné (3,68 %),
- 3 – vyššie odborné (0,55 %),
- 13 – vysokoškolské bakalárske (2,39 %),
- 33 – vysokoškolské (Mgr., Ing., Dr. - 6,08 %),
- 5 – vysokoškolské doktorandské (0,92 %),
- 71 - bez vzdelania (13,07 %), 19 – nezistené (3,50 %).

Gramotnosť v informačných technológiách: znalosť používania počítačov – používania textových editorov – 250 áno, 208 nie, 85 nezistených, používanie grafických aplikácií – 196 áno, 237 nie, nezistených 110, používanie e-mailovej pošty – 230 áno, 214 nie, 99 nezistených, používanie internetu – 274 áno, 187 nie, 82 nezistených.

Determinanty a rozvojové impulzy: vysoký podiel občanov bez vzdelania, alebo len so základným vzdelaním, pomerne dobré zastupenie občanov vyučených a s maturitou, problém nevhodnej štruktúry odbornej

zamerania vzdelania v konfrontácii s potrebami trhu, dobrý podiel vysokoškolsky vzdelaných občanov, dobrá gramotnosť v informačných technológiach (zhruba polovica občanov)

3.3 Vierovyznanie a národnostné zloženie

Podľa sčítania ľudu v roku 2011 podľa konfesie sa občania Hnilčieka členili takto:

- 442 rímsko-katolícka cirkev (81,40 %),
- 7 gréckokatolícka cirkev (1,30 %),
- 2 pravoslávna cirkev (0,37 %),
- 2 evanjelická cirkev augsburského vyznania (0,37 %),
- 1 kresťanské zbory (0,18 %),
- 4 cirkev bratská (0,74 %),
- 53 bez vyznania (9,76 %),
- 32 nezistených (5,89 %).

Členenie podľa národností:

- slovenská národnosť – 528 (97,24 % zo všetkých),
- rusínska – 1 (0,184 %),
- ukrajinská – 1 (0,184 %),
- česká – 1 (0,184 %),
- ruská – 1 (0,184 %),
- nezistená – 11 (2,02 %).
- rómska: 0 (0 %)

Jazyk používaný v domácnosti:

- slovenský (väčšinou vo forme spišského nárečia) – 494,
- český – 6,
- ostatné – 3,
- nezistené – 40.

Jazyk používaný na verejnosti: slovenský – 508 občanov, český – 1 občan, nemecký – 1 občan, 4 občania – ostatné, v 21 prípadoch nezistené.

Determinanty a rozvojové impulzy: konfesijné ani národnostné zloženie nevytvára problémy, značný úbytok veriacich, alebo aktívne veriacich, zúčastňujúcich sa cirkevného života, ústup používania spišského dialektu najmä u mladších ročníkov

4. Kultúrne a spoločenské zdroje

4.1 Tradície a pamiatky

4.1.1 Tradície

1) V Hnilčíku v minulosti existovali viaceré **folklórne tradície**, najmä v oblasti ľudovej hudby, zvykov a slovesného umenia. Tieto tradície skúmal a do viacerých štúdií zhrnul František Hadri-Drevenický, pôsobiaci na tunajšej fare v rokoch 1943 – 1961. Jeho odkaz preskúmal a v štúdiu zovšeobecnil miestny rodák doc. PhDr. František Matúš, CSc.⁴ Podľa nej v Hnilčíku existovali v

⁴ MATÚŠ, František: *Národopisné aktivity a ich miesto v osobnostnom profile Františka Hadriho-Drevenického*. Zborník prednášok zo seminára uskutočneného v Hnilčíku 8. septembra 2011. Vyd. ABC studio Spišská Nová Ves, str. 50-66

minulosti:

- ľudová prozaická slovesnosť vytvorená v miestnej forme spišského nárečia (rozprávky,
- povesti, porekadlá, príslovia, pranostiky a iné),,
- ľudová poetická tvorba, predovšetkým ľudové piesne a riekanky,
- ľudová výtvarná tvorba (sochárstvo, maliarstvo, výzdoba príbytkov, umelecké remeslá),
- ľudové dramatické prejavy – rôzne obrady, zvyky, ľudové hry a pod.,
- ľudové výšivky, tkaniny, čipky a pod.

Len malá časť tohto odkazu zostala živou.

2) Podľa obecných kroník sa dlhodobo a systematicky (celé desaťročia v medzivojnovom období i v čase po 2. svetovej vojne) v Hnilčíku udržiavalo **ochotnícke divadlo**, sčasti ako prejav aktivity miestnych škôl, sčasti ako prejav tvorivého úsilia viacerých miestnych občanov (napríklad baníka Jána Golitka). Ochotnícke predstavenia sa usporadováli v spodnom Hnilčíku (v Jerohute), buď v súkromnej (zaniknutej) kultúrnej sále rodiny Zajacovcov, alebo po 2. svetovej vojne v kultúrnom dome, v hornom Hnilčíku v (dnes opustenom) pohostinstve U Chmuru na Furmanci, alebo v škole. V prvom desaťročí tu bola snaha skupiny Teatre OuRiRe pod vedením Martina Hlavatého oživiť amatérske divadlo malých javiskových foriem v dolnom Hnilčíku.

3) Tradícia **majálesov, ľudových zábav a bálav**, známa z kroník

4) Tradície **spojené s náboženským životom**

5) Tradície **ľudových kapiel a moderných hudobných skupín** (POMA, Ozón) a ich vystúpenia na zábavách, či aj samostatné koncerty

6) **Banické tradície** spojené s baníckymi bratstvami, baníckou oferou, banskými bratstvami a pochovávaním mŕtvych

7) **Tradičné spišské nárečie** v typickej miestnej forme

8) **Tradičné ľudové remeslá, domácka výroba predmetov, výroba textílií, tkanie plátna a kobercov, príprava stravy**

Väčšina z týchto tradícií a foriem aktivít zanikla, alebo prežíva v rudimentárnej podobe. Skrýva pritom potenciál jedinečnosti a osobitosti, najmä v spojení s tradičným baníctvom. Okrem materiálov z pozostalosti F. Hadriho-Drevenického (ale nepublikovaných) a štúdií F. Matúša chýba tiež výskum jednotlivých foriem tradičných prejavov.

Determinanty a rozvojové impulzy: zánik väčšiny tradícií prerušením continuity medzi staršou a mladšou generáciou, vznik novodobých foriem zábavy (štefánske zábavy a iné podujatia v organizované penziónoch Pod krížom, Banská klopačka a Mrázik), kermeš (s organizačnou pomocou obce), potreba etymologického a národopisného výskumu, vznik pamäťovej inštitúcie Banský skanzen v Hnilčíku a jeho etymologické zbierky

4.1.2 Kultúrne a historické pamiatky

Zástavbu obce Hnilčik v minulosti formovali miestny vývoj baníctva, v druhej polovici 19. storočia najmä výstavba veľkých banských závodov v Bindte a v Roztokách. V druhej polovici 20. storočia po prechodnom období novej výstavby obec obyvateľstvo postupne opúšťalo, čo malo aj pozitívny vplyv na zachovanie objektov. Nové stavebné aktivity nastali v 90. rokoch 20. storočia v prvých dvoch desaťročiach 21. storočia.

Pamiatky a pozoruhodné objekty obce môžeme triediť do viacerých skupín:

- prejavy ľudovej architektúry z 19. a 20. storočia (mladšie drevenice, staršie obytné domy postavené kameňa),
- kostoly a iné sakrálne pamiatky (kostol Povýšenia sv. kríža, kostol Nanebovzatia panny Márie, kostolík v Bindte, kaplnka sv. Jána Nepomuckého, kríže a pomníky, cintoríny),
- staré hostince na Furmanci a na Chotári,

- obytné a iné objekty zachované z výstavby areálov banských závodov v Roztokách a v Bindte,
- relikty banských diel, portály štôlní, dobývky, pingové polia,
- relikty banských úpravní a pražiarní (Bundt),
- sklady výbušnín (prachárni) v Bindte,
- relikty prepravných banských zariadení - dvoch železníc, lanoviek, brzdnych dráh,
- staré cesty, staré banské cesty,
- zvony a zvoničky,
- zrubové budovy bývalých škôl v Jerohute a v hornom Hnilčíku v autentickej podobe,
- objekty bývalých mlynov (Zajacov, Mesarčíkov pri kostole),
- opustené kameňolomy.

Obec Hnilčiek má v spolupráci s OZ Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť vypracovaný vlastný materiál „*Koncepcia záchrany banských technických pamiatok obce Hnilčiek*“ (M. Jančura – V. Fabián – M. Greisel).

Pamiatkové objekty po baníctve sú členené podľa polohy na:

A) Pamiatky v miestnej časti Jerohuta a Roztoky:

a) Banské objekty a staré pingové dobývky na kopci Borovniak a južnom svahu kopca Hlinisko (Stangenberg):

- Portál štôlne Ernest, štôlna Ľudmila – bývalý sklad výbušnín, dnes prístupná pre verejnosť v rámci Banského skanzenu Hnilčiek, otvorená štôlna Viliam, zavalené ústia a príslušenstvo štôlní Glänzen-Zubau, Kolosanti, Katarína, Žigmund, Anna, Mária Geburg, Andrej, Palocsay, pingové dobývky Hrubej roztockej žily v kopci Borovniak, stará ručne hĺbená šachty v lokalite Samuel-Daniel neznámeho pomenovania, rozsiahle staré povrchové dobývky na Hrubej roztockej žile - pingy

b) Areál správnych a sociálnych budov banských spoločností v Roztokách z druhej polovice 19. a začiatku 20. storočia:

- 4 zrubové obytné domy bývalej banskej kolónie postavené v posledných desaťročiach 19. storočia
- Bývalá správna budova banskej firmy, neskôr škola, objekt s vežičkou a klopačkou (zvonom) – dnes penzión Banská klopačka
- Bývalé polyfunkčné zábavné zariadenie banskej spoločnosti Hornosliezská úč.spoločnosť Friedenshütte – takzvané Kasíno
- Bývalá správna budova banskej spoločnosti Hornosliezská úč. spoločnosť Friedenhütte – dnes pamiatkovo chránený objekt
- Bývalý byt riaditeľa banského závodu v Roztokách

c) Relikt banskej železnice Roztoky-Markušovce

- Relikty po úpravni železnej rudy a nákladkovej stanici Štacion
- . Zavalené ústie dedičnej štôlne František-Jozef a obnovené ústie dedičnej štôlne Viliam - prekop na slepú šachtu Martin
- Relikt telesa železničnej trate Roztoky-Bindt s pozostatkami úpravne a nákladkovej stanice v lokalite Šafárka
- Relikt železničného mosta nad štátnou cestou a Železným potokom nad kostolom – kamenné mostné piliere

d) Zrubová budova bývalej školy, dnes sídlo materskej školy a Múzejnej expozície Banského skanzenu Hnilčiek - pri obecnom úrade, č. 38

e) Zajacov mlyn – budova starého mlyna s zariadením a pravdepodobne aj po Jarošekovej (Jero) hute z konca 16. a 17. storočia, novodobo prestavaný so stratou autenticity

f) Kostolík Nanebovzatia Panny Márie v Jerohute

B Miestna časť Bindt

a) Areál kamenných portálov a časti chodieb banských štôlní z 18. storočia a 19. storočia - „podzemná gotika“,

- Štôlna Karol, štôlna Grünblatt vyšná, štôlna Grünblatt nižná, Štôlna Apolónia, Štôlna Martin,

Štôľňa Fridrich, Štôľňa Unverzag

- b) Relikty areálov dvoch úpravní a pražiarní železnej rudy z druhej polovice 19. storočia
  - Relikty úpravne a pražiacích pecí Albrechtovej banskej, neskôr Banskej a hutnej spoločnosti z druhej polovice 19. a prvej polovice 20. storočia
  - Zbytky pražiacich pecí a bývalej výkladacej stanici visutej lanovky vedúcej z Nálepky do Bindtu Hornoslíezskej banskej spoločnosti Gleivitz
- c) Areál bývalých budov správy bindtského závodu
- d) Súbor krížov na miestnom cintoríne
- e) Centrálny liatinový kríž cintorína v Bindte – pamiatkovo chránený objekt
- f) Zvonička s bronzovým zvonom vyhotovených Albrechtovou banskou spoločnosťou v roku 18 - pamiatkovo chránený objekt, v roku 2013 zrekonštruovaná
- e) Kostolík v centre Bindtu

C Miestna časť údolie Železného potoka

- a) Súbor drevených a kamenných obytných domov ľudovej architektúry
- b) Rímsko-katolícky farský kostol Povýšenia sv.kríža a fara s pamätnou tabuľou Františka Hadriho - Drevenického
- c) Súbor zvonov vo vežiach farskom kostole (zvon Štefan, zvon Šľachtic) v kostole v Jerohute
- d) Kaplnka sv. Jána Nepomuckého
- D) Miestna časť Gezwäng – Jozefka
  - a) Areál ústí štôľní, háld, zbytkov baníckych krámov a povrchových dobývok – pínig banskej lokality Gezwäng-Jozefka - štôľne Gezwäng, Ján Nepomucký, Zuzana a Jozef 3 (portál z kameňa s lomeným oblúkom).
  - b) Podzemná gáľová sieň v štôľni Gezwäng a objekt slepej šachty Gezwäng (neprístupná pre zával prístupovej štôľne)
  - c) Relikty starých banských ciest

E) Miestna časť Grétla – Furmanec – Zimná dolina

- a) Bývalý prejazdný hostinec na Furmanici
- b) Areál zavalených ústí a príľahlých odvalov štôľní na ložisku Grétla z údolia Železného potoka a z grételskej strany Trubačovca, pigové dobývky grételských žíl
  - Štôľňa Sofia, Dedičná štôľňa Ján, Dedičná štôľňa Anton, Dedičná štôľňa František, Nová štôľňa
  - Stará banská cesta, sčasti relikty po prípojke železnice Grétla-Šafárka
- c) Areál zavalených ústí a príľahlých odvalov štôľní na žilách Kaluža a Venuša I.-III., pigové dobývky

F) Pre celý Hnilčik

- donačné kríže z rôznych období

Determinanty a rozvojové impulzy: veľký potenciál montánných autentických pamiatok i pamiatok sakrálnych a civilných, „podzemná gotika“, relikty ľudovej architektúry, ich katalogizovanie a spracovanie v koncepcných materiáloch

4.1.3 Zabezpečenie pamiatkovej ochrany

V súlade so znením § 15, ods. 2 zákona č. 49/2002 Z.z. „o ochrane pamiatkového fondu“ dňa 29.2.2012 predložila obec Hnilčik a OZ Hnilčik pre prítomnosť Pamiatkovému úradu v Bratislave podnet na vyhlásenie súboru historických banských objektov, nazvaných Podzemná gotika, nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Hnilčik (okres Spišská Nová Ves, Košický samosprávny kraj) za kultúrnu pamiatku.

Podnet sa zakladal na výsledkoch výskumu historických banských diel a s nimi súvisiacich banských objektov v obci Hnilčik, kde sa v minulosti dobývali železné a medené rudy v rudných

poliach Roztoky-Grétla a Bindt celoslovenského významu. Banské objekty boli skúmané v rámci grantovej úlohy „Podzemná gotika (Inventarizácia a výskum historických banských štôlní v Hnilčíku)“, finančne podporená Ministerstvom kultúry SR v dotačnom programe „Obnovme si svoj dom“ a v podprograme „Aktivity kultúrnej politiky a edičnej činnosti v oblasti ochrany pamiatkového fondu“. Výsledky terénneho výskumu, historického a archívneho štúdia sú zhrnuté do záverečnej správy, ktorú prikladáme.

Súbor banských objektov Podzemná gotika tvoria: portál a vnútorné priestory štôlny Karol v Bindte, portál a úvodná časť štôlny Martin Svätotrojičná v Bindte, portál a úvodné časti štôlny Apolónia v Bindte, Portál a vnútorné priestory štôlny Nižný Grünblatt (Albrecht) v Bindte, ručne razené časti štôlny Vyšný Grünblatt v Bindte, zachované časti štôlny Fridrich v Bindte, štôlna neznámeho pomenovania na Malobindtských žilách v Bindte, portál štôlny Ernest v Roztokách, vnútorné priestory a zachované objekty podzemného skladu výbušnín v Roztokách, ústie a úvodné časti štôlny Jonáš v údolí Železného potoka, portál a úvodné časti štôlny Weisser-Zubau v údolí Železného potoka, portál grétskej štôlny Alžbeta, podzemné priestory štôlny Gezwäng, jej prienik so šachtou Gezwäng a podzemná gáľová sieň v lokalite Gezwäng, súbor štôlní (Ján Nepomucký, Nižný Jozef, Zuzana, Jozef 3, šachta Mezofanti), haldy a relikty banských ubytovní v lokalite Gezwäng-Jozefka a starobylá šachta neznámeho mena v areáli novodobejšej štôlny Samuel-Daniel v západnej časti Hrubej žily v Roztokách s reliktom kruhovej šachtovej budovy.

Všetky uvedené objekty sú popísané, zdokumentované a historicky doložené v priloženej brožúre „Návrh na zapísanie banských technických pamiatok Podzemná gotika v obci Hnilčík“.

Navrhované objekty považujeme, aj vzhľadom na stupeň zachovania, za jedinečné doklady o montánnej histórii tunajšieho osídlenia so značnou historickou, spoločenskou, vedecko-technickou hodnotou. Nezanedbateľná je aj estetická hodnota kamenných portálov a podzemných banských výstuží, budovaných z nasucho kladených kamenných blokov do lomených oblúkov a klenieb na stavebnom princípe gotického oblúka (odtiaľ názov celého súboru). Súbor ako celok je ojedinelý, má vysoký stupeň autenticity a potrebuje ochranu pred devastáčnymi účinkami času i nekvalifikovaných stavebných úprav. Ochrana pamiatok súboru je v záujme miestnej samosprávy a zaradenie historicko-montánneho dedičstva do miestneho rozvoja je súčasťou rozvojových zámerov obce.

Determinanty a rozvojové impulzy: množstvo pamiatok spätých s históriou baníctva, autenticita väčšiny objektov, veľký potenciál využitia v poznávacej turistike, snaha o pamiatkovú ochranu, vyhlásenie niektorých objektov za pamiatkovo chránené (správna budova banského závodu v Roztokách, drevená stavba bývalej školy v Jerohute – sídlo múzejnej expozície Banského skanzenu, liatinový centrálny kríž na cintoríne v Bindte, zvonička a zvon na Bindte, zapojenie do poznávacej turistiky, snaha o pamiatkovú ochranu naráža na odpor majiteľov objektov, fenomén „podzemná gotika“

4.1.3 Osobnosti pôsobiace v Hnilčíku, významní rodáci

Batiz Máriássy, gróf (komes), údajný iniciátor založenia spodnej časti obce Hnilčík,

Cyril (Cyriak) Jarošek (Jaroschek) – banský a hutnícky podnikateľ

Gašpar Szontágh (Sonntag),

Martin Grünblat – banský podnikateľ

Andrej Dužek – prvý hnilčícky farár,

Fridrich Rudolf Albrecht – arcivojvoda, banský podnikateľ, *3.8.1817 Viedeň, †18.2.1895 Arco, **Taliansko**

Ján Kovalčík – učiteľ, rektor, notár, literát a publicista, národný buditeľ, *22.5.1834, †4.1.1902

Andrej Kováč, miestny duchovný, farár

Ondrej Jablonský – kňaz, literárne činný, *2.1.1861 Jablonka na Orave, †26.7.1941 Hnilčík

Karol Piovarczy, banský merač, správca a riaditeľ závodu v Bindte, banský odborník
Ľudovít Ertl – dlhodobý banský správca a riaditeľ závodu Bindt Banskej a hutnej spoločnosti, vynikajúci odborník na baníctvo, dobývanie a úpravu rúd,
Pavol Rozložník – významný slovenský geológ, *24.12.1880 Hnilčík-Bindt, †28.8.1940 Budapešť
Ján Kele, banský technik v Bindte
Jozef Ruttkay, dlhodobý učiteľ a riaditeľ školy, *13.2.1887 Spišská Nová Ves, †31.10.1959 Hnilčík
Ján Frlička, učiteľ, pedagóg, jazykovedec
Ladislav Krestian, kronikár, banský technik, *13.10.1904 Hnilčík, †9.2.1967 Hnilčík,
Ondrej Fabián, občiansky aktivista, obecný kronikár,
František Hadri-Drevenický. kňaz, básnik, historik, etnograf, *13.6.1905 Spišské Podhradie, †11.11.1961,
Štefan Novoveský, stredoškolský a vysokoškolský pedagóg, vynikajúci matematik, autor populárno-náučných kníh Hnilčík,
František Matúš, vysokoškolský pedagóg, historik, muzikológ, publicista, folklorista,
Marián Servátka, ambasádor, literát,
Miloš Greisel, umelecký fotograf,
Marián Jančura, geológ, publicista v oblasti miestnej histórie a montánnej histórie,
František Šoltés, alpinista
Marta Nižňanská, botanička, pracovníčka Múzea Spišs Spišská Nová Ves
Vladimír Fabián, starosta

Determinanty a rozvojové impulzy: potenciál využitia odkazu týchto osobností, najmä Jána Kovalčíka a Františka Hadriho-Drevenického, vedecké skúmanie ich odkazu – konferencia a zborník, pamätná tabuľa Františka Hadriho-Drevenického na budove fary, potenciál pre publistickú propagáciu obce

4.2 Spoločenský život

4.2.1 Kluby, spolky a združenia

a. Občianske združenie Hnilčík pre prítomnosť, pre budúcnosť

Občianske združenie Hnilčík pre prítomnosť, pre budúcnosť pôsobí od roku 2003 ako nezisková organizácia a vzniklo s cieľom napomôcť miestnej samospráve pri naplňaní plánu rozvoja obce Hnilčík. Svoj záujem sústreďujeme do sociálnych, vzdelávacích a kultúrnych aktivít. Snahou je využiť miestny potenciál (prírodné prostredie vhodné na zimné športy, vidiecku a poznávaciu turistiku, atď.). Skúmame tiež historické súvislosti vývoja miestneho osídlenia, najmä baníctva.

Prehľad o doterajších aktivitách:

V rokoch 2006 -2007

- Realizácia projektu „Vzdelávacie centrum obce Hnilčík“, financovaného z eurofondového Fondu sociálneho rozvoja .
- Uskutočnenie projektu „Vzdelávací program Budúcnosť“, financovaný z Fondu sociálneho rozvoja.
- Projekt „Podpora komunitnej spolupráce – budovanie drobných stavieb v obci Hnilčík“, realizácia stavby Čakárne na autobusových zastávkach v obci Hnilčík, (dotácia z Fondu sociálneho rozvoja, program Rozvoj lokálnej infraštruktúry),
- Vydanie monografie *Hnilčík, sprievodca miestopisom a ľudskými osudmi* (autor Marián Jančura).

V roku 2008

- Druhé doplnené vydanie publikácie *Hnilčík, sprievodca miestopisom a ľudskými osudom*
- Začiatok realizácie dlhodobého projektu „Rekonštrukcia objektov spojených s baníckou tradíciou – banský skanzen v Hnilčíku“

V rokoch 2009-2010

- Budovanie náučných montánných chodníkov – trasa Roztoky a trasa Údolím Železného potoka.

- Účasť na budovaní trasy celoslovenského projektu Slovenská banská cesta (tabuľa na Kire).
- Vypracovanie koncepcie ochrany kultúrnych pamiatok po banskej činnosti, jeho podstúpenie ako podnet Pamiatkovému úradu SR.

V roku 2011:

- Realizácia projektu *Podzemná gotika – inventarizácia a prieskum pamiatkovej hodnoty banských diel v Hnilčíku*. Vypracovanie záverečnej správy správy.
- Vypracovanie druhého podnetu na pamiatkovú ochranu banských objektov pre Pamiatkový úrad SR
- Organizácia seminára na tému *František Hadri-Drevenický – významná osobnosť Spiša*. Vydanie zborníka prednášok z tohto seminára. Inštalácia pamätnej tabule na fare.

V roku 2012 –2013:

- Realizácia projektu financovaného z Karpatskej nadácie pod názvom *Banský skanzen v Hnilčíku* – zriadenie a otvorenie stálej muzeálnej expozície v bývalej škole a sprístupnenie štôlny Ľudmila pre verejnosť
- Realizácia projektu pomocou prostriedkov Nadácie Orange *Za podzemnou gotikou (náučné chodníky v Hnilčíku)* – vybudovanie náučného chodníka – trasa Bindt.

V roku 2014

- Dobudovanie múzejnej expozície Banského skanzenu, doplnenie vystavovaných predmetov z darov občanov Hnilčíka.
- Zavedenie stálej služby v múzeu s odborným sprievodom.

V roku 2015

Spolu s obecným zastupiteľstvom zorganizovanie osláv 700. výročia prvej písomnej zmienky o Hnilčíku pre všetkých občanov obce, zorganizovanie vedeckej konferencie a vydanie zborníka prednášok, rekonštrukcia a doplnenie múzea Banského skanzenu.

V nasledujúcich rokoch sú v dlhodobej koncepcii zámery:

- vydať druhý diel knihy o Hnilčíku nazvaný *Hnilčík 2: Sprievodca podzemnými tajomstvami*.
- v rokoch 2016 - 2017 dobudovať náučné chodníky v častiach Cechy-Grétla a Roztoky – kopec Borovniak (po pingách Hrubej žily).
- Pripraviť a zrealizovať projekty pre získanie prostriedkov z Európskej únie, štátnych dotácií a súkromných nadácií v oblasti riešenia sociálnych problémov, obnovy kultúrnych pamiatok a infraštruktúry.
- Pripraviť a napomáhať obci pri uskutočňovaní novelizovaného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hnilčiek.

b) Lesná pozemková spoločnosť Hnilčík

c) Športovo-volnočasové združenie **Hnilčícki borsuci** združuje záujemcov o relaxačný šport a turistiku. Personálne i náplňou činnosti prepojené s majiteľmi penziónu Banskej klopačky v Roztokách a ich podnikateľskými aktivitami (tematické zábavy, maskarné plesy, karnevaly, bály, športové zrazy).

Determinanty a rozvojové impulzy: jestvujúce viaceré záujmové združenia, významná vklad OZ Hnilčík pre prítomnosť, pre budúcnosť pre rozvoj kultúrnej a sociálnej oblasti s potenciálom ďalšej činnosti, fungujúci futbalový klub, potenciál ostatných združení a ich spoločenských aktivít

4.2.2 Spoločenské aktivity a akcie, šport

Tradičné doposiaľ realizované aktivity :

- Hnilčícky kermeš
- Futbalové turnaje mimo súťažných pri rozličných príležitostiach
- Knižnica a jej bohatý fond

Tradičné, v minulosti realizované aktivity:

- Ryžovanie zlata
- Vlastné hnilčícke hudobné skupiny, ich koncerty a účinkovanie na zábavách
- Tradícia ochotníckeho divadla.

Šport:

- **Telovýchovná jednota Hnilčik** - futbalový klub OŠK Hnilčik, pôsobiaci v nižších regionálnych súťažiach.

- **Ski centrum Mráznica** na podnikateľskej báze - rekreačné zjazdové lyžovanie a snowboarding v stredisku, zabezpečujúcom strojovú upravu tratí, zasnežovanie, lyžiarske vleky, možnosť ubytovania a organizáciu turnusov záujemcov o rekreáciu, možnosť organizácie lyžiarskych súťaží. Lyžovanie je potrebné chápať ako komplexný produkt trávenia dovolenky a rekreácie. V Hnilčíku sú na to klimatické a geomorfologické podmienky a existujúca infraštruktúra pre zimné športy vytvárajú v záujmovej lokalite veľmi dobré predpoklady pre rozvoj zimných športov ako komplexného produktu cestového ruchu: zjazdové lyžovanie, (rekreačné) bežecké lyžovanie, lyžiarska turistika, snowboarding, sánkovanie... Modernizáciou a skvalitnením súčasnej vybavenosti a služieb a rozšírením ponuky je možné vytvoriť moderné komplexné stredisko zimnej dovolenky, ktoré v spojení s ekologickým a tichým prostredím a s náučnou turistikou môže vytvoriť významné športovo-rekreačné centrum.

Ďalšie rozvojové možnosti - potenciál:

- **Lyžiarska turistika** - putovanie zasneženou krajinou

- **Rekreačné lyžovanie** na bežkách – bežkárské trate na Grajnári, možnosť lyžiarskej turistiky

- **Verejné športové súťaže** - slalom, beh na lyžiach, diaľkový pochod pre deti, dospelých, pre rodiny

- **Karneval na lyžiach**

- **Cyklokros** na cyklokrosovej dráhe v stredisku SKI Mráznica s použitím lyžiarskeho vleku v letnom období, možnosť organizovania súťaže na celoslovenskej úrovni

- **Cykloturistika** - značené cykloturistické trasy – možnosť cykloturistiky v prírodnom prostredí

- **Klasická turistika** - značené trasy pre pešiu turistiku

- **Náučná turistika** po značených trasách náučných montánnych chodníkov v Roztokách, v Bindte a v centrálnom údolí Hnilčíka

- **Jazda na koni** a na kočiari ťahanom koňmi na základe vopred dohodnutej objednávky

Determinanty a rozvojové impulzy: zachovanie tradičných podujatí, obnova zaniknutých, obnova knižničného fondu, šport orientovaný na futbal (oddiel), zjazdové lyžovanie a snowboarding, trate na Grajnári – rekreačné lyžovanie v behu na lyžiach, pešia turistika, cykloturistika, náučná turistika po značených chodníkoch, cyklokros, jazda na kočiari

5. Infraštruktúra a materiálne zdroje

5.1 Bývanie a bytový fond

Bytová situácia (podľa sčítania obyvateľstva v roku **2011**):

- rodinné domy spolu – **307**,
- z toho **158 obývaných** (51,47 %), z nich 145 rodinné domy, 5 bytové domy (obecné), 8 iné.
- formy vlastníctva u obývaných domov: 148 – vlastníci fyzické osoby, 0 – štát, 2 – obec, 0 – iné právnické osoby, 1 – kombinované vlastníctvo, 1 – iné,
- podľa obdobia výstavby u obývaných domov: do roku 1945 – 70, 1946-1990 – 51, 1991-2000 – 14, 2001 a neskôr – 10.
- neobývané domy: spolu **149** (48,43 % - !),
- pokračuje individuálna bytová výstavba sčasti z radov miestnych občanov, sčasti ľudmi mimo obce so záujmom natrvalo žiť vo vidieckom prostredí.

Domy sú rozličného veku a rozličného bytového štandardu.

Podľa obdobia výstavby u obývaných domov do roku 1945 vzniklo 70 domov (niektoré ešte v 19. storočí), v období rokov 1946-1990 vystavali 51 domov, v rokoch 1991-2000 postavených 14, 2001 a neskôr 10.

Neobývaných domov je spolu 149, z nich 133 je určených na rekreáciu, 7 je nespôsobilých na bývanie a 7 je nevyužívaných z iných dôvodov.

Medzi nevyužívanými objektami si zasluhujú pozornosť bývalý hostinec v časti Furmanec („U Chmuru“), objekt bývalej hornohnilčickej školy, zrekonštruovaný na penzión, najnižší z drevených poschodových domov bývalej banskej kolónie v Roztokách a tzv. kasíno v Roztokách, všetky pre ich potenciál pre verejné využitie (sú v súkromnom vlastníctve).

V rokoch 2001 – 2002 riešila samospráva obce Hnilčiek bytový problém výstavbou dvoch bytových domov – jedného v hornom Hnilčíku (lokalita Na kire), kde vznikli štyri trojizbové a šesť dvojizbových bytov a druhý v Jerohute v susedstve obecného úradu, kde sa postavili dva trojizbové, päť dvojizbových a jeden jednoizbový byt. V roku 2012 pribudol ďalší bytový dom v blízkosti sídla Obecného úradu, pozostávajúci z dvoch trojizbových, 4 dvojizbových a 2 jednoizbových bytov. Stavby boli vybavené príslušnou infraštruktúrou a zriadením čističiek odpadových vôd.

Determinanty a rozvojové impulzy: v súčasnosti obec necíti potrebu rozšírenia fondu nájomných bytov individuálna bytová výstavba, množstvo neobývaných, alebo len na rekreáciu využívaných domov, vznik nových obytných domov stavaných občanmi Hnilčieka, alebo ľuďmi so záujmom žiť natrvalo vo vidieckom prostredí, nevyužívané súkromné objekty s potenciálom pre verejné využívanie (hostinec vo Furmanci, bývalá hornohnilčická škola, drevený obytný dom kolónie v Roztokách, kasíno)

5.2 Základná technická infraštruktúra

5.2.1 Diaľková a miestna doprava

Dopravné spoje so širším okolím predstavuje hlavná železničné trate Košice – Žilina a Margecany - Zvolen. Železničná doprava priamo obcou Hnilčiek neprechádza. Železničné dopravné spojenie je možné zo susednej obce Nálepko vo napojením sa na trať Margecany - Červená skala – Zvolen, alebo zo Spišskej Novej Vsi cez trať Košice – Žilina – Bratislava.

Obec je prístupná pomocou cestných komunikácií, spájajúcich okresné mesto Spišská Nová Ves s údolím rieky Hnilec – v ňom s Nálepkovom, Smolníkom, resp. Gelnicou, ako aj s obcami Hnilec, Mlynky, Dobšinou a Rožňavou (štátne cesty II/533, II/546). Ďalej je to cestná komunikácia III/54619 spájajúca cestu na Nálepko vo s centrom osady Bindt v správe VÚC Košice (zrekonštruovaná v roku 2015).

Obec Hnilčiek je teda dopravne prístupná prostredníctvom uvedených štátnych ciest a ciest v správe Vyššieho územného celku Košice.

Obec vlastní pomerne dlhú sieť obecných cestných komunikácií. Patrí sem cesta spájajúca miestnu časť Roztoky s centrom v Jerohute. Na tejto ceste v roku 1994 došlo k rekonštrukčným prácam a na 1 000 dlhom úseku bol položený asfaltový koberec. Cestu rekonštruovali ešte raz v roku 2012.

Druhou je cesta do Zimnej doliny, ktorú v roku 1997 pokryli asfaltovým kobercom v dĺžke 1 200 metrov. V roku 2000 sa asfaltovým kobercom pokryla aj miestna komunikácia v Bindte (v dĺžke 500 metrov).

Osobnú autobusovú dopravu zabezpečuje SAD Spišská Nová Ves a SAD Rožňava. V katastri je zriadených niekoľko zastávok autobusov nazvaných Kira, Zimná dolina, Slobodáreň, Nad kostolom, Chotár, Cesta na Bindt, Zajac (Jerohuta), u Sekel'a. Okrem bežných spojov dvakrát do dňa jazdí autobus určený na prepravu detí do škôl, na financovaní ktorého sa spolu s obcami Švedlár a Nálepko vo podieľa aj obec Hnilčiek.

Podľa mienky občanov je frekvencia autobusov nedostatočná, medzi spojmi sú 2 až 4 hodinové pauzy. Úplne nevyhovuje spojenie v sobotu a v nedeľu napriek potrebám víkendovým

návštevníkov.

Každá zo zástavok autobusu je vybavená vkusnými drevenými čakárňami, vybudovanými v rámci projektu Budúcnosť, realizovaného z Fondu sociálneho rozvoja (Eurofondy).

Nepriaznivé miestne klimatické a morfológické podmienky zvyšujú finančnú náročnosť opráv a údržby cestných telies. Miestne cesty a mosty sú väčšinou v zlom technickom stave, potrebujú rekonštrukčné práce.

Technicko-stavebný stav miestnych komunikácií:

- miestna komunikácia (ďalej MK) Cechy – silne poškodený asfaltový koberec
- MK Zimná dolina – potreba obnovy asfaltového koberca,
- MK Roztoky – nový asfaltový koberec,
- MK Roztoky – Poľana – prašná cesta, potreba rekonštrukcie a položenia asfaltu,
- MK Roztoky – banská kolónia a vyššie – prašná cesta,
- MK Miestny hon – nový asfaltový koberec,
- MK Bindt cintorín – poškodený asfaltový koberec, potreba obnovy,
- MK Bindt pražiacce pece – prašná cesta.

Okrem ciest je potrebná technická prehliadka a rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciach: v Zimnej doline, smerom na Roztoky a v Bindte.

Miestne časti a význačnejšie centrá poskytujú vhodné plochy na parkovanie osobných vozidiel, ich kapacita postačuje aktuálnej potrebe. Zvyšujúce sa množstvo návštevníkov si bude v budúcnosti vyžadovať nasledujúce rozšírenie parkovacích plôch:

- bistro Mrazík – súčasný stav 5 parkovacích miest, potreba 10,
- futbalové ihrisko – 10 – 10,
- farský kostol – 10 – 10,
- pri Obecnom úrade Hnilčiek – 10 – 20,
- lyžiarske stredisko SKI Mráznička – 30 – 70,
- penzión Banská klopačka v Roztokách – 10 – 20,
- centrum Bindtu pri banskej zvonicičke – 10 – 20.

Prevádzku a údržbu ciest miestneho významu zabezpečuje obec, čo je náročné najmä v zimných mesiacoch (sneh).

Determinanty a rozvojové impulzy: štátna cesta vedie centrom obce, preprava centrálnou osou Hnilčieka po štátnej ceste enormne zaťažuje environmentálny stav, obec spravuje dlhú sieť obecných komunikácií, nepriaznivé miestne klimatické a morfológické podmienky zvyšujú finančnú náročnosť opráv a údržby cestných telies, miestne cesty a mosty sú v zlom technickom stave – potreba renovácií, potreba dobudovania kapacít parkovacích plôch, doprava viazaná na autobusy, alebo individuálnu dopravu osobnými autami, vybudované čakárne

5.2.2 Zásobovanie vodou a kanalizácia

Obyvateľstvo obce zásobuje sústava niekoľkých vodovodov. Tento stav vyplýva z územnej rozľahlosti obce a jej členenia na odľahlé miestne časti. Všetky vodovody spravuje obec Hnilčiek. Patria sem:

a. Vodovod pre horný Hnilčiek – miestne časti Štolvek, Furmanec a Cechy dĺžky 1 800 metrov s bočnou vetvou dĺžkou 350 metrov, funguje od roku 1996. Zdrojom vody je štôlna Štolvek (Stollenwerk), odkiaľ vyteká v priemere $1,2 \text{ l.s}^{-1}$. Voda je privádzaná potrubím z PE priemeru 63 mm privádzaná do vodojemu s úžitkovým objemom $34,89 \text{ m}^3$, kde sa naakumuluje. Pod vodojemom je umiestnená pramenná záchytka s objemom $1,762 \text{ m}^3$.

Vodorovný rad Cechy vedie od vodojemu po štátnu cestu a je vybudovaný z LPE potrubia priemeru

90 mm. Sú na ňom vybudované tri vodovodné jamice VŠ 1-3.

Vodovodný rad Horný Hnilčiek vedie od štátnej cesty dole údolím pozdĺž cesty na Nálepko, tvoria ho LPE potrubia priemeru 90 mm s dvomi vodovodnými jamicami VŠ 4-5. Z jamice VŠ 4 odbočuje vetva vybudovaná z PE potrubia priemeru 63 mm, smerujúca popod štátnu cestu. Na tejto bočnej vetve sú vybudované vodovodné jamice VŠ 6-7. Sledovanie akosti vody zabezpečuje AQUASPIŠ s.r.o. Spišská Nová Ves podľa potreby. Zdroj vody je chránený II. a I. pásmom hygienickej ochrany. Vodovod povolil Obvodný úrad životného prostredia Spišská Nová Ves, oddelenie štátnej vodnej správy rozhodnutím č. 4248-4-1995-Ke dňa 27.11.1995 a zmenou rozhodnutia č. 4789/96-Zx zo 16.12.1996.⁵

Chemické zloženie vody je odrazom chemizmu geologického prostredia – voda sa geneticky viaže na bazálne zlepenice spodného permu a na grafitické fylity karbónu. Celková mineralizácia zdroja Štolvek je 116,8 mg.l⁻¹, čo svedčí o plytkom puklinovom obehú a krátkodobom kontakte podzemnej vody s horninovým prostredím. Základným procesom tvorby chemizmu je hydrolytický rozklad silikátov. Určujúce postavenie v zložení vody má kalcium-bikarbonátová zložka (A₂), ktorá určuje typovú príslušnosť.

Voda v zmysle STN 75 7111 (Pitná voda) z fyzikálno-chemického hľadiska je vhodná na pitné účely. Koncentrácie kationov a aniónov v nej nie sú prekročené. Vyhovuje tiež požiadavkám na obsah stopových prvkov, nepolárnych extrahovateľných látok-NEL, rádioaktivity a mikrobiálnych ukazovateľov. Mierne mikrobionálne znečistenie sa eliminuje chlórnanom sodným.⁶

b. Vodovod Zimná dolina pre miestnu časť Zimná dolina, dlhý 500 metrov, využíva výtok podzemnej vody zo štôlne spodná Georgia (Jorga) v Zimnej doline. Vodojem má úžitkový objem 27,56 m³, vodovodný rad Zimná dolina siaha až po štátnu cestu Spišská Nová Ves-Nálepko. Od VŠ 5 sú vybudované bočné vetvy na východ i na západ z potrubia PE s priemerom 63 mm a na nich vodovodné šachtice VŠ 6-8.

c. Vodovod Horný Hnilčiek určený pre horný Hnilčiek od Zimnej doliny až po Chotár, je dlhý 2 100 metrov. Zdrojom vody je podzemná voda vytekajúca zo štôlne Georgi (Jorga) s výdatnosťou 1,6 l.s⁻¹. Záchyt prameňa je umiestnený pri ústí štôlne a privodným potrubím PE Js 2 je voda privádzaná do pramennej záchytky a z nej do vodojemu s objemom 49,14 m³. Vodovodný rad od vodojemu je vybudovaný z LPE potrubia priemeru 110 mm, na ktorom sú vybudované vodovodné šachtice VŠ 1-9 a bočné vetvy ku skupinkám domov s potrubím PE priemeru 63 mm. Z jamice VŠ 9 je vybudovaná bočná vetva severným smerom popod štátnu cestu, na ktorej sú vodovodné šachtice VŠ 10-11.

d. Vodovod Dolný Hnilčiek pre dolný Hnilčiek (Jerohuta, centrálné údolie Železného potoka, údolie Roztockého potoka) dlhý 2 705 metrov, s bočnými vetvami dlhými 1 440 metra. Bol povolený rozhodnutím Obvodného úradu životného prostredia v Spišskej Novej Vsi, oddelenia vodnej správy č. 1663-4-1995-Ke z 11. 5. 1995 a dodatkom k tomuto rozhodnutiu zo dňa 24. 6. 1992. Zdrojom vody je podzemná voda vytekajúca z banskej štôlne. Pramenná záchytka je umiestnená pred vodojemom Tokárne v uzavretej banskej štôlni a má objem 1 762 m³. Voda je odvádzaná do vodojemu, prebytok do recipientu potoka Tokárne. Výdatnosť zdroja je 2 l.s⁻¹, privodné LPE potrubie má priemer 90 mm. Vodojem má objem 73,96 m³, z toho úžitkový 53,60 m³. Vodovodný rad Dolný Hnilčiek má trasu A od vodojemu po vodovodnú šachticu AŠ 3 dlhú 510 mm, ktorá je vybudovaná z LPE potrubia priemeru 110 mm. Sú na nej vybudované vodovodné šachtice AŠ 1 a AŠ 2 a odbočná vetva z potrubia z PE priemeru 63 mm dlhá 350 m. Z vodovodnej šachtice AŠ 3 je smerom na východ vybudovaná trasa B po vodovodnú šachticu AŠ 4 potrubím z LPE priemeru 110 mm v dĺžke 405 m, odtiaľ pokračuje vodovodný rad potrubím z PE priemeru 63 mm až po

5 Prevádzkový poriadok vodovodu Horný Hnilčiek-Cechy

6 † Stupák, Štefan: *Zhodnotenie chemizmu a kvality vody vodného zdroja Stolweg na lokalite Hnilčiek*. Posudok Geologickej služby, regionálneho centra Spišská Nová Ves, 15. 4. 1997

vodovodnú jamicu AŠ 5 dlhým 510 m. Z tejto šachtice je smerom na sever vybudovaná trasa C po vodovodnú šachticu AŠ 6 potrubím priemeru 110 mm dlhá 160 m, z ktorej je vybudovaná bočná vetva 2 z PE potrubia priemeru 63 mm dlhá 350 m a bočná vetva 3 dlhá 100 m z potrubia z PE priemeru 63 mm. Z vodovodnej vetvy 4 z potrubia priemeru 63 mm a dĺžky 110 m pokračuje bočná vetva 5 z potrubia z PE priemeru 63 mm a dĺžky 280 m. Vodovodný rad pokračuje vetvou 6. Na nej sú vodovodné šachtice AŠ 7 až AŠ 9, spojené vodovodným PE potrubím priemeru 63 mm. Ďalej je tu vybudovaná bočná vetva 8 z vodovodnej šachtice AŠ 8 s PE potrubím dĺžky 200 m a priemerom 63 mm a bočná vetva 7 s potrubím dlhým 50 m.

Voda bola podrobená skúškam na zloženie z hľadiska vhodnosti na pitné účely. Podľa rozboru vykonaného Štátnym zdravotníckym ústavom Spišská Nová Ves má voda nasledujúce zloženie: pH = 7,64, Ca+Mg = 1,00 mmol/l, dusitany = 0,003 mg/l, dusičnany = 0,88 mg/l, amonný ion = 0, chemická spotreba kyslíka = 1,1 mg/l, Cl = 0,00 mg/l, Cak = 34,17 mg/l, Mg = 3,66 mg/l, Fe = 0,015 mg/l, Mn = 0,00 mg/l, KNK 4,5 = 1,0 mmol/l, chloridy = 2,59 mg/l, vodivosť = 20,9 mS/m. Mikrobiologickým rozborom sa zistili nulové obsahy mesofilných, fekálnych koliformných a kolimorfnych mikroorganizmov, enterokokov, pliesní a identifikovaných mikroorganizmov. Bola zistená prítomnosť psychofilných mikroorganizmov v množstve 2 KTJ/ml. Biologickým rozborom neboli zistené živé ani mŕtve organizmy, zistila sa prítomnosť 3 % abiosestonu. Celkový nález vo všetkých ukazovateľoch zodpovedá ukazovateľom STN 75 7111 – Pitná voda.

e. Vodovod pre miestnu časť Roztoky dlhý 895 metrov, zrekonštruovaný v roku 1992 a povolený rozhodnutím ObÚŽP Spišská Nová Ves, oddelenie štátnej vodnej spravy č. 3107-4-1995-Ke z 31.8. 1995. Pramenná záchytká je umiestnená v štôlni Ernest pred vodojemom. Vodojem má úžitkový objem 27,56 m³. Prebytočná voda je odvádzaná prepádovým potrubím zabudovaným pod vrcholom priečky, oddelujúcej vodojem od armatúrnej komory a potom do recipientu Roztockého potoka. Výdatnosť zdroja je 1,4 l.s⁻¹. Vodovodný rad Roztoky vybudovaný z LPE potrubia priemeru 110 mm vedie od vodojemu po vodovodnú jamicu VŠ-1. Od nej po šachticu VŠ-2 vedie potrubie priemeru 90 mm a bočná vetva A tvorená PE potrubím priemeru 63 mm. Na nej sú vybudované vodovodné jamice VŠ 3-6. Kvalita vody vyhovuje požiadavkám STN 75 71 11 /Pitná voda/.

f. Vodovod Bindt v miestnej časti Bindt, dlhý 1 545 metrov, povolený do prevádzky po rekonštrukcii v roku 1995 (rozhodnutím OÚŽP Spišská Nová Ves, oddelenie štátnej vodnej spravy č. 3261-4-1995-Ke z 11. 9. 1995). Zdrojom je výtok podzemnej vody z banskej štôlni na Lapkovej s výdatnosťou 0,6 l.s⁻¹. Pramenná záchytká je umiestnená pred vodojemom v banskej štôlni. Celkový úžitkový objem vodojemu je 38,311 m³. Vodorovný rad Bindt vedie od vodojemu po koniec Bindtu a má vybudované bočné vetvy C,D,E a F. Na vetve E sú vybudované vodovodné jamice VS-2 a VS-3.

Vodovod v Bindte kapacitne nestačí zásobovať tamojších občanov a jeho výdatnosť podlieha sezónnym klimatickým vplyvom. Obec dala vypracovať projekt „Rozšírenie obecného vodovodu pre miestnu časť Bindt napojením na hlavný vodovod radu Horný Hnilčik pri kostole.“ Jeho realizácia naráža na nedostatok finančných prostriedkov.

V obci **neexistuje verejná kanalizácia**. Jej prípadné postavenie nemôže podporiť štát vzhľadom na aktuálne znenie platnej legislatívy. Rozsiahlosť územia, nekoncentrované osídlenie a vzájomná vzdialenosť sídelných celkov by si vyžiadali výstavbu veľmi dlhej a komplikovanej kanalizačnej siete, alebo niekoľkých sietí a centrálnu čističku odpadových vôd, prípadne niekoľkých ČOV. Podobný investičný zámer je bez finančnej pomoci, alebo bez úveru v súčasnosti nerealizovateľný. Problém bude nutné riešiť pravdepodobne výstavbou parciálnych kanalizačných sietí, prednostne v spodnom Hnilčíku (Jerohute), kde je koncentrovaných najviac občanov obce.

V súčasnosti majú občania vybudované individuálne septiky, výnimočne aj malé čističky odpadových vôd. Jednou z možností je aj budovanie týchto zariadení vybavených modernými a účinnými technológiami pri domoch samotnými občanmi s podporou obce.

V prípade septikov občania nemajú zabezpečený odvoz fekálií špecializovanou firmou.

Determinanty a rozvojové impulzy: prírodné zdroje pitnej vody sú bohaté, kvalitné a postačujú pokryť súčasnú i výhľadovú spotrebu aj pre rozvojové zámery, potreba riešiť zásobovanie vodou v Bindte, potreba celkovej rekonštrukcie vodovodnej siete (vznikala prevažne v rokoch 1994 – 1996). v obci nie je vybudovaná centrálna kanalizačná sieť, takýto zámer naráža na legislatívnu prekážku z hľadiska štátnej podpory malých obcí a na značné investičné náklady. jednotlivé domácnosti a bytové domy sú napojené na individuálne septiky, alebo majú malé čističky odpadových vôd, odvoz splaškových vôd nie je zabezpečený. nedostatočná infraštruktúra – odpadové vody, čističky odpadových vôd, septiky, odvoz a likvidácia odpadových vôd pre občanov,

5.2.3 Komunikačné a informačné siete

V minulosti zavádzaniu komunikačných a informačných sietí bránili nepriaznivé geomorfologické podmienky – zložitá morfológia kopcov a údolí s výskytom tzv. tieňov – miest nedostupných signálom šíreným vzduchom. Mobilní operátori len postupne budovali sieť zariadení na pokrytie územia Slovenska signálmi a vyvíjali sa aj technológie prenosu a príjmu signálov.

Obec zaznamenala oproti nedávnej minulosti značný pokrok v informačných technológiach a ich prístupnosti občanom. Okrem klasickej pevnej telefónnej linky sú vybudované zariadenia pre komunikáciu v mobilných sieťach všetkých troch mobilných operátorov, pričom operátor Orange vybudoval v hornom Hnilčíku vežový zosilňovač signálov na kopci Trubačovec a v dolnom Hnilčíku nad Sekeľom.

Na rozdiel od nedávnej minulosti je poskytovanie internetu dostupné každému občanovi s rôznymi systémami prenosu signálu, čo súvisí so snahou operátorov rozšíriť potenciál svojich zákazníkov. V hornom Hnilčíku firma Ruppki vybudovala retranslačnú stanicu so solárnym energetickým panelom, ktorá pokrýva vzdušným signálom oblasť Zimnej doliny, Furmanca a Ciech. Počítače a internet využíva v dnešnej dobe väčšina domácností. Táto firma pomocou analogického zariadenia pokrýva signálom aj lyžiarske stredisko Mráznica a okolitú časť dolného Hnilčíka.

Televízny signál po prechode na analogový systém prestal byť závislý na lokálnych zosilovačoch (vykryvačoch) a prešiel na príjem signálov z umelých satelitov. Kým predtým bola kvalita príjmu obmedzovaná polohou prijímateľa, resp. v niektorých prípadoch bol príjem televízneho signálu vylúčený, v dnešnej dobe je možné po zakúpení príslušnej technológie (Skyling, Magio, satelitný prijímač) na celom území obce prijímať viackanálové kvalitné televízne vysielanie.

V minulosti bol občanom v Hnilčíku v dispozícii obecný rozhlas, ktorý informoval o obecných záležitostiach, alebo vysielal aj vlastné relácie (napríklad blahoželania jubilantom so zahraničím pesničky). Technologicky zastaralý rozhlasový systém obec zrušila a zdemontovala. Zanikla tým aj možnosť okamžite informovať občanov o dôležitých udalostiach.

Determinanty a rozvojové impulzy: značný pokrok v zavádzaní informačných technológií, internetizácii, v prijímaní televízneho a telefónneho signálu, zrušenie obecného rozhlasu – obnova?

5.2.4 Zásobovanie elektrinou, plynofikácia, tepelná energia

Obec je elektrickou energiou zásobovaná Východoslovenskou energetikou, a.s.

Zdrojom je 22 kV rozvod v vysokonapäťovej linky č. 245, ktorá spája stanice v Spišskej Novej Vsi a v Prakovciach. Z tohto vedenia sú inštalované vonkajšie, ako aj 22 kV káblové prípojky pre napájanie jednotlivých 22,0/0,4 kV transformačných staníc, zásobujúcich súčasnú obec.

Popis jednotlivých transformačných staníc:

T1	stožiarová 400 kVA	lokalita Horný Hnilčík, Cechy, Štolvek
T2	stožiarová 250 kVA	lokalita Zimná dolina
T3	stožiarová 250 kVA	lokalita Horný Hnilčík – Gezwäng (rybník)
T4	stožiarová 400 kVA	lokalita Horný Hnilčík, bývalá škola – CVČ
T5	stožiarová 250 kVA	lokalita Horný Hnilčík
T6	stožiarová 400 kVA	lokalita Dolný Hnilčík
T7	stožiarová 250 kVA	lokalita Bindt
T8	murovaná 2 x 400 kVA	lokalita Lyžiarsky areál – Mrázica
T9	stožiarová 250 kVA	lokalita Roztoky – banská kolónia

Celkový využitelný výkon je 3 250 kVA. Sieť a transformačné stanice boli rekonštruované v roku 2001. Jednotliví odberatelia sú napájaní z transformačných staníc pomocou vedení na betónových stĺpoch, alebo podzemných betónových káblov.

V obci je zavedené verejné osvetlenie výbojkami s vlnitými svietidlami upevnených na podperných stĺpoch vonkajšieho sekundárneho elektrického osvetlenia. Vzhľadom na značný rozsah obecných cestných komunikácií je hustota osvetľovacích telies nedostatočná a chýbajú tiež osvetľovacie telesá v niektorých obývaných lokalitách.

Obec nie je plynofikovaná. Pre možnosť plynofikácie sú k dispozícii VTL plynovod DN 150 PN 40 Spišská Nová Ves – Rudňany a VTL plynovod DN 150 PN 40 Margecany – Prakovce, no koncepcia celoštátnej plynofikácie takúto možnosť neuvádza.

Rodinné domy a rekreačné chalupy sú vykurované elektrickými pieckami, alebo domovými pecami, s domovými kotolňami na tuhé palivo, prípadne zmiešaným vykurovaním. Iba časť domov je vybavená tepelnou izoláciou, čo zvyšuje nároky na kúrenie v zime a má aj ekologické dôsledky.

V obci sa len v individuálnych prípadoch využívajú alternatívne zdroje energií (strešné panely, fotovoltaičné články). Občania iba v malej miere využili štátnu podporu v tejto oblasti.

Neuskutočnil sa koncept výstavby malej vodnej elektrárne, ktorá by využívala vodotechnický systém bývalého mlynu v Jerohute.

Determinanty a rozvojové impulzy: rozsiahla elektrorozvodná sieť Východoslovenskej energetiky, väčší počet moderných transformačných staníc, elektrina hojne využívaná na vykurovanie spolu s tuhým palivom, chýba plynofikácia, vybudované verejné osvetlenie, nutnosť jeho doplnenia a modernizácie, absencia využívania alternatívnych zdrojov energií, podpora zateplovania domov a zavádzania alternatívnych foriem získavania energií

5.3 Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra

5.3.1 Občianska vybavenosť a služby

Občianska vybavenosť, služby a sociálna výpomoc sú slabo rozvinuté, čo súvisí so slabo rozvinutým súkromným podnikaním v tejto sfére.

Ich rozsah je zúžený na:

- 2 súkromné obchody s potravinami a zmiešaným tovarom s pultovým predajom (majitelia Ľubomír Kačír a Branislav Fabián),
- poskytovanie predaja potravín na objednávku s dovozom do domácnosti pre starších a imobilných občanov,
- stravovacie služby pre turistov (penzión Banská klopačka a penzión Pod krížom),
- stravovacie služby pre miestnych obyvateľov s možnosťou dovozu pre starších občanov – poskytuje penzión Pod krížom,

Obecná samospráva (Obecný úrad Hnilčík) poskytuje:

- odvoz komunálneho odpadu a separovaného odpadu z každej domácnosti,

- zber a odvoz nebezpečného a nadrozmerného odpadu niekoľko raz do roka,
- údržbu miestnych komunikácií, odhŕňanie snehu z verejných priestranstiev a miestnych komunikácií,
- údržbu a rekonštrukcie miestnych vodovodov, dodávku pitnej vody,
- pomoc pozostalým pri pohreboch (obec nemá dom smútku vzhľadom na blízku vzdialenosť do okresného mesta) a inú sociálnu pomoc

Determinanty a rozvojové impulzy: služby turistom slabo vyvinuté na podnikateľskej, alebo živnostenskej báze, najdôležitejšie verejné služby poskytuje obec (údržba ciest, vodovody, zvoz odpadu, poradenská a úradná pomoc občanom)

5.3.2 Sociálne a zdravotné služby

Obec nemá vlastné zdravotnícke zariadenia a nemá žiadne sociálne zariadenia.

Za zdravotným oštrením sú občania nútení cestovať do okresného mesta, alebo do Nálepkova.

V obci nie je zriadený žiadny ústav pre starších a nevládných ľudí – najbližší je v Nálepkove na komerčnej báze (vysoké poplatky za pobyt) a v Spišskej Novej Vsi.

Starší ľudia väčšinou žijú v spoločných domácnostiach spolu so svojimi potomkami a sú odkázaní na ich starostlivosť, alebo žijú aj osamelo, či v manželských pároch. V prípade potreby celodennej starostlivosti, alebo imobility ich príbuzní väčšinou zvyknú umiestňovať do sociálnych zariadení.

V obci chýba centrum umožňujúce sociálny kontakt tejto skupiny občanov.

Vyšší počet starších občanov a demografický vývoj si vyžadujú v blízkej budúcnosti naliehavé riešenie.

Determinanty a rozvojové impulzy: nejestvujúce sociálne a zdravotnícke služby, nutnosť cestovať za lekársym oštrením a nákupom liekov do Spišskej Novej Vsi a do Nálepkova (v obci nie je lekárň), chýba sociálne centrum pre seniorov, nepriaznivý demografický vývoj

5.3.3 Školstvo a vzdelávanie

V minulosti na území Hnilčíka fungovali zároveň 3, niekedy aj 4 školy (v Bindte, v Roztokách, v Jerohute, v hornom Hnilčíku, chvíľu aj škola v budove bývalej elektrárne v tzv. Turbíne). Školy zrušil štát pri regionálnej reorganizácii školstva v 70. rokoch 20. storočia, čo súviselo aj s rapidným úbytkom mladých ľudí. Rovnako tu existovala materská škola, ktorej kontinuitu sa podarilo zachovať až doposiaľ.

V obci dnes nie sú základné školy. Školopovinné deti dochádzajú do Spišskej Novej Vsi (zriedka do Nálepkova), rovnako ako študenti stredných škôl. Na vysokých školách študuje mladých ľudí z Hnilčíka.

Školská mládež ani tínedžeri nemajú možnosť stretávať sa, čo je dané aj značnou vzdialenosťou.

Funguje materská škola v priestoroch drevenej stavby bývalej školy v Jerohute s kapacitou detí, pričom časť z nich dochádza z Nálepkova. V posledných rokoch došlo k poklesu záujmu o umiestňovanie detí v tomto zariadení. Školu spravuje obec, zamestnáva 3 ľudí.

Determinanty a rozvojové impulzy: nejestvujúce (dávno zrušené) základné školy, nutnosť detí dochádzať do školy už od prvého ročníka, fungujúca materská škôlka aj s deťmi z Nálepkova, stredoškolské a vysokoškolské vzdelávanie v okresnom meste a inde

5.3.4 Kultúra a osвета

V medzivojnovom období sa osvetová a kultúrna činnosťou spája predovšetkým s pôsobením učiteľov v hornohnilčickej škole, v škole v Roztokách, v Jerohute a v škole na Bindte. Obecné kroniky i kroniky tunajších škôl zanechávajú početné svedectvá o organizovaní náučných prednášok, školských akadémií, školských divadelných predstavení a kurzov pre dospelých obyvateľov Hnilčika.

V dolnom Hnilčíku sa osvetové podujatia, divadelné predstavenia a verejné zhromaždenia odohrávali v súkromnej sále na poschodi hostinca Jozefa Zajaca v Jerohute.

V hornom Hnilčíku už od polovice 19. storočia za pôsobenia učiteľov Jána Kovalčíka a Eduarda Kašpráka, neskôr Jozefa Rutkaya sa nacvičovali a hrali každoročne divadelné predstavenia zvyčajne v hostinci U Hmuru na Furmanci. Od roku 1961 po vybudovaní kultúrneho domu v Jerohute sa kultúrne podujatia, divadelné predstavenia, náučné prednášky a podobne odohrávali tam. Kultúrnu činnosť vtedy zastrešovala Osvetová beseda.

Aj v novšej dobe v prvom desaťročí 21. existovali aktivity ochotníckeho divadla, najmä v Jerohute. V obci pôsobili aj viaceré hudobné skupiny. V hornom Hnilčíku to bola skupina Ozón (70. - 80. roky 20. storočia), v Bindte The Bindt Boys vedená Milanom Závackým, v Jerohute skupina POMA vedená Ľubomírom Kačírom a v prvom desaťročí 21. storočia skupina ANT-HILL vedená Michalom Krestianom.

V kultúrnom dome pri Obecnom úrade Hnilčiek nepretržite od roku 1961 pôsobí obecná knižnica. Pôsobil tu aj klub mladých, snažiacich sa o obnovu aktivít v hudbe a ochotníckom divadle.

Tradičným podujatím sa stal „Kermeš na Hnilčíku“ pozostávajúci z cirkevnej časti a zo zábavnej s bohatým kultúrnym programom. Program sa odohráva striedavo v hornej časti Hnilčika (na ihrisku) a v dolnej časti (ubytovňa Ski centra Mrázica). V poslednom období sa obnovujú aj tradičné zábavy, napríklad Fašiangové posedenie v Motoreste pod Krížom.

Obec vydáva vlastným nákladom a do každej domácnosti distribuuje pôvodne dvojmesačník teraz trojmesačník Obecný spravodaj. 19 čísel tohto informačného občasnika vyšlo v rokoch 1996 -2010, po prerušení sa vydávanie obnovilo v roku 2014. Okrem informácií o samospráve sú v nej pravidelné kultúrne rubriky a na pokračovanie články o minulosti obce.

Determinanty a rozvojové impulzy: tradícia spoločenských a osvetových podujatí, ochotníckych divadelných predstavení, miestnych hudobných skupín, kermeša, baníckych dní, slabá návratnosť na tieto aktivity v súčasnosti, nedostatok aktivistov, chýba kultúrne centrum technickým zázemím – kultúrny dom je v zlom stave a pred rekonštrukciou, bohato zásobená knižnica a jej využívanie, hnilčický Kermeš, štvrťročník Hnilčický spravodaj

5.3.5 Zariadenia na rekreáciu a vidiecku turistiku

Najväčšími ubytovacími zariadeniami v Hnilčíku sú:

- Ubytovňa lyžiarskeho strediska Mrázica - Ski Centrum,
- Penzión Banská klopačka v Roztokách,
- Penzión Amulet a Amuletk,
- Penzión Ferko,
- Chata Kubo,
- ďalšie menšie chaty s ubytovacími službami

Stravovacími zariadeniami a zariadeniami poskytujúcimi pohostinstvo sú:

- Penzión Banská klopačka v Roztokách,
- Penzión Pod krížom,
- Penzión Mrázik (len pohostinstvo),

- Ski Centrum Mráznica – stravovanie len pre svojich hostí, bez vlastnej kuchyne.

Súkromné rekreačné chaty vlastní:

- v časti Roztoky: Milan a Marián Gallovci, Jozef Jánošík, Anna Prusáková, Anton Suržin, Beáta Antošová, Ján Čaja, Peter Fabíny, Vladimír Soják, Štefan Gurka, Kristína Mecková, MUDr. Jozef Vančo, Ing. Peter Smejkal, Ing. Štefan Melikant, Mária Kostelníková, Ing. Štefan Kažimír, Ing. František Kuchár, Miroslav Neuwirth, František Hrubý, Emil Pencák, Zdeněk Cigánek, Peter Rak, Janka Sabolová, Ing. Vladimír Halečka, Klement Buňa, Dana Štofková, Ing. Ladislav Oláh, Ing. Michal Beharka, Ing. Ladislav Golenya, Erika Husárová, Vladimír Vytykač, Paulína Ondrejčíková, Mária Leitnerová, Vladimír Jeleň, Valéria Šimková, František Stoličný, Ing. František Záhora, Agáta Goldbergová, Ľudmila Švajková, Anton Kapralčík, Ing. Ervín Palušák, Juraj Kačír, Slávka Podolinčáková, Pavol Pavlík, Veronika Lucáková, MVDr. Štefan Kollár,
- v časti Bindt: Ing. Ján Sax, MUDr. Vladimír Pramuk, Marek Harabin, RNDr. Ján Piatek, Ing. Eva Brezovská, Ľuboš Kubalec, Dagmar Hájeková, Ladislav Révai, Miloš Jochmann, Jaroslav Kráľ, Ing. Miroslav Murgáč, PaDr. Róbert Janíkovský, Ervín Janíkovský, František Paľa, Ing. Ján Bočkay, Klára Vrábľová, Magdaléna Lančaričová, Marián Uhrina, Milan Dvořák, Ing. Marián Klein, Ing. Július Komora, Ing. Oľga Ťapáková
- v časti dolný Hnilčiek: Juraj Krajňák, Ján Tomajko, Ján Bašta, Eva Klejmová,
- v časti horný Hnilčiek: Karol Jurčák, Ing. Ján Černík, JUDr. Maričák
- v časti horný Hnilčiek – Čechy: JUDr. Jozef Bíroš, Peter Bakoš, Bonaventúra, Boroň,
- v časti horný Hnilčiek - Štolvek: Anna Valová
- v časti horný Hnilčiek – Grétla: Ján Fedor.

Determinanty a rozvojové impulzy: ubytovacie a stravovacie možnosti málo rozvinuté, viazané na spodný Hnilčiek, viazané na ročnú sezónu, ostatné súkromné chaty poskytujú služby iba zriedka a sezónne, využívané skôr pre súkromné účely, chýba typická kuchyňa a podávanie krajových špecialít, nepravidelná klientela

5.3.6 Zariadenia pre šport a oddych

Šport v obci má tri formy: organizovaný v športovom oddiele, rekreačný prostredníctvom zariadení na zjazdové lyžovanie v súkromnom sektore a neorganizovaný, individuálny šport jednotlivcov ako voľnočasová aktivita.

V športovom živote obyvateľstva dominuje futbal v klube OŠK Baník Hnilčiek, ktorý hrá oblasťné súťaže, má k dispozícii futbalové ihrisko so základným vybavením – šatňami a sociálnym zázemím. Areál je malý a potreboval by viaceré úpravy s cieľom zvýšiť komfort hráčov, vedenia klubu a divákov počas súťažných zápasoch. Zriaďovateľom klubu je obec, ktorá prispieva na jeho činnosť. Pre šport ako súčasť turistiky je vybudované Ski Centrum Mráznica. Pre zjazdové lyžovanie sú k dispozícii trate a prepravné zariadenia – vleky v lokalite Mráznica, ktorá sa nachádza v spodnej časti obce. Prepravné lyžiarske zariadenia, obslužnú budovu s ubytovňou a zjazdové trate vybavené zasunovacou technikou a technikou na výrobu a úpravu snehu sú vo vlastníctve firmy. Zjazdové lyžiarske trate v areáli Hnilčiek - Mráznica sú vhodné pre rekreačné a pretekárske lyžovanie, a to pre súťažné disciplíny slalom, obrovský slalom a super obrovský slalom pre kategórie pretekov A. Priepustnosť zjazdových tratí o rozlohe okolo 24 ha je v súčasnosti 600 až 850 ľudí za hodinu, maximálna kapacita lyžiarskych vlekov je do 1 000 ľudí. Pomer prepravnej kapacity lyžiarskych vlekov a priepustnosti lyžiarskych svahov v areáli je optimálny. Areál umožňuje pojať minimálne 600 lyžujúcich ľudí bez čakacej doby pri prepravných zariadeniach a bez preľudnenia zjazdových tratí.

Prepravu lyžiarov zabezpečujú 3 vleky. Hlavným prepravným zariadením je lyžiarsky vlek typu H - 130, ktorý je v dvoch tretinách vedený mimo zjazdových tratí, čo si vyžaduje zvláštnu úpravu snežným vozidlom a v prípade nedostatku prirodzeného snehu aj mechanické zasnežovanie tohto úseku.

Jedným z perspektívnych zámerov majiteľov strediska je nahradenie tohto vleku štvorsedačkovou lanovou dráhou (po kótu 1 002,6 m n. m.)

V súčasnosti je stredisko v prevádzke len v prípade dostatku prirodzeného snehu, ktorého je v niektorých rokoch nedostatok, čo skracuje, alebo obmedzuje lyžiarsku sezónu. Tento stav je pre rozvoj lyžiarskych športov a cestovného ruchu v obci rizikový. V minulosti bolo stredisko značne navštevované a dostatočne známe, avšak v istom období boli tieto dôležité atribúty rozvoja obce utlmené. Stredisko stratilo svoje meno, predovšetkým z dôvodu neistých snehových podmienok. Zmena nastala po zakúpení strediska súkromnou firmou. Negatívny trend sa podarilo zvrátiť nákupom potrebnej techniky a zavedením mechanického zasnežovania a úpravy lyžiarskych svahov vhodnými mechanizmami. Podarilo sa rozšíriť využitie strediska aj v lete na cyklokros,

Bežecké dráhy v zime.

V katastri obce sú lyžiarske bežecké trate v lokalite Grajnár, ktorá s Mraznicou vytvára aglomeráciu lyžiarskych športov, ale i pešej turistiky, či iných športových aktivít.

V roku 1971 boli lyžiarske bežecké trate na Grajnári vďaka svojim parametrom náhradnými traťami pre majstrovstvá sveta v klasickom lyžovaní, ktoré sa konali na Štrbskom Plese. V minulosti sa tieto trate využívali viac na športové ako na rekreačné účely. Na Grajnári sa organizovali významné preteky v rámci Slovenského pohára v behu na lyžiach, konali sa tu tradičné preteky v behu na lyžiach "Beh Slovenským rajom" za účasti kvalitných pretekárov.

Lyžiarske bežecké trate sú vedené po lesných účelových komunikáciách, lesy a komunikácie sú majetkom mesta Spišská Nová Ves, trate sú okružového typu, sú vyznačené jednosmerne okružovou maľovanou turistickou značkou, informačnými tabuľkami na križovatkách, hlavnou informačnou tabuľou pri chate Javor, chata Javor (v súčasnosti neplní svoju funkciu, je v dezolátnom stave), k dispozícii je parkovacia plocha pre cca 15 vozidiel. Trate nemajú správcu, nie je zabezpečená ich pravidelná úprava snežným pásovým vozidlom, ani ich terénna údržba. Nadmorská výška sa pohybuje v rozpätí 1 027 až 1 100 m n.m., trate majú z hľadiska rekreačného behu na lyžiach, z pretekárskeho i turistického zaujímavý profil, sú situované v lesnom prostredí, je veľmi dobrý prístup k nástupnému miestu na trate, v priestore parkovania a nástupu na trate je horská chata, možnosť celoročného využitia a nástupu na túry smerom na Malú a Veľkú Knolu. V súčasnosti areál bežeckého lyžovania na Grajnári upadá. Areál bežeckého lyžovania Grajnár je možné prepojiť s areálom zjazdového lyžovania Hnilčiek - Mraznica (navrhované riešenie už v ÚS spracovanej Športprojektom Žilina v roku 1983).

Obecné multifunkčné ihrisko

V riešenom území je infraštruktúra športových zariadení zúžená len na dve ihriská, futbalové a volejbalové. Futbalové ihrisko je v dobrom technickom stave a využíva sa len na prípravu a súťažné zápasy miestneho futbalového družstva. Volejbalové, nachádzajúce sa v areáli bývalej školy (CVČ), je vzhľadom na dlhodobejšie nevyužívanie celého zariadenia v zlom technickom stave. V súčasnosti bolo zariadenie delimitáciou prevedené do vlastníctva obce. Existujúce dve plochy sa pre cestovný ruch doteraz nevyužívali. Z uvedeného vyplýva, že ponuka plôch na aktívne využívanie voľného času je v záujmovom území nedostatočná. Neexistuje športové zariadenie interiérového typu - telocvična, posilovňa, fitness, tanečná sála a pod.

Značené turistické chodníky

Pešia turistika má na Slovensku bohatú tradíciu a aj v riešenom území je najrozšírenejšou

turistickou aktivitou. Existujúce značkované trasy v katastrálnom území obce sú súčasťou hustej siete značkovaných chodníkov na strednom Spiši. Preto je možné absolvovať pestrú škálu peších túr do bližšieho i vzdialenejšieho okolia. Atraktívne možnosti ponúka ochranné pásmo i neďaleké vlastné územie Národného parku Slovenský raj. V riešenom území je primerane hustá sieť značených turistických trás, ktorá umožňuje vytvárať okruhy rôznych dĺžok a rôznej náročnosti. Hustota značkovaných turistických chodníkov nepresahuje únosnosť zaťaženia životného prostredia katastrálneho územia obce. Riešeným územím prechádzajú 4 značkované chodníky v celkovej dĺžke 27 km. Dve trasy majú spoločný úsek v celkovej dĺžke necelých 2 km. Záujmovým územím neprechádza žiaden náučný chodník, ani chodník miestneho významu.

Značené cykloturistické trasy

Cykloturistika je dravo sa rozmáhajúcou formou turistiky, obľúbenou dovolenkovou rekreačno-športovou aktivitou a čoraz viac aj prostriedkom poznávania. Preto je potrebné tento trend akceptovať a vytvárať primerané podmienky pre využívanie bicykla ako prostriedku spoznávania nielen krás prírody, ale aj histórie a života v regióne, ako prostriedku aktívneho pohybu a rekreácie v prostredí riešeného územia. Od roku 1992 sú v regióne stredného a dolného Spiša značené cykloturistické trasy vhodné predovšetkým pre horskú cykloturistiku, ktoré sú súčasťou siete cykloturistických trás na Slovensku.

Zimná pešia turistika má ideálne terénne a prírodné predpoklady, či už peši, alebo na bežkách.

Okrem uvedených nie sú k dispozícii ďalšie športové zariadenia, okrem ihriska na malý futbal v Roztokách. Chýbajú tiež športové zariadenie interiérového typu - telocvična, posilňovňa, fitness, tanečná sála a podobne. Tradičný vianočný turnaj v stolnom tenise sa nútene koná v jedálni penziónu Pod krížom.

Determinanty a rozvojové impulzy: rekreačný šport - základ podnikania v turistickom ruchu, lyžiarske stredisko Mráznica, lyžovanie v prevádzke len v prípade dobrých klimatických podmienok v zime, nevyužívanie ihriska pre malý futbal, neexistuje športové zariadenie interiérového typu - telocvična, posilňovňa, fitness, tanečná sála a pod., futbalový klub a futbalové ihrisko – potreba lepšieho technického vybavenia, rozšíriť organizovaný šport o stolný tenis a súťažný oddiel hasičov, tradičný stolnotenisový turnaj

5.3.7 Administratíva a verejná správa

Orgánom samosprávy je Obecný úrad Hnilčiek s voleným starostom a obecným zastupiteľstvom, ktorého poslanci sú voleními občanmi obce. Momentálne obecné zastupiteľstvo tvoria piati poslanci.

Obec disponuje originálnymi kompetenciami pri údržbe miestnych komunikácií, v hromadnej doprave, pri starostlivosti o verejné priestranstvá, zeleň, čistotu, na úseku ochrany prírody a životného prostredia, vodného hospodárstva, komunálneho a triedeného odpadu, pri územnom plánovaní, pri tvorbe a presadzovaní koncepcií miestneho rozvoja, bývania, predškolských a školských zariadení, zariadení služieb sociálnej starostlivosti, v oblasti kultúry, riešenia niektorých priestupkov a pri zriaďovaní obecnej polície (tá v Hnilčíku nebola potrebná).

V oblasti prenesených kompetencií vykonáva pôsobnosť štátnej správy v oblasti matriky, stavebného zákona (stavebného úradu) a školstva. Tieto úlohy vykonáva v mene štátu, štát je zodpovedný za riadenie a kvalitu a financovanie týchto služieb.

Platenými zamestnancami Obecného úradu Hnilčiek okrem starostu (na polovičný úväzok) sú ešte dvaja ľudia (pre ekonomická činnosť, výber daní, organizácia verejného života, riešenie sociálnych problémov), potrebné služby si zabezpečuje obec dodávateľsky.

V zmysle príslušnej legislatívy štát delegoval obci právomoci v oblasti školstva a v stavebnom

konaní (Stavebný úrad Hnilčik).

Školstvo zastupuje iba materská škola, zamestnávajúca dve učiteľky a jednu pomocnú pracovnú silu.

Determinanty a rozvojové impulzy: obecny úrad disponuje nízkym rozpočtom, činnosť vyplývajúcu z kompetencií zabezpečuje s minimálnym množstvom zamestnancov

5.3.8 Cintoríny

V obci Hnilčik je niekoľko využívaných cintorínov: pri centrálnom kostole (dva), v Jerohute (dva), na Poľane a v Bindte. Sú udržiavané, no viaceré potrebujú renovačné zásahy, najmä obnovu oplotenia, údržba, alebo doplnenie miest na zhromažďovanie odpau a údržba opustených hrobov. Na cintoríne pri kostole leží (už zaniknutý) hrob Jána Kovalčíka, na ostatných (na Poľane, v Bindte) pravdepodobne aj hroby významných predstaviteľov banských závodov.

Determinanty a rozvojové impulzy: potrebná obnova oplotenia a udržiavaných plôch, potrebný prieskum a obnova pietnych spomienok na tu pohované osobnosti z minulosti

6. Ekonomické využívanie zdrojov

6.0 Hospodárska základňa

Hospodárska činnosť nie je vyvinutá, v obci nie sú žiadne výrobné zariadenia. Malým producentom dreva je miestna lesná pozemková spoločnosť. Jej činnosť je však marginálna.

Baníctvo ako kľúčový faktor miestneho hospodárskeho rozvoja poznačilo ráz obce, charakter osídlenia, ľudovú architektúru a etnicitu.

Na rozdiel od minulosti **surovinový potenciál nie je využívaný** – nejedná sa tu o žiadnu podzemnú, ani povrchovú baňu. Výnimkou je využívanie starej banskej haldy – v zmysle zákona č. 44/1988 Zb. „o ochrane a využití nerastného bohatstva“ (v znení neskorších predpisov) ložiska nevyhradeného nerastu v lokalite Roztoky. Ide o odval - nahromadenie kusového nerastného materiálu pochádzajúceho z razenia podzemných banských diel pri ťažbe žilných ložísk v Roztokách v minulosti. Horninový materiál tvorí zmes, ktorá sa skladá z rôzne veľkých úlomkov bridlíc, bázických pyroklastík a diabázu a je vhodný ako materiál pri stavbe hrádzí potoka a cestných telies. Obec Hnilčik je **držiteľom banského oprávnenia** a má povolenú činnosť vykonávanú banským spôsobom pri ťažbe ložiska nevyhradeného nerastu Roztoky – hlušínová halda na parcele č. KN 1333 Obvodným banským úradom Spišská Nová Ves ďalšie povolenie na banskú činnosť pri využívaní starého banského diela štôlne Ľudmila na muzeálne účely.

Košatá banícka minulosť po sebe zanechala početné objekty a stavebné pamiatky, ktorých autenticita, historická, dokumentárna, v niektorých prípadoch aj architektonická hodnota je pozoruhodná a je potrebná ich obnova. Toto kultúrne dedičstvo je považujeme za jeden z hlavných potenciálnych zdrojov ďalšieho rozvoja obce.

Determinanty a rozvojové impulzy: hospodárska činnosť nie je vyvinutá, žiadne výrobné zariadenia, marginálny význam ťažby dreva miestnou lesnou spoločnosťou, obec držitelom banského oprávnenia, význam ťažby nerastov minimálny, banská činnosť-sprístupnenie štôlne verejnosti

6.1 Podnikateľská sféra

V obci sa za posledných 10 - 15 rokov začala rozvíjať privátna podnikateľská sféra v oblasti poskytovania stravovacích a ubytovacích služieb, turizmu a obchodu, no jej stav nie je možné považovať za ideálny. Zďaleka nie je využitý potenciál miestnych prírodných a klimatických pomerov, dedinského prostredia a vhodnosti na rozvoj rekreačnej a náučnej turistiky.

Časť miestnych občanov sa venuje podnikateľskej činnosti mimo obce, najmä v Spišskej Novej Vsi, no ich ekonomické aktivity nemajú vplyv na obecné pomery.

6.1.1 Podnikateľské subjekty so sídlom v obci

SKI centrum Mráznica – firma SCM Hnilčík

Penzión Banská klopačka v Roztokách

Penzión Pod krížom

Pohostinstvo Mrázik

Determinanty a rozvojové impulzy: podnikateľská sféra nevyvinutá, jednostranne orientovaná na poskytovanie služieb v cestovnom ruchu a pri rekreačných pobytoch – ubytovanie, stravovanie, obchody s nedostatočným sortimentom, v podstate nejstávajúce iné formy podnikania, alebo živnostníctva

6.1.2 Služby

Služby ako ekonomická činnosť:

- služby poskytované v rámci turistiky a rekreácie podnikateľmi v tejto oblasti (ubytovanie, stravovanie, pohostinské služby),
- relaxačné pobyty,
- služby v oblasti rekreačného športu (lyžovanie),
- prenájom chat na ubytovanie, rekreačné a spoločenské pobyty súkromnými osobami,
- 2 obchody s potravinami a zmiešaným tovarom s pultovým predajom,

Služby poskytované obcou a hradené z obecného rozpočtu:

- údržba miestnych komunikácií,
- údržba verejných priestranstiev,
- zhromažďovanie a odvoz triedeného, komunálneho, nadrozmerného a nebezpečného odpadu,
- dodávka pitnej vody, údržba obecných vodovodov,
- protipožiarna ochrana,
- výpomoc a poradenstvo v sociálnej oblasti a v úradnom styku s inou štátnou správou

Služby poskytované obcou a tretím sektorom.

- náučná turistika – Banský skanzen v Hnilčíku s múzejnou expozíciou a banským objektom Ľudmila (zabezpečená sprievodcovská služba) prístupným verejnosti,
- značené náučné montánne chodníky v Roztokách, v Bindte a pozdĺž údolia Železného potoka
- turistické a cykloturistické trasy, ich značenie, informačná kampaň a údržba,
- protipožiarne prevencia a hasičské zásahy, formou dobrovoľníckych aktivít hasičského zboru (v posledných rokoch v úpadku), relatívne dobrá vybavenosť technikou

Determinanty a rozvojové impulzy: služby v turistike viazané na podnikateľskú sféru, služby poskytované obcou z obecného rozpočtu - údržba miestnych komunikácií, údržba verejných priestranstiev, zhromažďovanie a odvoz triedeného, komunálneho, nadrozmerného a nebezpečného odpadu, dodávka pitnej vody, údržba obecných vodovodov, sociálna výpomoc

6.1.3 Využívanie lesného potenciálu

Lesní pozemky sú vo vlastníctve Urbárska a pasienkova spoločnosť Teplička vo výmere 80 ha, Urbariát Závadka: 203 ha, Lesy mesta, s.r.o. Spišská Nová Ves: 908 ha, Lesy Slovenskej republiky, š.p. : 201 ha, Lesná pozemková spoločnosť Hnilčik: a Slovenský pozemkový fond: 20 ha

V Hnilčíku hospodári miestna Lesná pozemková spoločnosť Hnilčik vlastní niečo menej, ako pätinu celkovej výmery lesnej pôdy a ročne produkuje 500 až 800 m³ drevnej hmoty. Nakoľko prevažná väčšina lesnej pôdy a výnosov z nej patrí mestu Spišská Nová Ves (Lesy mesta Spišská Nová Ves v čase najvyššej ťažby ťažili až 40 000 m³ za rok) a Urbárskej spoločnosti Teplička, tieto subjekty najviac ťažia a vyvážajú drevo ako surovinu.

Drevo sa nespracúva v katastri obce Hnilčik, ale vyváža sa bez vyššej finalizácie. Cudzí majitelia sa často správajú koristnícky, ich zámerom je iba vyťažiť drevo a obnoviť porasty podľa lesného zákona, bez rešpektovania environmentálnej a rekreačnej úlohy lesa.

Žiaden z majiteľov drevnú hmotu nezhodnocuje namiesto (nespracováva), cieľom je ju predat' najmä do zahraničia.

Determinanty a rozvojové impulzy: lesné porasty prevažne vo vlastníctve cudzích objektov s výnimkou lesov urbariátu Hnilčik, nezhodnocovanie drevnej hmoty namiesto, environmentálna a rekreačná úloha lesa ohrozená masívnou ťažbou, lesy napadnuté drevokazným hmyzom

6.1.4 Organizačná štruktúra hospodárstva

Organizačná štruktúra je nevyvinutá a jednostranne orientovaná. V podstate nejestvuje výrobná sféra ani poľnohospodárske využívanie pôdy. Podnikateľská činnosť sa orientuje len na poskytovanie služieb pre turistiku a rekreáciu a pre zimné športy – najmä zjazdové lyžovanie. Dve zariadenia poskytujú aj reštauračné služby v obmedzenom režime. Možnosti ubytovania sú obmedzené na spodný Hnilčik. Okrem dvoch malých obchodov s potravinami nejestvuje možnosť zásobovania sa v obci.

Využívanie miestnych zdrojov (nerasty, drevo) má pre obecný rozvoj marginálny význam.

Poskytovanie služieb v náučnej turistike je založené na dobrovoľnej činnosti občianskych aktivistov, teda nie je orientované na ekonomickú činnosť. Jeho význam pre miestny rozvoj je v propagácii obce a prilákaní návštevníkov pre iné, komerčne založené aktivity v turizme.

Determinanty a rozvojové impulzy: nevyvinutá a jednostranne orientovaná štruktúra hospodárstva, podnikateľská činnosť len na poskytovanie služieb pre turistiku a rekreáciu, či rekreačný šport, využívanie miestnych prírodných zdrojov (nerasty, drevo) má pre obecný rozvoj marginálny význam, náučná turistika

6.2 Trh práce

Trh práce je determinovaný celkovou situáciou v spišskom regióne a v okrese Spišská Nová Ves, v

ktorom s výnimkou fabriky Embraco (Spišská Nová Ves) nie sú väčšie výrobné podniky. Pracovné príležitosti v okresnom meste, či v širšom regionálnom meradle poskytujú najmä menšie výrobné firmy a obchod, či iné formy služieb verejnosti. Miestni podnikatelia vytvárajú len minimum pracovných príležitostí, v obci nejestvuje väčší zamestnávateľ. Časť občanov odchádza za prácou do iných regiónov, prípadne do zahraničia.

Determinanty a rozvojové impulzy: minimálny trh práce v obci, za prácou treba vñcestovať do mesta, alebo inde – migrácia za prácou

6.2.1 Zamestnanosť a nezamestnanosť

V obci Hnilčiek je počet pracujúcich podľa posledného sčítania obyvateľstva 187 (34,44 % z celkového počtu občanov), k ním je potrebné pridať 13 pracujúcich dôchodcov (2,39 %).

Celkový počet ekonomicky aktívnych občanov je **264** (48,62 % z celkového počtu obyvateľov Hnilčika).

Nezamestnaní (väčšinou dlhodobo) tvoria skupinu 61 ľudí (11,23 %), pričom tento stav kolíše v závislosti od globálnej ekonomickej situácie (v dobe krízy po roku 2008 narástol na vyše 15 %). Značnú časť z nich využíva obec v rámci programov dobrovoľníckej činnosti a zamestnáva ich pri údržbe verejných prestranstiev a pri centrálnom zväžaní odpadu.

Väčšina zo zamestnaných občanov dochádza do zamestnania mimo obec, najviac do Spišskej Novej Vsi.

Nedostatok pracovných miest na Spiši vyvoláva odchod za prácou do iných slovenských regiónov, prípadne do zahraničia (do Čiech, do Veľkej Británie, Rakúska...), v krajných prípadoch vedie k vysťahovaniu sa z obce.

Z hľadiska pracovných príležitostí namieste má význam lesné hospodárstvo – najmä činnosť Lesov mesta Spišská Nová Ves, ktorá zamestnáva lesných robotníkov ako živnostníkov. Zariadenia poskytujúce služby turistom vytvárajú minimálny počet pracovných miest.

Determinanty a rozvojové impulzy: v podstate nejestvujúca výrobná činnosť, minimálna ťažba dreva obecným urbáriátom, slabo vyvinutá základňa pre poskytovanie služieb, orientovaná najmä na služby v turistike, rekreačnom športe a rekreácii, slabo využitý prírodný potenciál územia pre vidiecky turizmus, pokrok v náučnej turistike sa viaže na občianske aktivity, jestvujúca málo intenzívna ťažba nevyhradených nerastov – banskej hlušiny samotnou obcou marginálneho významu, dobývanie iných nerastov vylúčené, obnova baníctva neprichádza do úvahy, nedostatok obchodov,

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT analýza

Analýza SWOT je prehľadnou prezentáciou výsledkov sociálno-ekonomickej a kultúrno-spoločenskej analýzy - auditu územia, ako aj analýzy výsledkov realizovaných opatrení vo forme objektívnej, výstižnej a čo najkomplexnejšej charakteristiky vyváženého vývoja obce.

Prezentuje vyvážený pohľad na minulosť, súčasnosť a budúcnosť Hnilčika zo štyroch stránok (silné, slabé, príležitosti a ohrozenia), z ktorých je formulovaná problémová analýza, stratégia a implementácia strategických zámerov a cieľov.

Analýza SWOT je formulovaná pre nasledujúce oblasti:

A. **Ľudské zdroje** - stav demografického vývoja, kvality ľudského potenciálu, trhu práce

a sociálnej, vzdelanostnej a zdravotníckej infraštruktúry;

B. **Infraštruktúra a doprava** – stav ciest, doprava, zásobovanie vodou, kanalizácia a energetické siete;

C. **Hospodárstvo a služby** - výrobná sféra, poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, služby a ekonomický rozvoj, podnikateľská sféra,;

D. **Cestovný ruch** - potenciál, inštitúcie, aktivity, nedostatky;

E. **Sociálna infraštruktúra** – zabezpečenie pomoci a služieb seniorom, matkám s deťmi, zdravotne postihnutým a sociálne odkázaným (širšie rozpracované v Komunitnom pláne obce Hnilčík)

F. **Rozvoj kultúry** - kultúrne dedičstvo a jeho odkaz; impuôzy pre rozvoj a zapojenie do rozvoja obce,

F. **Rozvoj vidieka a životné prostredie** - stav a ochrana krajiny, podmienky života, vidiecke prostredie,

A. Ľudské zdroje

Silné stránky	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - Stabilizovaný počet občanov nad hranicou 500 - Prist'ahovalectvo ľudí, túžiacich natrvalo žiť vo vidieckom prostredí, - Polovica obyvateľstva ekonomicky aktívna, - Vekové zloženie obyvateľstva vyvážené s tendenciou nepriaznivého demograického vývoja v budúcnosti. - Vzdelanostné zloženie: pomerne dobré zastúpenie občanov vyučených a s maturitou, - Dobré zastúpenie občanov s vysokoškolským vzdelaním, - Vzdelávanie dospelých – vytvorené technické podmienky - realizácia projektu Vzdelávacie centrum obce Hnilčík (v rokoch 2004-2005) – miestnosť, vybavenie - Vybudované vzdelávacie stredisko pre dospelých . dobrá gramotnosť v informačných technológiách (zhruba polovica občanov), - Konfesionálne ani národnostné zloženie nevytvára problémy, v obci nežijú občania rómskej národnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Prist'ahovalci vyvážujú počet vyst'ahovalcov, potreba stimulovať príchod nových ľudí, - Pomerne vysoká schopnosť uplatniť sa na trhu práce. - Značná časť obyvateľstva s dobrým vzdelaním a kvalifikáciou, prípadne schopných rekvalifikácie (nevhodnú štruktúru odborného zamerania riešiť rekvalifikáciou) - Znalosť informačných technológií pre uplatnenie sa na trhu práce, - Bezproblémové etnické a konfesionálne spolužitie, nejstávajúce problémy s neprispôsobivými, alebo segregovanými občanmi - Pokračovať v projekte vzdelávania dospelých
Slabé stránky	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Počet obyvateľstva stagnuje nad 500, hrozí pokles - Mierny nárast priemerného veku pri nízkej natalite - Mladí ľudia opúšťajú obec, rovnako ako časť občanov odchádzajúcich za prácou mimo spišský región, prípadne do zahraničia, - Časť občanov so stálym pobytom dochádza za prácou, alebo dlhodobo žije v mieste zamestnania - Vysoký podiel dôchodcov (päťina z celkovej populácie) - Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných a sociálne odkázaných (okolo 12 %) - Vysoký podiel občanov bez vzdelania, alebo len so základným vzdelaním - Problém nevhodnej štruktúry odborného zamerania vzdelania, resp. kvalifikácie v konfrontácii s potrebami 	<ul style="list-style-type: none"> - Možný pokles počtu obyvateľov v blízkej budúcnosti. jeho demografické a samosprávne dôsledky, -Tendencia k nepriaznivému demografickému vývoju a zmena vekového zloženia v budúcnosti, - Nútená migrácia za pracovnými príležitosťami, prípadne až vyst'ahovalectvo pôvodného obyvateľstva za prácou - Dlhodobá nezamestnanosť u skupiny ľudí a jej sociálne a morálne dôsledky (alkoholizmus, zdravotný stav, sociálna odkázanosť, osobnostný úpadok), –

<p>trhu práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - Značný úbytok veriacich, alebo aktívne veriacich, zúčastňujúcich sa cirkevného života - Školstvo a vzdelávanie: nejestvujúce základné školy, nutnosť detí dochádzať do školy už od prvého ročníka, fungujúca materská škôlka aj s deťmi z Nálepky 	
B. Infraštruktúra a doprava	
Silné stránky	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - Bytový fond: v súčasnosti obec necíti potrebu rozšírenia fondu nájomných bytov - Individuálna bytová výstavba, - Bohaté prírodné zdroje pitnej vody, postačujú pokryť súčasnú i výhľadovú spotrebu aj pre rozvojové zámery. - Vybudovaná rozsiahla sieť vodovodov, značný potenciál vodných zdrojov, - Dobrá dopravná prístupnosť s okresným mestom cestnými komunikáciami, - Doprava verejnou dopravou . autobusmi, alebo osobnými automobilmi, - Značný pokrok v zavádzaní informačných technológií, internetizácie, v prijíme televízneho a telefónneho signálu oproti nedávnej minulosti - Elektrická energia: rozsiahla elektrorozvodná sieť Východoslovenskej energetiky, väčší počet moderných transformačných staníc, - Elektrina hojne využívaná na vykurovanie spolu s tuhým palivom, - Vybudované verejné osvetlenie, 	<ul style="list-style-type: none"> - Podpora pretrvávajúci záujem o individuálnu bytovú výstavbu, - Využiť množstvo neobývaných, alebo len na rekreáciu využívaných domov na rekreačné pobyty a vidiecky turizmus - Nájsť formu využívania opustených súkromných objektov s vhodných pre verejné účely (hostinec vo Furmanci, bývalá hornohnilčická škola, drevený dom kolónie v Roztokách, kasíno) - Kvalitná pitná voda, - Žiadať o zlepšenie dopravnej prístupnosti verejnou dopravou, viac autobusov, najmä cez víkendové dni. - Potreba riešiť zásobovanie vodou v Bindte, Potreba celkovej rekonštrukcie vodovodnej siete (vznikala prevažne v rokoch 1994 – 1996). - Vybudovanie kanalizačnej siete a vybudovanie centrálnych čističiek odpadových vôd, - Požiadavka zabezpečiť občanom formou platenej služby odvoz splaškovej vody. - Pokračovať v zavádzaní informačných technológií, - Požiadavka vybudovať (obnoviť) obecný rozhlas, - Verejné osvetlenie-.nutnosť doplnenia a modernizácie, - Podpora zavádzania a využívania alternatívnych zdrojov energie. - Podpora zateplovania domov
Slabé stránky	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Nevyužívané súkromné objekty s potenciálom pre verejné využívanie (hostinec vo Furmanci, bývalá hornohnilčická škola, drevený obytný dom kolónie v Roztokách, kasíno) - Nevyužívanie temer polovice domov na stály pobyt, časť domov opustených - Príliš úzke väzby na okresné mesto (zásobovanie, zamestnanie, zdravotné ošetrovanie, lieky, služby, úrady), - Živelnosť výstavby v obci bez väzby na koncepciu osídlenia, - Neriešený problém kanalizácie a čistenia odpadových vôd, - V obci nie je vybudovaná centrálna kanalizačná sieť. Takýto zámer naráža na legislatívnu prekážku z hľadiska štátnej podpory. - Jednotlivé domácnosti a bytové domy sú napojené na 	<ul style="list-style-type: none"> - Postupný zánik typickej vidieckej architektúry, - Strata autenticity, zánik historickej a architektonickej hodnoty stavebných pamiatok - Stavebné excesy, nevkus pri stavebných úpravách starších objektov - Znečisťovanie povrchových vôd a tokov splaškovou vodou, strata rybolovného charakteru potokov

individuálne septiky, alebo majú malé čističky odpadových vôd. Odvoz spláškových vôd nie je zabezpečený.

- Nezabezpečený odvoz a likvidácia odpadových vôd pre občanov,
- Nepriaznivé klimatické a morfológické podmienky zvyšujú finančnú náročnosť opráv a údržby ciest
- Miestne cesty a mosty sú v zlom technickom stave, čo nepriaznivo ovplyvňuje dopravnú nehodovosť.
- Malá kapacita vybudovaných parkovacích plôch
- Preprava centrálnou osou Hnilčika po štátnej ceste zaťažuje environmentálny stav.
- Nedostatočná frekvencia jázd autobusov, najmä v sobotu a nedeľu
- Zrušenie obecného rozhlasu – obnova?
- Chýba plynofikácia.
- Absencia využívania alternatívnych zdrojov energií
- Obmedzenia vyplývajúce z legislatívy a polohy v chránených oblastiach a zónach pri hospodárskej činnosti a investičnej výstavbe, Výskyt zón radonového nebezpečenstva - nevhodné oblasti pre výstavbu

C. Hospodárstvo a služby

Silné stránky	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - Hospodárska činnosť orientované najmä na služby v turistike, rekreácii, rekreačnom športe - Služby turistom sa zlepšujú na podnikateľskej, alebo živnostenskej báze - Pokrok v náučnej turistike viazaný na občianske aktivity - Najdôležitejšie verejné služby poskytuje obec z obecného rozpočtu (údržba ciest, vodovody, zvoz odpadu, poradenská a úradná pomoc občanom). - Jestvujúca málo intenzívna, no užitočná ťažba nevyhradených nerastov – banskej hlušiny povolená pre obec- využívanie hald ako kameniva pre obec i občanov - Výskyt rozsiahlych nevyužívaných pastvín a lúk, a s tým spojený výskyt lesných ihličnatých porastov, lesných plodov a húb, environmentálny rozmer použiteľný pre rozvoj turistiky 	<ul style="list-style-type: none"> - Potenciál rozvíjania a doplnenia služieb návštevníkom obce a turistov na báze podnikania, živnostníctva, obecných aktivít i dobrovoľníckej činnosti tretieho sektoru - Prejavy baníctva ako kultúrne dedičstvo – rozvojový podnet pre náučnú turistiku - Z začať využívať pozemky vhodné na extenzívny chov dobytky a oviec - Nepokosené a nevyužívané lúky-- potenciálny zdroj pre výrobu kvalitného krmiva (seno), extenzívny chov oviec a kôz, prípadne dobytky, návrat k tradičnému farmárstvu, produkcii mlieka, syrov a mäsa - Lesy-možnosť rozvoja lesného hospodárstva a ťažby dreva, - Lesy - environmentálny činiteľ - Lovná zver - rozvoj poľovníctva. - Možnosť zberu lesných plodov a húb ako súčasť rekreačných pobytov - Racionálne využitie organického odpadu (kompostovanie a predajný kompost), - Založenie obecného podniku – riešenie zamestnanosti
Slabé stránky	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Minimálny trh práce v obci, za prácou treba cestovať do mesta, alebo inde - Nedostatok obchodov, slabá sortimentná skladba tovarov - Vyťaženosť (vyčerpanie) ložísk rudných nerastov, malá pravdepodobnosť objavenia nových, dobývanie iných nerastov vylúčené, obnova baníctva neprichádza do úvahy, - Pôda nevhodná na intenzívne poľnohospodárske 	<ul style="list-style-type: none"> - Zánik tradičného povolania - baníctva, malá pravdepodobnosť jeho obnovenia, -Prírodnými podmienkami vylúčené intenzívne poľné hospodárstvo, - Slabá participácia občanov obce na využívaní lesov, vývoz drevnej hmoty bez zhodnotenia namieste

<p>využitie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nevhodná štruktúra vlastníctva lesov - značná časť lesnej pôdy vo vlastníctve subjektov sídliačich mimo hranice obce, - Ťažba dreva bez vyššieho zhodnotenia namieste. - Premnoženie kôrovca – vplyv na kvalitu lesov - Neriešený zber organického odpadu 	
D. Cestovný ruch	
Silné stránky	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - Potenciál prírodných danosti, ideálnych prírodných podmienok pre turistiku, vidiecky turizmus, náučnú turistiku, rekreačné pobyty, lyžiarsky šport, cykloturistiku, voľnočasové aktivity - Potenciál autentických pamiatok súvisiacich s históriou miestneho osídlenia, najmä baníctva, - Potenciál starých banských diel ako atrakcie pre turistov, možnosť rozvinúť náučnú turistiku - Jestvujúce zariadenia pre zjazdové lyžovanie a snowboarding v stredisku Mráznica, vybudované trate na Grajnári pre rekreačné lyžovanie v behu na lyžiach, pešia turistika, cykloturistika, Náučná turistika po značených chodníkoch, - trate pre cyklokros - Služby v turistike viazané na podnikateľskú sféru, - Ubytovacie možnosti: Ski centrum Mráznica, Banská klopačka Roztoky, Penzión Pod Krížom, - Stravovacie služby penzión Pod krížom, Banská klopačka Roztoky, aj Ski Mráznica – dodávateľsky, - Ubytovanie ešte v súkromných chatách, služby v sezónne, - Už vybudované náučné montánne chodníky v Roztokách, v Bindte a hlavným údolím Železného potoka - Existencia Banského skanzenu Hnilčiek s múzejnou expozíciou, - V rámci Banského skanzenu verejnosti prístupný objekt štôlne Ľudmila, 	<ul style="list-style-type: none"> - Podporovať lepšie využitie prírodného a historicko-kultúrneho potenciálu obce pre rozvoj turistiky, rekreačné pobyty a športové pobyty - Potreba rozšírenia ubytovacích a stravovacích služieb, zapojenie ďalších podnikateľských subjektov a živnostníkov. - Rozšíriť možnosti využitia športových a turistických zariadení - Využitie potenciálu trvale nevyužívaných domov a opustených budov v súkromnom vlastníctve na rozvoj turizmu - - Možnosť zapojenia banských diel, autentických stavebných objektov a reliktov banských objektov do cestovného ruchu formou náučnej turistiky, - Dokončiť budovanie náučných montánnych chodníkov (Grébla, kopec Borovniak – po povrchových dobývkach Hrubou žilou). - Výstavba zariadení pre športové vyžitie sa (telocvičňa, fitness centrum, kultúrne centrum a pod.) - Ďalší rozvoj stravovania - typická kuchyňa a podávanie krajových špecialít, - Zlepšenie propagácie tunajších turistických zariadení viacerými formami propagácie a cez informačné agentúry, zväziť možnosť zriadenia informačného centra v obci
Slabé stránky	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Temer nerozvinutý vidiecky turizmus, využívanie opustených domov na vidiecké pobyty a ubytovanie - Ubytovacie možnosti a stravovacie málo rozvinuté, viazané na spodný Hnilčík, alebo na určitú sezónu, - Návštevníkom chýba vyplnenie vošného času a zariadenia športové, či relaxačné vyžitie sa - Chýba typická kuchyňa a podávanie krajových špecialít, - Nepravidelná klientela 	<ul style="list-style-type: none"> - Závislosť turistiky na zimných športoch a klimatických podmienkach, najmä na snehu (klimatické zmeny) - Slabo rozvinuté služby odrádzajú návštevníkov od opakovanej návštevy - Ďalší rozvoj turizmu obmedzuje vzájomná revnivosť medzi terajšími poskytovateľmi služieb, vzájomná spolupráca a z nej vyplývajúci synergetický efekt je nahradené nevraživosťou a odrádzaním návštevníkov „súpera“, strata dobrého imidžu obce .
E. Rozvoj kultúry a voľnočasových aktivít	

Silné stránky	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - Väčší počet autentických montánných, sakrálnych a pamiatok a pamiatok ľudovej kultúry, relikty ľudovej architektúry, - Jestvujúce zdokumentovanie pamiatok a spracovanie v koncepčných materiáloch - Tradícia spoločenských a osvetových podujatí, ochotníckych súborov a divadelných predstavení, hudobných skupín, kermeša, baníckych dní, bohato zásobená knižnica, hnilčícky Kermeš, Vydávanie štvrťročníka Hnilčícky spravodaj - V obci viaceré záujmové združenia tretieho sektoru, - Významný vklad OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť pre rozvoj kultúrnej a sociálnej oblasti s potenciálom ďalšej činnosti, - Existujúce OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť, ktoré spracovalo koncepčné materiály. dokumentujúce vznik, históriu a súčasný stav histórie, baníctva, kultúry a stavebných pamiatok, - Spolupráca obecnej samosprávy s aktivistami z OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť, - Vznik pamäťovej inštitúcie „Banský skanzen v Hnilčíku“, jeho múzejnej expozície a jeho etnografickej zbierky - Vznik novodobých foriem zábavy (štefánske zábavy, iné podujatia organizované v penziónoch Pod krížom, Banská klopačka a Mrázik), Hnilčícky kermeš (s organizačnou pomocou obce), - Bohato zásobená knižnica, - Internetová stránka obce - Veľký potenciál v obci jestvujúcich autentických montánných pamiatok i pamiatok sakrálnych a civilných, - Zachovaná autenticita väčšiny objektov, - Relikty ľudovej architektúry, najmä obytných domov, - Vyhlásenie niektorých objektov za pamiatkovo chránené (správna budova banského závodu v Roztokách, drevená stavba bývalej školy v Jerohute – sídlo múzejnej expozície Banského skanzenu, liatinový centrálny kríž na cintoríne v Bindte, zvonička a zvon na Bindte, - Fenomén „podzemná gotika“ (lomené klenby kamennej výstuže banských štôlní, - Potenciál využitia odkazu osobností pochádzajúcich, alebo dlhodobo pôsobiach v Hnilčíku, najmä Jána Kovalčíka a Františka Hadriho-Drevenického, - Šport orientovaný na futbal (fungujúci futbalový klub), 	<ul style="list-style-type: none"> - Využiť potenciál organizácií tretieho sektoru pre rozvoj miestnej kultúry a voľnočasových aktivít, - Využiť potenciál od roku 2003 pôsobiaceho OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť pre rozvoj kultúrnej a sociálnej oblasti, - Podpora Hnilčíckeho spravodaja ako informačného mosta medzi samosprávou, občanmi a tretím sektorom, - Dopĺňanie a aktualizácia internetovej stránky - Podporovať futbalový klub a iné športové aktivity občanov obce - V rámci múzejnej expozície ako pamäťovej inštitúcie realizovať etnografický a historický výskum - Zachovanie kultúrneho dedičstva v obci (hmotného i nehmotného) pamiatkovou ochranou a obnovou tradícií – vytvoriť klub mladých (s hudobnou skupinou) a divadelný krúžok pri obnovenom kultúrnom dome - Potreba návratu k aktívnemu spoločenskému životu, k osvetovým a spoločenským podujatiam - Snaha o zachovanie a obnovu tradičných podujatí – majálesov, divadelných predstavení, hudobných predstavení - Potreba kvalifikovaného etymologického a národopisného výskumu - Pokračovanie v dokumentovaní a pamiatkovej ochrane kultúrneho dedičstva, - Zapojenie kultúrnych pamiatok do náučnej turistiky, (aj ako forma ich ochrany) - Potreba citlivej obnovy niektorých objektov. - Využitie pojmu „podzemná gotika“ ako marketingovej značky. - Pokračovanie vo výskume a ochrane kultúrneho dedičstva Hnilčika medzi obecnou samosprávou a OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť, - Pokračovať v spracovaní odkazu osobností pôsobiach v Hnilčíku, vedecké skúmanie ich odkazu - potenciál pre publicistickú propagáciu obce - Obnova knižničného fondu v miestnej knižnica, - Podpora športu občanov obce , okrem futbalu aj iné druhy – zimné športy, oddiel stolného tenisu, turistický a cykloturistický oddiel - Nutná podpora športu v privátnom sektore ako nosného segmentu rozvoja turistiky
Slabé stránky	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Obec nemá funkčný kultúrny stánok - kultúrne centrum (kultúrny dom je v zlom stave a pred rekonštrukciou je nepoužiteľný pre kultúrne podujatia), - Zánik väčšiny tradícií prerušením kontinuity medzi staršou a mladšou generáciou, - Nedostatok aktivistov - Nevhodné a nevkusné prestavby architektonicky cenných starých objektov, - Pasivita väčšiny obyvateľstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Zánik tradičných kultúrnych aktivít v súvislosti s nefunkčným kultúrnym domom - Hrozba úplného zániku ľudovej kultúry a tradícií, - Degradácia historickej, architektonickej hodnoty i hodnoty autenticity novodobými, často nevkusnými prestavbami - Zánik rázovitosti ľudovej architektúry - Upadnutie občanov do prázdnej konzumnej pasivity bez potreby organizovať spoločné podujatia, akcie, zábavy a kultúrne predstavenia

F. Sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> - Fungujúca materská škola, dôležitá jej pomoc pre pracujúce matky, deti aj zo susedného Nálepkuva, - Najdôležitejšie verejné služby poskytuje obec, - Pomoc obce deťom cestujúcim do škôl finančnou podporou školského autobusu, - Viacero mladých občanov navštevuje stredné a vysoké školy 	<ul style="list-style-type: none"> - Najdôležitejšie verejné služby poskytuje obec, - Fungujúca materská škola a jej pomoc pre pracujúce matky, deti aj zo susedného Nálepkuva – potreba zachovať, - Pomoc obce deťom cestujúcim do škôl finančnou podporou školského autobusu, viacero mladých občanov navštevuje stredné a vysoké školy - Potreba zainteresovania podnikateľskej a živnostenskej sféry do verejných služieb, - Potreba udržať materskú školu v obci
Slabé stránky	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Občianska infraštruktúra: služby slabo vyvinuté na podnikateľskej, alebo živnostenskej báze, - Nejestvujúce sociálne a zdravotnícke služby v obci, - Nutnosť cestovať za lekársym ošetrením a nákupom liekov do Spišskej Novej Vsi a do Nálepkuva , - V obci nie je lekáreň, - Chýba sociálne centrum pre seniorov pri možnom nepriaznivom demografickom vývoji - Nejestvujúce základné školy, - Nutnosť detí dochádzať do školy už od prvého ročníka, 	<ul style="list-style-type: none"> - Odkázanosť sociálne postihnutých na rodinných príslušníkov bez pomoci samosprávy. - Hrozba demografického vývoja smerujúceho ku vytváraniu stále početnejšej skupiny na pomoc odkázaných občanov. - Sociálne postavenie veľkej časti týchto občanov neumožňuje ich umiestnenie v zariadeniach zriaďovaných na komerčnej báze. -

G. Rozvoj vidieka a životné prostredie

Silné stránky	Príležitosť
<ul style="list-style-type: none"> - Krásne prírodné vidiecke prostredie, - Horská krajina s osídlenými údoliami, značná geomorfologická členitosť s výškovými rozdielmi, - Prírodné prostredie v stave regenerácie po emisnom zaťažení spred 25 rokov, - Lesné porasty regenerujúce sa po masívnej ťažbe a obnove novou výsadbou, - Zlepšenie stavu regionálneho emisného zaťaženia - Dobré rozptylové podmienky, - Lesné porasty regenerujúce sa po masívnej ťažbe a obnove lesov novou výsadbou, - Dobrá emisná situácia, - Veľký počet prameňov a vody drenovanej bankskými dielami, výskyt podzemných akumulácií bankských vôd v štôlniach, - Environmentálna funkcia potokov povodia Železného potoka, - Pomerne bohaté zrážky, trvalá snehová pokrývka v zime - Výskyt ihličnatých a zmiešaných lesov - Druhovú pestrosť fauny a flóry, výskyt chránených druhov rastlín a živočíchov, - Zavedený a fungujúci systém centrálného zberu komunálneho odpadu a triedeného odpadu 	<ul style="list-style-type: none"> - Dobrá východisková pozícia v oblasti životného prostredia pre rozvoj turizmu, organizovaného rekreačného pobytu, športu ako kľúčovej zložky hospodárskeho rozvoja, - Zdravé životné prostredie pre život občanov a jeho vplyv na zdravotný stav, - Neskosené a nevyužívané lúky ako možný zdroj hospodárskej činnosti, - Možnosť využitia bohatých zdrojov kvalitnej vody. - Obmedziť zásahy do životného prostredia, - Podporovať funkciu združenia SEZO pre využívanie lesov- - Systém zberu odpadov zdokonaľiť o vybudovanie zberných dvorov a nadobudnutie špeciálneho automobilu pre zvážanie odpadu, - Zaviesť zber a spracovanie organického odpadu (kompostovanie),

Slabé stránky	– Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Drsné klimatické podmienky, - Zrážky ovplyvnené klimatickými zmenami, - Negatívny vplyv narastajúcej automobilovej dopravy po komunikáciách vedúcich osou osídlenia - Zmena klimatických podmienok, hrozba prívalových dažďov a povodní, - Environmentálna a rekreačná úloha lesa ohrozovaná masívnou ťažbou, - Vplyvom zníženia vodoregulačnej funkcie masívnym vyťažením lesov znižovanie výdatnosti miestnych tokov, - Lesy napadnuté drevokazným hmyzom, - Rozširujúce sa invázne rastliny , -Neriešený zber a racionálne využitie organického odpadu staré skládky odpadu v pingách -Problém kanalizácie a čistenia odpadových vôd., -Neriešený zber a spracovanie biologického odpadu - Rozľahlosť a sídelná roztrieštenosť osídlenia, - zákonné limity pre investičnú výstavbu a budovanie infraštruktúry - Výskyt uránového ložiska v okrajovej lokalite, výskyt zón radónu 	<ul style="list-style-type: none"> - Hrozba vplyvu narastajúcich klimatických zmien, ničivé prívalové dažde a povodne, - Ďalšie ničenie lesov masívnou koristníckou ťažbou a napadnutie lesov drevokazným hmyzom, - Zmena pôvodných biotopov šírením inváznych rastlín a ľudskou činnosťou, -Zvýšené nebezpečenstvo ohrozenia čistoty miestnych tokov a ich biotopov vypúšťaním odpadových vôd zo septikov pri neriešení kanalizačného problému v obci, - Vplyv narastajúcej automobilovej dopravy po štátnej komunikácii vedúcej osou osídlenia.

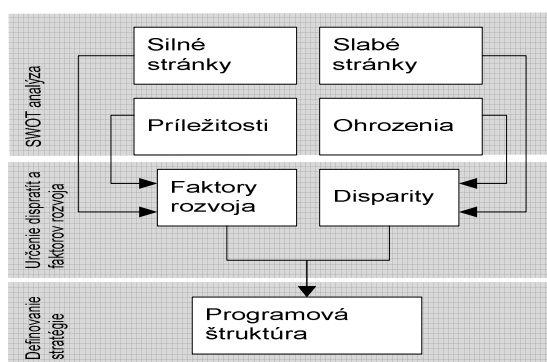
8. Analýza problémov

8.1 Audit problémov

Pri audite problémov sme zhodnotili závažnosť definovaných silných stránok (a z nich vyplývajúcich príležitosti) formou formulácie rozvojových faktorov a slabých stránok a ohrození formou upozornení na disparity ohrožujúce rozvoj.

Dialektickým zhodnotením týchto antagonistických stránok vznikla programová štruktúra rozvojovej stratégie obce (schéma postupu je uvedená v schéme prevzatej z MVarR SR).

Obr. Schéma určenia kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja a definovanie rozvojovej stratégie obce

Zdroj: MVarR SR

8.2 Kľúčové problémy – matrice problémov

Oblasť A. Ľudské zdroje

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<p>1. Nízky počet obyvateľov a samosprávne a hospodárske dôsledky jeho prípadného ďalšieho poklesu</p> <p>2. Vysoké zastúpenie dlhodobo nezamestnaných a sociálne odkázaných občanov, zväčša s nízkym vzdelaním a nevhodnou pracovnou kvalifikáciou.</p> <p>3. Devastačný účinok dlhodobej nezamestnanosti na sociálne zaradenie, zdravotný stav a osobnostné vlastnosti u časti občanov, súvis s alkoholizmom a odkázanosťou</p> <p>4. Odchod mladých ľudí z obce vo všeobecnosti.</p> <p>5. Trend nepriaznivého vekového vývoja v budúcom období (za časovým rámcom tohto dokumentu). Už dnes vysoký podiel dôchodcov (pätina). Očakávaný nárast starších a na opateru iných odkázaných ľudí v 20. rokoch 21. storočia,</p> <p>6. Vystáňavectvo za prácou a lepšími životnými podmienkami, hroziace vyľudňovanie dediny</p> <p>7. Nutnosť detí dochádzať do školy do okresného mesta už od prvého ročníka autobusom</p> <p>8- Občianska pasivita, nezáujem čias občanov o verejné záležitosti s výnimkou nekonštruktívnej kritiky nedostatkov</p>	<p>1. Udržanie počtu občanov obce cez stabilizačné faktory (podpora individuálnej výstavby, rozvoj zamestnanosti v okrese i v obci), vytvorenie imidžu obce ako významného miesta pre trvalý pobyt</p> <p>2. Činnosť občianskeho sektora a iných foriem občianskej iniciatívy, podpora komunitného riešenia problémov a osvetová činnosť</p> <p>3. Dobrá vzdelanostná štruktúra viac ako polovice občanov, ich pracovná kvalifikovanosť, schopnosť a ochota sa rekvalifikovať najmä u mladších ročníkov, vytvorené podmienky pre vzdelávanie dospelých v obci (školiace stredisko) za pomoci odborníkov z externých školiacich pracovísk, možnosť osvetových prednášok</p> <p>4. Dobrá znalosť informačných technológií u väčšiny občanov</p> <p>5. Konfesijné ani národnostné zloženie nevytvára problémy, v obci nežijú občania rómskej národnosti, nie je potrebné riešiť sociálnu neprispôsobivosť, alebo segregáciu časti občanov</p> <p>6. Pracovitosť a podnikavosť, najmä u mladších ľudí, ich dobrá uplatniteľnosť sa na trhu práce</p> <p>7. Možnosť vytvoriť obecný podnik ako miestneho zamestnávateľa</p> <p>8. Riešenie problémov seniorov cez budovanie sociálnej infraštruktúry a prípravu nezamestnaných občanov pre terénnu prácu so staršími občanmi (forma zamestnania sa)</p> <p>9. Fungujúca materská škôlka, snaha samosprávy o jej zachovanie v budúcnosti ako stabilizačného faktora pre zamestnanosť žien</p>

Oblasť B. Doprava, telekomunikácie, bytová situácia a technická infraštruktúra

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<p>1. Príliš úzke väzby na okresné mesto (sťažené zásobovanie, cestovanie do zamestnania, za zdravotným ošetrovaním, liekmi, službami, na úrady), odkázanosť na cestovanie za nimi. Slabý frekvencia autobusovej dopravy,</p> <p>2) Absencia využívania alternatívnych zdrojov energií</p> <p>3) Neriešený problém centrálnej kanalizácie a čistenia odpadových vôd, resp. nakladania s obsahom septikov</p> <p>4) Miestne cesty a mosty sú väčšinou v zlom technickom stave, vyžadujú si náročnú údržbu, najmä v zime</p> <p>5) Nezáväznosť územného plánu a živelnosť výstavby v obci bez väzby na koncepciu osídlenia - vznik stavebných excesov, nevkusných prestavieb a zánik autenticity vidieckeho osídlenia.</p> <p>6. Neexistencia obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd</p> <p>7. Verejné osvetlenie nepokrýva plynule používané cesty</p>	<p>1. Dostatočný fond nájomných bytov, celoročne nevyužívaných domov. Hľadanie foriem využívania opustených súkromných objektov pre vidiecky turizmus a pre verejné účely (najmä objekty hostinec vo Furmanci, bývalá hornohnilčícka škola, drevený dom kolónie v Roztokách, kasíno)</p> <p>2. Záujem o individuálnu bytovú výstavbu miestnych ľudí i u cudzích ľudí voliacich si vidiecky štýl života na trvalý pobyt</p> <p>3. Kvalitná pitná voda, zdroje pitnej vody pre miestne zásobovanie, potreba doriešiť Bindt</p> <p>4. Pokrok v zavádzaní informačných technológií, internetizácie, v prijíme televízneho a telefónneho signálu oproti nedávnej minulosti</p> <p>5. Postavenie centrálnej obecnej kanalizácie a čističky aspoň v najľudnatejších častiach, podpora individuálnych čističiek a nakladania s odpadovými vodami</p>

a chodníky	6. Podpora výstavby ekologických a alternatívnych spôsobov vykurovania 7. Požiadavka vybudovať (obnoviť) obecný rozhlas , 8. Rekonštrukcia verejného osvetlenia , výmena osvetľovacích telies, nutnosť doplnenia a modernizácie 9. Výstavba chodníkov , zväčšenie parkovacích plôch 10. Zriadenie zón oddychu , pásiem zelene 10. Rekonštrukcia miestnych ciest , zvýšenie kapacity parkovísk
------------	---

Oblasť C. Hospodárstvo a služby

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
1. Žiadna výrobná činnosť v podnikateľskej, ani obecnej sfére 2. Hospodárska činnosť orientovaná len na služby v turistike, veľmi slabo aj na služby občanom 3. Nedostatočná úroveň týchto služieb a slabá zainteresovanosť občanov v tejto oblasti 4. Slabé využívanie prírodného potenciálu územia pre rozvoj podnikania a živnostenskej činnosti 5. Obec nemá profit s využívania lesov a tu ťaženého dreva, v minulých dvoch desaťročiach súvisiacim s veľmi intenzívnou ťažbou drevnej hmoty Vyťažené drevo nie je vôbec zhodnocované na území obce , a to ani miestnym združením majiteľov lesa 6. Vysoká nezamestnanosť , existencia skupiny dlhodobo nezamestnaných a vysoký podiel sociálne odkázaných, 7. Veľmi malá možnosť zamestnať sa priamo v obci u hospodársky činných subjektov	1. Podpora rozvoja služieb v turistike a rekreačných službách podnikateľmi ako kľúčového faktora obecného hospodárskeho rozvoja. Podpora náučnej turistiky – Banská skanzen Hnilčiek, Podpora podnikania v zimných športoch a cykloturistiky 2. Podpora lesohospodárskej činnosti miestnym urbáriatom 3. Založenie obecného podniku na báze využívania prírodných zdrojov – chov oviec, kôz, prípadne dobytky, produkcia mlieka a syrov, produkcia sena, biomasy, kompostovanie biomasy a produkcia kompostu 4. Podpora vzniku drobných živností na báze tradičnej výroby, spracovania dreva, tkania kobercov, výroby turistických suvenírov, podpora vzniku malých fariem orientovaných na živočíšnu výrobu 5. Poskytovanie odborných činností a služieb, či poskytovanie poradenstva 6. Podpora projektov na adaptáciu nevyužívaných domov na ubytovanie a vidiecky turizmus 6. Podpora rekonštrukcie rybochovného zariadenia pri Gezwängu, alebo výstavby iných rybochovných zariadení spojených s predajom pstruhov, alebo podávania rybích špecialít. 7. Podpora včelárstva

Oblasť D. Cestovný ruch

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
1. Rozvoj turistických zariadení je pomalý , nevyužíva celý potenciál územia 2. Temer nerozvinutý vidiecky turizmus , využívanie opustených domov na vidiecke pobyty a ubytovanie 3. Ubytovacie možnosti a stravovacie málo rozvinuté a viazané na spodný Hnilčík, alebo na určitú sezónu, 4. Veľmi slabá propagácia tunajších turistických kapacít, nezapojenie do regionálnych ponúk 5. Škodlivá rivalita až nevraživosť a nespolupráca medzi jednotlivými podnikateľskými subjektami poskytujúcimi služby v turistike 6. Veľmi obmedzená ponuka voľnočasových aktivít pre	1. Lepšie využívať potenciál prírodných daností , ideálnych prírodných podmienok pre turistiku, vidiecky turizmus, náučnú turistiku, rekreačné pobyty, lyžiarsky šport, cykloturistiku, voľnočasové aktivity 2. Potenciál autentických pamiatok súvisiacich s históriou miestneho osídlenia, najmä baníctva, Potenciál starých banských diel ako atrakcie pre turistov, možnosť rozvinúť náučnú turistiku 3. Jestvujúce zariadenia pre rekreáciu, zimné športy, zjazdové lyžovanie a snowboarding v stredisku Mráznica, vybudované trate na Grajnári pre rekreačné lyžovanie v behu na lyžiach, pešia turistika, cykloturistika,

<p>návštevníkov obce</p> <p>7. Excentrická poloha až odľahlosť niektorých zariadení od centrálneho údolia a centra obce, zlá dopravná prístupnosť</p>	<p>4. Stravovacie služby v penzióne Pod kríýom, Banská klopačka Roztoky, Ski Mrázica (len pre svojich klientov),</p> <p>5. Podporiť ubytovanie v súkromných chatách, rozšíriť služby v sezónne</p> <p>6. Rozvíjajúca sa náučná turistika - už vybudované náučné montánne chodníky v Roztokách, v Bindte a hlavným údolím Železného potoka, existencia Banského skanzenu Hnilčik s múzejnou expozíciou a verejnosti prístupnou štôľňou Ľudmila,</p> <p>7. Vybudovanie atraktívnejšej ponuky voľnočasových aktivít cez kluby v kultúrnom dome, výstavbu telocvične a zábavne služby penziónov</p> <p>8. Zlepšenie spolupráce medzi obcou, tretím sektorom a podnikateľskou sférou pri spoločnom presadzovaní rozvojových zámerov v turistickom ruchu</p> <p>9. Zlepšenie atmosféry medzi konkurujúcimi si podnikateľskými subjektami, dosiahnuť vo všeobecnom zaujme synergický efekt ich pôsobenia v turistickej oblasti</p>
--	---

Oblasť E. Rozvoj kultúry a voľnočasových aktivít

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<p>1. Obec nemá funkčný kultúrny stánok - kultúrne centrum (kultúrny dom v rekonštrukcii), nemá kde usporiadať masovejšie kultúrne a spoločenské podujatia.</p> <p>2. Zanikli tradičné kultúrne aktivity a podujatia v súvislosti s nefunkčným kultúrnym domom.</p> <p>3. Hrozba úplného zániku ľudovej kultúry a tradícií</p> <p>4. Degradácia historickej, architektonickej hodnoty, hodnoty autenticity starých objektov vplyvom novodobých, často nevkusných prestavieb a stavebných úprav</p> <p>5. Zánik rázovitosti ľudovej architektúry</p> <p>6. Upadnutie občanov do prázdnej konzumnej pasivity bez potreby organizovať spoločné podujatia, akcie, zábavy a kultúrne predstavenia</p> <p>7. Športové aktivity miestnych občanov limitované nedostatkom interiérových športovísk (nejestvuje telocvična, hala na šport, posilovňa, fitnes centrum a pod.</p> <p>8. Nedostatok priestorov na organizáciu kultúrnych a spoločenských podujatí</p> <p>9. Nedostatok priestorov pre schádzanie sa občanov</p> <p>10. Zánik organizovanej kultúry, nedostatok aktivistov</p>	<p>1. Zachovanie kultúrneho dedičstva v obci (hmotného i nehmotného) pamiatkovou ochranou, výskumom a obnovou tradícií.</p> <p>2. Dokončiť rekonštrukciu kultúrneho domu ako strediska kultúry a kultúrnych voľnočasových aktivít</p> <p>3. Vytvoriť organizované formy rozvíjania kultúry (klub mladých s hudobnou skupinou a divadelný krúžok, klub dôchodcov, prípadne iné združenia akurážky na báze spoločných záujmov) pri obnovenom kultúrnom dome</p> <p>4. Podpora návratu k aktívnemu spoločenskému životu, k osvetovým a spoločenským podujatiam</p> <p>5. Snaha o zachovanie a obnovu tradičných podujatí – hnilčícky kermeš, majálesy, ochotnícke divadlo, hudobné predstavenia</p> <p>6. Potreba kvalifikovaného etymologického a národopisného výskumu nehmotného kultúrneho odkazu</p> <p>7. Pokračovanie v dokumentovaní a pamiatkovej ochrane kultúrneho dedičstva po baníctve a miestnej histórii.</p> <p>8. Pokračovanie vo výskume a ochrane kultúrneho dedičstva Hnilčika medzi obecnou samosprávou a OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť.</p> <p>9. Využiť potenciál organizácií tretieho sektoru pre rozvoj miestnej kultúry a voľnočasových aktivít, Využiť potenciál od roku 2003 pôsobiaceho OZ Hnilčik pre prítomnosť, pre budúcnosť pre rozvoj kultúrnej a sociálnej oblasti.</p> <p>Využiť potenciál iných dobrovoľných združení v obci.</p> <p>10. Podpora Hnilčíckeho spravodaja ako informačného mosta medzi samosprávou, občanmi a tretím sektorom,</p> <p>11. Viac aktivity vyvinúť pri dopĺňaní a aktualizácii internetovej stránky</p> <p>12. Zapojenie kultúrnych pamiatok do náučnej turistiky,</p>

	<p>(aj ako forma ich ochrany). Využitie pojmu „podzemná gotika“ ako marketingovej značky.</p> <p>13. Potreba citlivej obnovy niektorých historických objektov prostredníctvom eurofondov, alebo nadácií..</p> <p>14. Podporovať futbalový klub a iné športové aktivity občanov obce</p> <p>15. Podpora športovania občanov obce, okrem futbalu aj zimné športy, oddiel stolného tenisu, oddiel nohejbalu, turistický a cykloturistický oddiel</p> <p>16. Vybudovanie malého športového zariadenia – športovej haly (telocvične)</p> <p>17. Nutná podpora športu obcou v privátnom sektore ako nosného segmentu rozvoja turistiky</p>
--	---

Oblasť F. Sociálna infraštruktúra

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<p>1. Zvyšujúci sa podiel seniorov – neriešená na nich zameraná sociálna infraštruktúra</p> <p>2. V obci nie sú sociálne služby pre zraniteľné a ohrozené skupiny obyvateľov</p> <p>2. Nejestvujú tu zdravotnícke služby, ľudia musia cestovať za lekársnym ošetrovaním a nákupom liekov do Spišskej Novej Vsi a do Nálepky, V obci nie je lekárňa,</p> <p>3. Chýba sociálne centrum pre seniorov pri možnom nepriaznivom demografickom vývoji</p> <p>4. Nejestvujúce základné školy, nutnosť detí dochádzať do školy už od prvého ročníka.</p>	<p>1. Fungujúca materská škola a jej pomoc pre pracujúce matky, deti aj zo susedného Nálepky – potreba zachovať,</p> <p>2. Pomoc obce deťom cestujúcim do škôl finančnou podporou školského autobusu,</p> <p>3. Podpora zainteresovania podnikateľskej a živnostenskej sféry do verejných a sociálnych služieb</p> <p>4. Zriadenie sociálneho stacionára s kvalifikovanou obsluhou pre seniorov pre pobyt počas dňa – pomoc pre zamestnaných občanov starajúcich sa o rodičov a príbuzných</p> <p>5. Zriadenie sociálnej služby pre starších a odkázaných občanov – poskytovanie služieb v domácnostiach</p> <p>- na báze dobrovoľnej činnosti dlhodobo nezamestnaných občanov cez úrad práce,</p> <p>- na báze zariadenia charitatívnej, či inej neziskovej organizácie združujúcej dobrovoľníkov</p> <p>6. Zriadenie klubu dôchodcov v priestoroch kultúrneho domu po dokončení jeho rekonštrukcie pre voľnočasové aktivity</p>

Oblasť G. Rozvoj vidieka a životné prostredie

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoj
<p>1. Hrozba vplyvu narastajúcich klimatických zmien - ničivé prívratové dažde a povodne,</p> <p>2. Plošná a masívna ťažba dreva a jej vplyv na zníženie vodoregulačnej funkcie. znižovanie výdatnosti miestnych tokov,</p> <p>3. Lesy napadnuté drevokazným hmyzom</p> <p>4. Negatívny vplyv narastajúcej automobilovej dopravy po ceste vedúcej osou osídlenia.</p> <p>5. Ohrozovanie čistoty vody povrchových tokov priesakmi zo septikov, neriešený problém odpadových vôd, kanalizácie a čističky odpadových vôd</p> <p>6. Zmena pôvodných biotopov klimatickými zmenami, šírením invázií rastlín a ľudskou činnosťou</p>	<p>1. Zachovať zdravé vidiecke životné prostredie, dobrá východisková pozícia v oblasti životného prostredia pre rozvoj turizmu, organizovaného rekreačného pobytu, športu ako kľúčovej zložky hospodárskeho rozvoja,</p> <p>-2. Zdravé životné prostredie pre život občanov a jeho vplyv na zdravotný stav,</p> <p>3. Využiť potenciál nekosených a nevyužívaných lúk a pastvísk ako zdroj hospodárskej činnosti (výroba krmív, chov oviec, kôz, prípadne hovädzieho dobytku), Obnova biodiverzity návratom ku koseniu lúk a vničením invázií rastlín</p> <p>4. Potenciál využitia bohatých zdrojov kvalitnej vody.</p> <p>5. Podpora funkčného systému zberu a triedenia odpadu</p>

	<p>v rámci združenia SEZO a jeho vylepšenia v obci vybudovaním zberných dvorov a nadobudnutím špeciálneho automobilu pre zvážanie odpadu,</p> <p>6. Zavedenie zberu a spracovanie organického odpadu (kompostovanie, výroba krmív),</p> <p>7. Realizácia racionálnych protipovodňových zásahov</p> <p>9. Vybudovanie sústavy kanalizačných sietí a zariadení na čistenie odpadových vôd.</p>
--	---

9. Analýza rozvojového potenciálu Hnilčíka

9.1 Rozvojový potenciál územia

Rozvojový potenciál územia je vymedzený:

- a) prírodnými danosťami územia, vhodnosťou prírodného prostredia a krajiny na turistiku, rekreáciu a rekreačný šport,
- b) históriou osídlenia a formovania krajiny, históriou baníctva a jeho kultúrnym dedičstvom, vyplývajúcim z historického vývoja
- c) ľudským potenciálom,
- d) doterajším hospodárskym a sociálnym vývojom obce a jeho kontinuitou, snahou obecnej samosprávy a občianskej komunity zlepšovať jestvujúci stav v prospech všetkých občanov obce.

9.2 Disparity a limity rozvoja

Matrice problémov vypracované pre jednotlivé oblasti miestneho rozvoja umožňujú určiť hlavné limity rozvoja vyplývajúce z kľúčových disparít a určiť rozvojové

Z analýzy disparít vyplývajú nasledujúce hlavné limitné prekážky vývoja obce:

A) v oblasti ľudských zdrojov a zamestnanosti:

- **nízky počet obyvateľov,**
- **nízky počet voľných pracovných pozícií v obci a v okrese, nutnosť cestovať za prácou na väčšie vzdialenosti, alebo do cudziny,**
- **trend nepriaznivého vekového vývoja smerujúceho k demografickým problémom,**
- **občianska pasivita.**

B) v oblasti obecnej infraštruktúry:

- **príliš úzke väzby na okresné mesto, závislosť na cestovaní za základnými potrebami a službami,**
- **územná rozľahlosť obce vyžadujúca rozsiahle siete obecných ciest, vodovodov, elektrických vedení, osvetlenia, sťažení podmienky pri ich údržbe,**
- **neriešený problém obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd**

C) v oblasti hospodárstva a ekonomických činností:

- **žiadna výrobná činnosť s výnimkou produkcie dreva, ale bez zhodnotenia drevnej hmoty,**
- **jednostranná orientácia ekonomickej činnosti na poskytovanie služieb v turistike a rekreačnom športe,**
- **nevyvinutá sféra drobného podnikania živnostníkov,**
- **nedostatočné využívanie potenciálu krajiny, prírodného a vidieckeho prostredia na rozvoj ekonomickej činnosti**

D) – v oblasti cestovného ruchu:

- **pomalý rozvoj turistických zariadení, temer nerozvinutý vidiecky turizmus,**
- **veľmi slabá propagácia tunajších turistických kapacít,**
- **škodlivá rivalita až nevraživosť medzi majiteľmi turistických zariadení,**
- **veľmi obmedzená ponuka voľnočasových aktivít pre návštevníkov obce,**

E) v oblasti rozvoja kultúry a voľnočasových aktivít

- obec nemá funkčný kultúrny stánok, nedostatok priestorov na organizáciu kultúrnych a spoločenských podujatí, občan i návštevník „nemá kam ísť“,
- hrozba zániku ľudovej kultúry a tradícií, ľudovej architektúry a rázu zástavby,
- upadnutie časti občanov do prázdnej konzumnej pasivity, nedostatok aktivistov v oblasti kultúry, zábavy a voľnočasových aktivít,

F) v oblasti sociálnej infraštruktúry:

- zvyšujúci sa podiel seniorov – neriešená na nich zameraná sociálna infraštruktúra, chýba sociálne a voľnočasové centrum pre seniorov,
- nejestvujúce sociálne služby pre odkázané skupiny obyvateľov.
- nejestvujúce zdravotné zariadenia a lekáreň, nutnosť cestovať za lekárom do okresného mesta,

-G) v oblasti rozvoja vidieka a životného prostredia:

- hrozba vplyvu narastajúcich klimatických zmien - ničivé prívalové dažde a povodne,
- plošná a masívna ťažba dreva a jej vplyv na zníženie vodoregulačnej funkcie lesov,
- vplyv narastajúcej automobilovej dopravy,
- ohrozenie čistoty vody povrchových tokov,
- zmena pôvodných biotopov

Definovanie uvedených disparít a limitujúcich faktorov je zdrojom rozvojových impulzov, ich prekonávanie, alebo eliminácia je jedným z faktorov určenia vízie obecného rozvoja a určovania cieľov v strategickej časti tohto dokumentu.

9.3 Definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce

Trvalú udržateľnosť rozvoja obce predpokladá plnenie realisticky stanovených cieľov a opatrení, definovaných týmto PRO. Predpokladá odstránenie, alebo aspoň podstatnú elimináciu kľúčových disparít a postupnú realizáciu krokov k naplneniu zložiek generálnej vízie rozvoja obce.

9.4 Odhad budúceho vývoja

Predpokladáme postupný, aj keď pomalý nárast obyvateľstva s trvalým pobytom v obci, čo súvisí aj s globálnymi zmenami klímy a prijateľnejším trvalým pobytom (bývaním) vo vidieckom, najmä zalesnenom prostredí. V budúcnosti sa zvýši význam dostatku miestnych vodných zdrojov. Priaznivá dopravná prístupnosť bude v prospech prírlevu návštevníkov obce – turistov, rekreantov, športovcov, ktorí budú využívať miestne turistické zariadenia.

Predpokladáme ďalšiu výstavbu ubytovacích, stravovacích, športových a voľnočasových objektov a tým aj zatraktívnenie pobytu turistov na území obce. Ďalej sa bude rozvíjať náučná turistika i klasická turistika a cykloturistika.

Zväčší sa počet v obci podnikajúcich subjektov a živnostníkov, rozšíri sa paleta poskytovaných služieb občanom i návštevníkom obce.

Zlepšia sa aj podmienky života miestnych občanov dobudovaním infraštruktúry, zlepšením služieb a vybudovaním centier pre poskytovanie sociálnych služieb (stacionár pre dôchodcov, klub dôchodcov, sociálne služby poskytované v domácnostiach pre dôchodcov, ktorých počet a odkázanosť sa stanú problémom v nasledujúcich desaťročiach). Podstatne salepší možnosť zamestnať sa priamo v obci a zníži sa počet dlhodobo nezamestnaných a sociálne odkázaných ľudí. Predpokladáme podstatné zlepšenie životnej úrovne obyvateľstva.

10. Analýza väzieb na strategické dokumenty

Aktualizácia PRO obce Hnilčik nadväzuje na dokumenty:

- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR v nadväznosti na prípravu programovacieho obdobia 2013 – 2020,
- Stratégia Európa 2020, tá určila pre Slovenskú republiku a jednotlivé kraje 5 hlavných prioritných oblastí: 1. veda, výskum, inovácie, 2. ľudské zdroje, 3. zamestnanosť, 4. konkurencie schopnosť, rast a podnikateľské prostredie, 5. životné prostredie a zmeny klímy.
- Nariadenie EÚ č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka z EPFRV;
- Nariadenie EÚ č. 1307/2013 (DP)
- PHSR VÚC Košický samosprávny kraj

9.1 PHSR VÚC Košický samosprávny kraj

Aktualizovaný PHSR Vyššieho územného celku Košický samosprávny kraj na obdobie rokov 2016 – 2022 stanovuje:

Prioritnú oblasť 1: Veda, výskum, inovácie

Prioritné oblasti 2 a 3: Ľudské zdroje a zamestnanosť

Prioritnú oblasť 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Prioritná oblasť 5: Životné prostredie - zmeny klímy, obnoviteľné zdroje energie

Z analýzy sociálno-ekonomickej situácie Košického kraja, ako aj analýzy limitov a možností rozvoja a potreby zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja podľa Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR pre Košický kraj vyplynuli nasledujúce strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti kľúčových a perspektívnych odvetví priemyslu a služieb najmä s dôrazom na ich exportnú výkonnosť a inovácie produktov, procesov a služieb,
2. vytvorenie silného metropolitného centra Košice – Prešov,
3. komplexný rozvoj kraja a posilnenie podielu vidieckych regiónov na hospodárstve Košického kraja,
4. nadregionálna dostupnosť územia, kvalita služieb, cezhraničná spolupráca a rozvoj nadregionálnych väzieb, využitie hospodárskeho a kultúrneho potenciálu regiónu,
5. vytváranie podmienok pre rozvoj zelenej ekonomiky a tzv. zelených pracovných príležitostí.

9.2 Súlad Strategické usmernenia Spoločenstva Európskej únie, Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, PHSR VÚC Košický samosprávny kraj a PRO Hnilčik

A. Súladné plochy PHR obce Hnilčik a Strategické usmernenia Spoločenstva Európskej únie

OBCE HNILČÍK		Strategické usmernenia Spoločenstva		
Prioritné oblasti	Špecifické ciele	Urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu	Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast	Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta
A. Ľudské zdroje a kvalita života	A.1 Udržanie počtu občanov obce rozvoj zamestnanosti			
	A.2 Podporovať záujem o individuálnu bytovú výstavbu			
	A.3 Podporovať a využívať dobrú vzdelanostnú štruktúru			
	A.4 Podporovať a podnecovať činnosť občianskeho sektora			
	A.5 Podporovať a prehľbovať znalosť informačných technológií			
	A.6 Využiť vzdelanosť, kvalifikovanosť, pracovnú zručnosť a podnikavosť			
	A.7 Riešenie problémov seniorov			
B. Doprava, komunikácie, bytová situácia a technická infraštruktúra	B.1 Rekonštrukcia miestnych ciest, parkovísk, chodníkov			
	B.2 Efektívne využívanie bytového fondu			
	B.3 Dostavať, prípadne zrekonštruovať sieť vodovodov			
	B.4 Riešiť problém obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd			
	B.5 Podporovať výstavbu zariadení s ekologických spôsobov výroby elektrickej energie			
C. Hospodárstvo a služby	C.1 Podpora rozvoja a rozširovania služieb v turistike a v rekreačných službách podnikateľmi			
	C.2 Podpora náučnej turistiky – Banský skanzen Hnilčik			
	C.3 Rekonštrukcia budovy múzejnej expozície banského múzea Banského skanzenu Hnilčik			
	C.4 Založenie obecného podniku na báze využívania prírodných zdrojov			
	C.5 Podpora vzniku drobných živností na báze tradičnej výroby			
	C.6 Podpora projektov na adaptáciu nevyužívaných domov na vidiecky turizmus			
	C.7 Rekonštrukcia a obnova činnosti rybochovného zariadenia pri Gezwängu,.			
F. Sociálna infraštruktúra	F.1 Zriadenie sociálneho podniku so stacionárom			
	F.2 Zriadenie sociálnej výpomoci pre starších a odkázaných občanov			
	F.3 Zriadenie klubu dôchodcov			
	F.4 Materská škola			
	F.5 Podpora zainteresovania podnikateľskej a živnostenskej sféry do verejných a sociálnych služieb			

D. Cestovný ruch	D.1 Lepšie využívať potenciál prírodných danosti			
	D.2 Rozvoj zariadení pre rekreáciu, zimné športy, zjazdové lyžovanie a snowboarding v stredisku Mráznica			
	D.3 Činnosť a aktivity penziónu Banská klopačka v Roztokách			
	D.4 Podporovať jestvujúce stravovacie služby v penzióne Pod krížom, Banská klopačka Roztoky, Ski centre Mráznic			
	D.5 Podporovať ubytovávanie v súkromných chatách			
	D.6 Rozvíjať náučnú turistiku – Banský skanzen, jeho núžejnú axpozíciu a náučné chodníky,			
	D.7 Vytvorenie atraktívnejšej ponuky voľnočasových aktivít			
	D.8 Zlepšenie spolupráce medzi obcou, tretím sektorom a podnikateľskou sférou			
E. Rozvoj kultúry a voľnočasových aktivít	E.1 Dokončiť rekonštrukciu kultúrneho domu			
	E.2 Vytvoriť organizované formy rozvíjania kultúry			
	E.3 Podporovať zachovanie a obnovu tradičných podujatí			
	E.4 Zachovanie kultúrneho dedičstva v obci			
	E.5 Pokračovanie vo výskume a ochrane kultúrneho dedičstva			
	E.6 Využiť potenciál organizácií tretieho sektoru pre rozvoj miestnej kultúry a voľnočasových aktivít			
	E.7 Podpora informačných obecných medií			
	E.8 Podpora kvalifikovaného etnografického, etymologického výskumu			
	E.9 Zapojenie kultúrnych pamiatok do náučnej turistiky, Využitie pojmu „podzemná gotika“ ako marketingovej značky.			
	E.10 Podporiť citlivú obnovu niektorých historických objektov			
	E.11 Podporovať organizovaný šport i voľnočasové športové aktivity			
	E.12 Nutná podpora športu obcou v privátnom sektore			
G. Rozvoj vidieka a ochrana životného prostredia	G.1 Zachovať zdravé vidiecke životné prostredie			
	G.2 Využiť potenciál nekosených a nevyužívané lúk a pastvísk			
	G.3 Podpora a udržanie funkčného systému zberu a triedenia odpadu			
	G.4 Zavedenie zberu a spracovanie organického odpadu			
	G.5 Realizácia racionálnych protipovodňových zásahov			

C. Spoločné priority a opatrenia Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, PHSR VÚC Košický samosprávny kraj a PRO obce Hnilčik

Vychádzajúc z priorít a opatrení štrukturovaných v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a ich komparácie s PHSR VÚC Košický samosprávny kraj má PRO obce Hnilčik nasledujúce totožné, alebo podobné ciele (PHSR obce Hnilčik s inou štruktúrou a odlišným kódových označení):

Cieľ č. 1

Priorita 1.1 - modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry.

Opatrenie 1.1.4. - modernizácia a výstavba ciest II. a III. triedy,

Opatrenie 1.1.5. - rekonštrukcia miestnych komunikácií,

Cieľ 2 – zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti životného prostredia

Priorita 2.1. - zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrany.

Opatrenie 2.1.1. - dobudovanie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou,

Opatrenie 2.1.2. - dobudovanie odvádzania ačistenia komunálnych odpadových vôd

Priorita 2.2. - zvýšenie ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien.

Opatrenie 2.2.1. - podpora aktivít smerujúcich k ochrane ovzdušia

Priorita 2.3. - dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva, znižovanie a eliminovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie obyvateľov a ekosystémov.

Opatrenie 2.3.6. - odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov - podporu systémov separovaného zberu a zhodnocovania odpadov.

Priorita 2.4. - dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny.

Opatrenie 2.4.3. podpora zlepšenia informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými orgánmi

Cieľ č. 3

Priorita 3.1. Obnova a budovanie základnej infraštruktúry.

Opatrenie 3.1.2. - budovanie, rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia sociálnych služieb

Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry

Opatrenie 3.1.4. - rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia pamäťových, fondových a kultúrnych inštitúcií, vrátane obnovy kultúrnych pamiatok

Priorita 3.3. - budovanie infraštruktúry cestovného ruchu.

Opatrenie 3.3.1. - podpora vzniku jednotného regionálneho turisticko-informačného systému a jednotnej prezentácie cestovného ruchu v rámci regiónu, vrátane podpory turisticko-informačných kancelárií

Opatrenie 3.3.4. - podpora vzniku domácich produktov vrátane budovani a a infraštruktúry cestovného ruchu na Gotickej ceste

Cieľ č. 4

Priorita 4.2. podpora sociálnej inklúzie.

Opatrenie 4.2.1. - podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb a opatrení sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately a zdravotníckych služieb

Opatrenie 4.3.3. - podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti.

Cieľ 5 – zmiernenie disparít v oblasti vzdelávania

Priorita 5.1. - prepojenie systému odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce.

Opatrenie 5.1.3. - podpora celoživotného vzdelávania

Priorita 5.2. - podpora rozvoja športu

Opatrenie 5.2.1. - podpora mládežníckeho športu

- Opatrenie 5.2.3. . podpora športu pre všetkých,
Opatrenie 5.2.4. - podpora športových podujatí,
Opatrenie 5.2.5. . podpora materiálno – technického zabezpečenia športu.

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

11. Stratégia a ciele rozvoja obce Hnilčik

Formulovaná stratégia budúceho vývoja obce rieši, ako **zachovať, resp. rozvíjať silné stránky obce**, ako **odstraňovať, resp. eliminovať** jej **slabé stránky**, ktoré z existujúcich, alebo budúcich príležitostí možno využiť pre ďalší rozvoj a akými aktivitami možno čeliť očakávaným ohrozeniam ďalšieho rozvoja.

11.1 Vízia rozvoja obce Hnilčik

Hlavnou víziou rozvoja je **dosiahnuť vývojový stav obce Hnilčik** tak, aby:

- 1) sa obec Hnilčik stala **znamenitým a vyhľadávaným miestom pre trvalý pobyt** a zmysluplný život,
- 2) aby v nej existujúce **turistické a športové centrá** nadobudli **nadregionálny význam a obľubu**,
- 3) aby si obec **posilňovaním regionálnej identity** zachovala a zveľadila **kultúrne dedičstvo spojené s baníctvom** a dejinným vývojom,
- 4) aby obec zostala **oázou čistého prírodného prostredia**.

11.2 Prioritné oblasti

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zameriava na:

- a) elimináciu slabých stránok miestneho rozvoja,
- b) využitie príležitostí daných prírodnými podmienkami, historickým vývojom, kultúrnym dedičstvom a ľudským potenciálom,
- d) určenie aktivít potrebných na boj s očakávanými ohrozeniami rozvoja,
- e) vytýčenie prioritných oblastí a cieľov miestneho rozvoja,
- f) určenie opatrení a podopatrení na uskutočnenie rozvojových cieľov s finančným rámcom a neprekonateľnými limitmi

Za **prioritné oblasti** považuje:

- A, **Ľudské zdroje**, vzdelávanie a uplatnenie sa na trhu práce,
- B. **Doprava, komunikácie, bytová situácia a technická infraštruktúra**
- C. **Hospodárstvo a služby**,
- D. **Cestovný ruch**,
- E. **Rozvoj kultúry** a voľnočasových aktivít
- F. **Sociálna infraštruktúra**
- G. **Rozvoj vidieka a ochrana životného prostredia**

11.2.1 Globálny strategický cieľ

Globálny strategický cieľ tohto Plánu rozvoja obce Hnilčik definujeme nasledovne:

Realizáciou postupných opatrení v prioritných oblastiach určených týmto rozvojovým programom dosiahnuť naplnenie vízie rozvoja obce Hnilčik s cieľom, aby sa obec Hnilčik stala znamenitým a vyhľadávaným miestom pre trvalý pobyt, aby v nej existujúce a budované turistické a športové centrá (ako motor hospodárskej činnosti) nadobudli nadregionálny význam a obľubu, aby si obec posilňovaním regionálnej identity zachovala a zveľadila kultúrne dedičstvo spojené s baníctvom a dejinným vývojom a aby obec zostala oázou čistého prírodného prostredia.

11.2.2 Hlavné ciele stratégie

Na nasledujúce obdobie rokov 2016 – 2022 si obec Hnilčik stanovuje nasledujúce hlavné ciele rozvoja:

Cieľ č. 1: Hnilčik - znamenité a vyhľadávané miesto pre trvalý pobyt a zmysluplný život

Cieľ č. 2: Budovanie turistických a športových zariadení, rozvoj turizmu

Cieľ č. 3: Posilňovanie regionálnej identity - zachovanie a zveľadenie kultúrneho dedičstva

Cieľ č. 4: Ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov

11.2.3 Všeobecné strategické ciele, dosiahnutie vyváženého udržateľného rozvoja

Cieľ č. 1: Hnilčik - znamenité a vyhľadávané miesto pre trvalý pobyt a zmysluplný život

A. Špecifické ciele v oblasti Ľudské zdroje

Špecifický cieľ A.1 Udržať súčasný počet občanov obce, podporovať rast zamestnanosti v obci, vytvoriť imidž obce ako znamenitého miesta pre trvalý pobyt

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Udržanie, alebo zvýšenie počtu občanov so stálym pobytom v obci Hnilčik pomocou stabilizačných opatrení - podpory individuálnej bytovej výstavby občanov obce a cudzích ľudí odhodlaných zvoliť si Hnilčik ako miesto pre trvalý pobyt a udržiavania, prípadne zväčšovania fondu nájomných bytov.
2. Podpora vytvárania pracovných miest v obci ako stabilizačného faktoru pre zotrvanie v obci.
3. Vytváranie atraktívneho imidžu obce ako znamenitého miesta pre trvalý pobyt a pokojný zmysluplný život v zdravom vidieckom prostredí.

Špecifický cieľ A.2 Podporovať záujem o individuálnu bytovú výstavbu u miestnych občanov i u cudzích ľudí voliacich si vidiecky štýl života pre trvalý pobyt.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Napomáhanie snah o výstavbu rodinných domov v obci, resp. rekonštrukciu starých domov, údržba bytového fondu a údržba obecných bytov.
2. Propagovanie života na vidieku výhody Hnilčika – zdravé životné prostredie, nižšie životné náklady, dobrá dopravná prístupnosť, krátka vzdialenosť od okresného mesta, pokojné bezkonfliktné prostredie.
3. Podpora zatepľovania a iných foriem rekonštrukcií, zlepšujúcich podmienky na bývanie v bytových domoch obce Hnilčik.

Špecifický cieľ A.3 Podporovať a využívať **dobrú vzdelanostnú štruktúru** viac ako polovice občanov

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora nadobúdania pracovnej kvalifikovanosti a vzdelania u miestnych mladých ľudí, podporovať schopnosť a ochotu sa vzdelávať a rekvalifikovať v staršom veku
2. Využitie vytvorených podmienok pre doplnkové vzdelávanie dospelých v obci (využiť školiace stredisko v obci) za pomoci odborníkov z externých školiacich pracovísk, organizovať školenia, kurzy, osvetové podujatia a pod.
3. Využitie možností organizovania osvetových a záujmových prednášok.

Špecifický cieľ A.4 Podporovať a podnecovať **činnosť občianskeho sektora** a iných foriem občianskej iniciatívy

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Úzka spolupráca s Občianskym združením Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť vo viacerých oblastiach.
2. Podpora aktivít združenia Hnilčícki borsuci a iných organizovaných dobrovoľných zoskupení.
3. Podpora aktivít záujmových a voľnočasových dobrovoľných združení poskytnutím priestorov v kultúrnom dome po dokončení jeho rekonštrukcie a vytvorenie podmienok pre ich činnosť (klub dôchodcov, klub mladých, klub šikovných rúk, tvorivé krúžky, hudobné skupiny a pod.).
4. Podpora komunitného riešenia obecných problémov na baze spolupráce obecnej samosprávy, neziskových a záujmových organizácií, občianskych iniciatív a podnikateľskej sféry.
5. Využívanie subjektov vyvíjajúcich verejnoprospešnú a osvetovú činnosť.

Špecifický cieľ A.5 Podporovať a prehĺbovať **znalosť informačných technológií** u občanov obce, využívať možnosti informačných technológií pre uľahčenie ich života

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Organizovanie školení o poznávacích technológiách pre občanov.
2. Úsilie o pokrytie celého členitého územia katastra obce signálmi komunikačných sietí.
3. Intenzívnejšie využívanie možností internetu pre informovanie o obecných záležitostiach, rozvojových zámeroch, pripravovaných investičných stavbách a na propagáciu obce pri rozvíjaní turistiky.
4. Obnova obecného rozhlasu a zavedenie pravidelného vysielania informačných relácií

Špecifický cieľ A.6 **Využiť vzdelanostnú úroveň, kvalifikovanosť, pracovnú zručnosť a podnikavosť** miestnych občanov, najmä mladších ľudí na vytváranie výrobnéj a živnostenskej sféry, alebo sféry poskytovania služieb.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podnecovanie podnikateľských aktivít u kvalifikovaných, podnikavých a pracovne zručných miestnych občanov s cieľom vyvolať ich záujem o založenie malých firiem a živností pôsobiacich na pôde obce Hnilčiek, podpora ich ako potenciálnych miestnych zamestnávateľov.
2. Využitie schopností a kvalifikovanosti miestnych občanov pri zakladaní a činnosti obecného podniku a podniku sociálnych služieb.

Špecifický cieľ A.7 Riešiť **problémy seniorov** cez budovanie sociálnej infraštruktúry a poskytovať pomoc odkázaným občanom.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Zriadenie podniku na poskytovanie sociálnych služieb (stacionára pre seniorov s denným režimom a profesionálnou starostlivosťou a zároveň sociálnej výpomoci terénnymi sociálnymi pracovníkmi, poskytujúcimi pomoc seniorom a odkázaným ľuďom v domácnosti.
2. Činnosť stacionára
3. Zriadením podniku na poskytovanie sociálnych služieb vytvoriť pracovné miesta pre kvalifikovaných pracovníkov a vytvoriť priestor pre dobrovoľnícku činnosť.

4. Umožnenie vybraným dlhodobozamestnaným občanom obce vykonávať dobrovoľnícku prácu v podobe pomoci starším a nemobilnými občanom v domácnosti cez úrad práce, alebo špeciálne projekty.

Špecifický cieľ A.8 Zachovať a podporovať **fungujúcu materskú škôlku** v budúcom období.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Zachovanie materskej školy ako dôležitého prvku stabilizácie zamestnanosti žien.
2. Podpora škôlky aj ako zamestnávateľa.

B. Špecifické ciele v oblasti Doprava, komunikácie, bytová situácia a technická infraštruktúra

Špecifický cieľ B.1 **Rekonštruovať miestne cesty, parkoviská a chodníky**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Vykonanie základnej rekonštrukcie u „prašných“ ciest na Poľanu, na konci Roztôk, v Bindte, – potrebné dobudovanie a spevnenie cestného telesa a polozenie asfaltového koberca
2. Postupná rekonštrukcia existujúcich obecných ciest vzhľadom na ich opotrebovanosť v ťažkých klimatických podmienkach Hnilčieka – cesty na Cechy, do Zimnej doliny a na Bindt, neskôr aj na Roztoky a Miestny hon - obnova asfaltových kobercov.
3. Rozšírenie kapacity parkovacích miest, ktoré nestačia pri spoločenských udalostiach, počas turistickej sezóny a pri vyššom množstve návštevníkov, a to nasledujúcim spôsobom:
  - bistro Mrazík – súčasný stav 5 parkovacích miest, potreba 10,
  - futbalové ihrisko – 10 – 15,
  - farský kostol – 10 – 10,
  - pri Obecnom úrade Hnilčiek – 10 – 20,
  - lyžiarske stredisko SKI Mrázovica – 30 – 70,
  - penzión Banská klopačka v Roztokách – 10 – 20,
  - Roztoky. Banská kolónia 0 – 5.
  - centrum Bindtu pri banskej zvonicike – 10 – 20.
4. Výstavba chodníkov na frekventovaných miestach, využívaných na verejné podujatia – v okolí futbalového ihriska, pri farskom kostole a smerom na cintorín
5. Stavebne a staticky posúdenie mostov na miestnych komunikáciach a v prípade nutnosti rekonštrukcia a prestavba (cesty na Cechy, do Zimnej doliny, na Bindt, atď.).

Špecifický cieľ B.2 **Efektívne využívať bytový fond a zveľaďovať ho**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. **Podpora záujmu o individuálnu bytovú výstavbu** miestnych ľudí i u cudzích ľudí voliacich si vidiecky štýl života na trvalý pobyt **formou stabilizačného príspevku**.
2. Prípadné **rozšírenie zatiaľ postačujúceho fondu nájomných bytov**, zabezpečovať ich údržbu a rekonštrukciu.
3. Hľadanie foriem **úpravy a využívania celoročne nevyužívaných domov** a opustených súkromných objektov **pre vidiecky turizmus** a **pre verejné účely** (najmä objekty hostinec vo Furmanci, bývalá hornohnilčická škola, bývalá reštaurácia v Jerohute, opustený drevený dom kolónie v Roztokách, kasíno).

Špecifický cieľ B.3 **Dostávať a zrekonštruovať siete vodovodov** a dosiahnuť jeho dostatočnú výdatnosť pre všetky miestne časti obce

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Vystavať nové časti a prestavať jestvujúce časti vodovodu v Bindte, dosiahnuť dostatočnú výdatnosť.
2. Postupne zrekonštruovať a zmodernizovať existujúce vodovody vzhľadom na ich dlhodobé používanie a časté poruchy, vybaviť v celej obci vodomernými prístrojmi
3. Chrániť si vodné zdroje (početné pramenné oblasti, banská voda vytekajúca zo štôlní i nahromadená v upchatej Novej štôlni) ako strategický faktor do budúcnosti vzhľadom na všeobecný úbytok pitnej

vody vplyvom klimatických zmien a znečistenia životného prostredia. Zvážiť možností využitia tohto potenciálu v budúcnosti.

Špecifický cieľ B.4 Riešiť problém obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd, prípadne individuálnych čističiek pri väčších účelových budovách a skupinách domov a objektov, alebo individuálnych domov.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Obecnú kanalizáciu a čističku odpadových vôd bude potrebné vybudovať aspoň v najviac obývaných miestnych častiach s koncentrovanou zástavbou, resp. pri skupinách domov, ubytovniach, bytových domoch a rekreačných zariadeniach.
2. Podpora zavádzania moderných biologických čističiek pre jednotlivé domácnosti samotnými občanmi obce a budovania čističiek odpadových vôd pri turistických zariadeniach a väčších objektoch.
3. Riešenie problému odvozu a čistenia splaškových vôd zo septikov pri jednotlivých domoch ako službu obyvateľstvu.

Špecifický cieľ B.5 Podporovať výstavbu zariadení s ekologických spôsobov výroby elektrickej energie a alternatívnych spôsobov vykurovania domov.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Vybavenie objektu obecného úradu a kultúrneho domu fotovoltickou elektrárnou.
2. Podpora zavádzania alternatívnych spôsobov výroby energií, vykurovania rodinných domov a turistických zariadení.
3. Podpora štátom dotovaných programov zateplovania domov.

Špecifický cieľ B.6 Zrekonštruovať verejné osvetlenie.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Zabezpečenie prestavby verejného osvetlenia v obci vzhľadom na zastaranosť použitých osvetľovacích systémov a nedostatočnú hustotu osvetľovacích telies.
2. Voľba modernejších a úspornejších systémov osvetľovania, prípadne polyfunkčných zariadení (spojiť s rozhlasom).

C. Špecifické ciele v oblasti Hospodárstvo a služby

Špecifický cieľ C.1 Podporovať rozvoj a rozširovanie služieb v turistike a v rekreačných službách podnikateľmi ako kľúčový faktor obecného hospodárskeho rozvoja.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora výstavby a rozvoja existujúcich zariadení poskytujúcich služby v turistike (stravovanie, ubytovanie, rekreačné pobyty, zimné športy, letné športy, detské tábory) na báze podnikateľskej činnosti.
2. Podpora ekonomickej činnosti v turistike u zariadení Ski centra Mráznica, Banská klopačka, Penzión Pod krížom, Mrázik, Amulet a pod.
3. Podpora výstavby nových zariadení a zavádzanie nových služieb.
4. Podpora marketingových aktivít a propagácia hnilčických turistických a rekreačných zariadení.
5. Rozšírenie stravovacích služieb o dobrú kuchyňu a podávanie miestnych špecialít.
6. Podpora investičných zámerov Ski centra Mráznica na rozšírenie ubytovacích kapacít, poskytovanie stravovania, vybudovanie fitnes centra a športovísk a pri prestavbe lyžiarskych tratí.

Špecifický cieľ C.2 Podporovať náučnú turistiku – Banský skanzen Hnilčiek

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Pokračovanie v budovaní a postupnom dopĺňaní Banského skanzenu Hnilčiek – múzejnej expozície, štôlne Ľudmila, náučných chodníkov a ďalších objektov.
2. Rozšírenie interiérových expozícií múzejnej expozície, zriadenie exteriérových expozícií.

3. Sprístupnenie štôlne Viliam verejnosti, prípadne iných banských objektov, napríklad štôlne Gezwúng a unikátneho priestoru gáľovej siene starej šachty Gezwäng.
4. Propagácia Banského skanzen, využitie miestnych, regionálnych a celoslovenských informačných prostriedkov, agentúr, zriadenie internetovej stránky Banského skanzenu Hnilčiek.
5. Pri propagácii náučnej turistiky využitie marketingovú značku „Podzemná gotika“, jej registrácia.
6. Vybudovanie nových trás náučných chodníkov: „Cechy-Štolvek-Grétla-Furmanec“, „Po pingových dobývkach Hrubej žily v Roztokách“ a „Gezwäng – Jozefka“.
7. Nutná spolupráca obecnej samosprávy a Občianskeho združenia Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť pri aktivitách čípecifického cieľa C.2.

Špecifický cieľ C.3 Vykonať **rekonštrukciu budovy múzejnej expozície** banského múzea Banského skanzenu Hnilčiek ako hlavného segmentu náučnej turistiky.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Rekonštrukcia drevenej zrubovej budovy múzea, národnej kultúrnej pamiatky (výmena strechy, oprava stien, výmena dažďových zvodov a odvodu zrážkovej vody, výmena bleskozvodov, oprava a údržba okenných rámov, oprava dverí, rekonštrukcie vnútorných priestorov, prestavba vykurovacích telies, výmena elektrických inštalácií, dopĺňanie vnútorného vybavenia nákuom).
2. Postupná prestavba a rozširovanie expozícií.
3. Podpora múzejnej expozície ako pamäťovej inštitúcie. Podpora akvizičnej činnosti, výskumu histórie obce, miestneho baníctva a kultúrneho odkazu miestnych dejín a vytváranie pamäťových produktov, prezentovaných múzejnými expozíciami, internetom a publikáciami.

Špecifický cieľ C.4 Podporiť **založenie obecného podniku** na báze využívania prírodných zdrojov.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora založenia Obecného podniku Hnilčiek ako samostatného subjektu s cieľom využívať miestne zdroje a ľudský potenciál, s cieľom poskytovať služby obyvateľstvu na komerčnej báze.
2. Možné oblasti činnosti: drevovýroba, poskytovanie platených služieb „okolo domu“ občanom, autoprava, chov oviec, kôz, prípadne dobytky, produkcia mlieka a syrov, produkcia sena, biomasy, kompostovanie biomasy a produkcia kompostu.

Špecifický cieľ C.5 Podporiť **vznik drobných živností** na báze tradičnej výroby.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora vzniku drobných živnostenských podnikov na báze tradičnej domácej výroby: spracovania dreva, tkania kobercov a plát, výroby výšiviek, výroby turistických suvenírov dodávaných na predaj miestnym subjektom turistického ruchu, pletenia košov, pečenia chleba a koláčov, výroby tradičného masla a tvarohu, prípadne syrov, výroby dreveného uhlia, kováckych výrobkov, stolárskych výrobkov.
2. Podpora vzniku malých fariem orientovaných na živočíšnu výrobu (tradícia chovu kráv a kôz a výroby mliečnych výrobkov, chov oviec).
3. Podpora zakladania a komerčného využívania drobných rybníkov na odchov pstruhov a ich predaj, či dodávanie do miestnych stravovacích zariadení.

Špecifický cieľ C.6 Podporovať projekty na **adaptáciu nevyužívaných domov** na ubytovanie a vidiecky turizmus

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora a propagovanie myšlienky adaptácie trvale nevyužívaných domov na ubytovacie priestory pre turistov
2. Podpora prenájmania domov na niekoľkodňové pobyty vo vidieckom prostredí – zážitkový vidiecky turizmus, prechádzky, zbieranie húb a lesných plodov, večerné grilovanie, atď.
3. Napomáhanie pri propagovaní tejto formy turizmu.

Špecifický cieľ C.7 Podporiť rekonštrukcie a obnovu činnosti **rybochovného zariadenia** na Gezwängu.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora zámeru rekonštruovať opustené rybochovné zariadenie v lokalite Gezwäng.
2. Spojenie zámeru s výstavbou rybnej reštaurácie, alebo penziónu na plošine bývalej bane Gezwäng (možnosť ubytovania sa, podávania rybacích špecialít, pobyt spojiť s turistikou v hornom Hnilčíku, náučnou turistikou po náučnom chodníku v lokalite Gezwäng - Jozefka a náučnom chodníku Cechy – Grétla, s možnosťou zašportovať si v blízkych športoviskách TJ Baník Hnilčík.
3. Podnietenie výstavby iných rybochovných zariadení spojených s predajom pstruhov, alebo podávania rybích špecialít.

F. Špecifické ciele v oblasti Sociálna infraštruktúra

Špecifický cieľ F.1 **Zriadiť sociálny podnik so stacionárom** na komerčnej báze

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Vznik **sociálneho podniku** s kvalifikovanou (profesionálnou) obsluhou pre seniorov, určený pre pobyt a obsluhu odkázaných seniorov počas dňa – pomoc pre zamestnaných občanov starajúcich sa o rodičov a odkázaných príbuzných.
2. Poskytovanie zdravotníckej a opatrovateľskej služby, stravy, voľnočasových aktivít a sociálneho kontaktu. Zabezpečenie lekárskeho prehliadok, lekárenských služieb a poradenských služieb.

F.2 **Zriadiť sociálnu výpomoc** pre starších a odkázaných občanov. –

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Na úrovni obce organizovanie sociálnej výpomoci, ktorú by na báze dobrovoľníckej činnosti budú vykonávať dlhodobo nezamestnaní občania obce evidovaní na úrade práce podľa § 52a zákona o zamestnanosti (za odmenu vo výške životného minima počas 6 mesiacov). Forma výpomoci: nákupy potravín, nákupy liekov, upratovanie, príprava dreva na kúrenie, ošetrovanie záhradky, malé opravy na dome a pod.
2. Poskytovanie výpomoci v domácnostiach cez dobrovoľnú činnosť na báze zariadenia charitatívnej, či inej neziskovej organizácie, združujúcej dobrovoľníkov.

Špecifický cieľ F.3 **Zriadiť klub dôchodcov.**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podnet pre vznik klubu dôchodcov a vyčlenenie priestorov v kultúrnom dome po dokončení jeho rekonštrukcie pre spoločenské, záujmové a voľnočasové stretnutie sa seniorov.

Špecifický cieľ F. 4 **Podporiť činnosť materskej školy**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Zachovanie a podpora činnosti zriadenej materskej školy najmä ako formy pomoci matkám maloletých detí, ktoré sa chcú zamestnať

Špecifický cieľ F.5 **Podporiť zainteresovanie sa podnikateľskej a živnostenskej sféry** na verejných a sociálnych službách.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora zámeru zriadiť zariadenia poskytujúce sociálne služby pre seniorov, zdravotne handicapovaných a imobilných občanov na báze podnikateľskej činnosti za úhradu.
2. Podpora sociálnej výpomoci formou rozvozu obedov a nakúpených potravín do domácností miestnymi podnikateľmi.

D. Strategické ciele v oblasti Cestovný ruch

Špecifický cieľ D.1 **Lepšie využívať potenciál prírodných daností.**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. **Využitie potenciálu prírodných daností**, ideálnych prírodných podmienok lepšie ako doposiaľ, a to na

rozvíjanie rôznych foriem turistiky, vidiecky turizmus, náučnú turistiku, rekreačné pobyty, lyžiarsky šport, cykloturistiku, voľnočasové aktivity a iné aktivity spojené s prírodným vidieckym prostredím.

2. Podpora uvedených činností v rôznych formách a v prospech rôznych subjektov na podnikateľskej, živnostenskej, ale aj dobrovoľníckej a záujmovej podstate činnosti.
3. Podpora investičnej výstavby v turistike a poskytovaní turistických služieb, pokiaľ sú v súlade s cieľmi tohto PR a so záujmami obecnej samosprávy a občanov.
4. Hľadanie formy financovania rekonštrukcií a adaptácií starších objektov vhodných na využitie v turistike, alebo pamiatkových, či historicky cenných objektov pre nové využitie. Presadzovať citlivé, autenticitu objektov rešpektujúce riešenie úprav a prestavieb.

Špecifický cieľ **D.2** Podporovať rozvoj **jestvujúcich zariadení pre rekreáciu, zimné športy, zjazdové lyžovanie** a snowboarding v **stredisku Mráznica**.

1. Podpora výstavby, prestavby, alebo úpravy existujúcich **zariadení pre rekreáciu, zimné športy**, rozširovanie a zatraktívnenie ponuky ich služieb v lyžiarskom stredisku Ski Mráznica. V zime budovať a využívať bežecké lyžiarske trate smerom na Grajnár. Rozvíjať netradičné formy využitia a organizovaných podujatí..
2. Podpora rozvoja letného využívania strediska Mráznica na cyklokros, cykloturistiku, rekreačné a relaxačné pobyty, prípadne na zriadenie letných detských táborov.
3. Podpora investičných zámerov na rozšírenie ubytovacích kapacít, výstavbu športovísk (telocvičňa, ihriská na letné športy, klziska, posilovne, bazény...) a fitness centra.
4. Zriadenie stálej kuchyne a poskytovanie reštauračných služieb, najmä na báze miestnych špecialít.
5. Vybudovanie zariadení poskytujúcich špeciálne služby klientom (požičovňa lyží, požičovňa bicyklov, čítareň. Internetová kaviareň, kolkáreň, masáže...).
6. Zlepšenie propagácie centra na internete.

Špecifický cieľ **D.3** Podporovať **činnosť a aktivity penziónu Banská klopačka** v Roztokách

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora činnosti penziónu Banská klopačka ako ubytovacieho zariadenia poskytujúceho stravovanie a rekreačno-pobytové služby.
2. Podpora penziónu ako zariadenia, organizujúceho spoločenské stretnutia (bály, tematické akcie, zrazy záujmových združení a športovcov) a ďalšie aktivity.

Špecifický cieľ **D.4** Podporovať jestvujúce **stravovacie služby v penzióne Pod krížom, Banská klopačka Roztoky, Ski centre Mráznica**,

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora zámeru zabezpečiť do budúcnosti každodenné poskytovanie reštauračných služieb pre návštevníkov obce a miestnych občanov s možnosťou výberu viacerých jedál.
2. Podpora zámeru rozšíriť pestrosť týchto služieb o produkty domácej kuchyne a podávanie miestnych špecialít, príprava a podávanie jedál v prírode (guláš, grilovanie, opekanie na otvorenom ohni).
3. Podpora vzniku nových stravovacích a reštauračných služieb.
4. Podpora možnosti rozšíriť stravovacie služby o rybie špeciality (rybochovné zariadenia, zriadenie rybej reštaurácie).
5. Podpora organizovania súťaží v stolnom tenise, vo varení jedál spojených so spoločenským, alebo športovým programom.

Špecifický cieľ **D.5** Podporovať **ubytovávanie v súkromných chatách Amulet, Amuletk, penzión Ferko, chata Kubo, a ďalšie menšie chaty s ubytovacími službami**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora ubytovania turistov a organizovaných skupín v zariadeniach v chatách súkromných majiteľov.

Špecifický cieľ **D.6** **Rozvíjať náučnú turistiku – Banský skanzen, jeho núzejnú axpozíciu a náučné chodníky,**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Rekonštrukcia budovy múzejnej expozície (a zároveň škôlky) - výmena strešnej krytiny, odkvapov, zhnitých prvkov drevenej stavebnej konštrukcie, renovácia okenných rámov, dverí, schodiska.
2. Doplnenie (výstavba) už vybudovanej siete náučných montánných chodníkov v Roztokách, v Bindte a v hlavným údolím Železného potoka o nové trasy (Grétla – Cechy Furmanec a trasa po pingách Hrubej žily na kopci Borovniak v Roztokách, perspektívne aj Gezwäng-Jozefka). Uskutočnenie renovácie, alebo doplnenia jestvujúcich trás.
3. Zveľadenie a doplnenie múzejnej expozície Banského skanzenu Hnilčík a jej zbierkového fondu. Poskytnutie nových priestorov pre rozšírenie múzea.
4. Udržanie verejnosti prístupnej štôlne Ľudmila. Rozšírenie expozičného záberu o nové atrakcie – pamätník obetí banských nešťastí, exteriérovú expozíciu pred múzeom, sprístupnenie štôlne Viliam. Udržanie chodu múzea, podpora akvizičnej činnosti a rozšírenia výstavnej plochy.
5. Zlepšenie propagácie pojmu Banský skanzen Hnilčík s použitím marketingového názvu Podzemná gotika. Vydávať propagačné tlačoviny, brožúry a knihy.
6. Podpora výskumnej činnosti v rámci múzejnej expozície ako pamäťovej inštitúcie a zlepšovanie a služby skanzenu (sprievodcovskú činnosť, organizácia prezentácií a prednášok, prípadne výstav)..

Špecifický cieľ **D.7** Vytvoriť atraktívnejšiu ponuku **voľnočasových aktivít** pre občanov

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Vytvorenie priestorových predpokladov pre voľnočasové aktivity
2. Uskutočnenie rekonštrukcie priestorov kultúrneho domu podľa projektu, ktorý predpokladá prestavbu multifunkčnej centrálnej haly (na divadelnú sálu, sálu na uskutočňovanie spoločenských podujatí, zábav, prednášok, seminárov, konferencií, vystav, hudobných a folklórnych predstavení, atď.) a zriadenie lubových priestorov pre činnosť klubu mladých, klubu dôchodcov, iných záujmových skupín, knižnicu s čítárňou).
3. Zariadenie miestností pre jednotlivé typy činnosti.
4. Vybudovanie malej telocvične v blízkosti futbalového ihriska, určenej na halové športy (volejbal, nohejbal, bedminton, tenis, stolný tenis a pod.) s posilovňou, šatňami, sprchami a hygienickými zariadeniami. Vybaviť potrebným náradím a zariadeniami.
5. Podpora zábavných a voľnočasových služieb organizovaných majiteľmi penziónov.

Špecifický cieľ **D.8** **Zlepšiť spoluprácu medzi obcou, tretím sektorom a podnikateľskou sférou** pri spoločnom presadzovaní rozvojových zámerov v turistickom ruchu

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora spolupráce medzi subjektami turistického ruchu. Obec bude v rámci svojich finančných možností, územnosprávnych právomocí a kompetencií a deklarovaním záujmu podporovať iniciatívy a aktivity tretieho sektora a podnikateľov v oblasti turistického ruchu pri rozvíjaní tohto sektoru.
2. Koordinácia z úrovne samosprávy v prípade potreby u týchto aktivít ak sô v v prospech obecných záujmov, deklarovaných v PR.

Špecifický cieľ **D.9** **Zlepšiť atmosféru** medzi konkurujúcimi si podnikateľskými subjektami, dosiahnuť vo všeobecnom záujme **synergický efekt** ich pôsobenia v turisrňtickom ruchu v obci

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Pôsobenie obce ako mediátora v prípadných sporoch. Prostredníctvom Obecného spravodaja a iných komunikačných výstupov nastoľovanie atmosféry spolupráce a vzájomného rešpektu.

Priorita 3: Posilňovanie regionálnej identity - zachovanie a zveľadenie kultúrneho dedičstva

E. Strategické ciele v oblasti Rozvoj kultúry a voľnočasových aktivít

Špecifický cieľ **E.1** **Dokončiť rekonštrukciu kultúrneho domu** ako strediska kultúry a kultúrnych voľnočasových aktivít

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Vypracovanie projekčných podkladov a doplnkových projektov rekonštrukcie kultúrneho domu.
2. Zabezpečenie finančného krytia projektu z prostriedkov eurofondov, alebo iných dotačných zdrojov.
3. Zabezpečiť realizáciu projektu.
4. Vypracovanie a realizácia plánu kultúrnych a voľnočasových aktivít v rekonštruovanom objekte a presadzovanie jeho realizácie.

Špecifický cieľ **E.2 Vytvoriť organizované formy** rozvíjania kultúry (klub mladých s hudobnou skupinou a divadelný krúžok, klub dôchodcov, prípadne iné združenia a krúžky na báze spoločných záujmov) pri obnovenom kultúrnom dome. Podporovať **návrat k aktívnemu spoločenskému životu**, k osvetovým a spoločenským podujatiam

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podnety z obecnej úrovne na vznik klubu mladých s hudobnou skupinou, divadelný krúžok, klub dôchodcov, prípadne iné združenia a krúžky na báze spoločných záujmov a podpora ich aktivity a činnosti poskytnutím priestorov, finančnej podpory a propagáciou.
2. Podpora obnovy aktívneho spoločenského života, kultúrnych podujatí a osvetovej činnosti.

Špecifický cieľ **E.3 Podporovať zachovanie a obnovu tradičných podujatí**–hnilčícky kermeš, majálesy, ochotnícke divadlo, hudobné predstavenia

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora obnovy a zachovania tradičných podujatí v obci, poskytnutie iniciátorom a organizátorom podujatí všestrannú pomoc.

Špecifický cieľ **E.4 Zachovať kultúrne dedičstvo** v obci (hmotné i nehmotné) pamiatkovou ochranou, výskumom a obnovou tradícií. Pokračovať v **dokumentovaní a pamiatkovej ochrane kultúrneho dedičstva** po baníctve a miestnej histórii.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora činnosti banskej múzejnej expozície Banského skanzenu Hnilčiek pri výskume a zachovávaní kultúrneho dedičstva, podpora múzejných výskumov montánnej histórie, etnografického odkazu, ľudovej architektúry a pod.
2. Podpora zo strany obce pamiatkovej ochrane vybraných objektov a iniciatívy v oblasti získavania dotačných prostriedkov na ich ochranu, alebo obnovu.

Špecifický cieľ **E.5 Pokračovať v spolupráci** pri výskume a ochrane kultúrneho dedičstva Hnilčika medzi obecnou samosprávou a OZ Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora obce pri výskume a publikačných aktivitách OZ Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť v oblasti výskumu montánnej histórie, etnografického odkazu a pamiatkovej ochrany hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva.
2. Podpora publikačných výstupov a získavania zdrojov finančného krytia prostredníctvom dotácií v spolupráci s OZ Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť,

Špecifický cieľ **E.6 Využiť potenciál organizácií tretieho sektoru** pre rozvoj miestnej kultúry a voľnočasových aktivít.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora iniciatívy a činnosti OZ Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť, poskytnutie priestorových možností a súčinnosti.
2. Podpora činnosti iných dobrovoľníckych neziskových organizácií a združení v obci, pokiaľ ich činnosť sú v súlade so záujmami obce definovanými PHSR Hnilčiek.

Špecifický cieľ **E.7 Podporiť** obecné informačné médiá a prostriedky.

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Finančná a administratívna podpora vydávania Hnilčického spravodaja 4 razy do roka.

2. Vytváranie finančných a organizačných podmienok pre činnosť redakčnej rady Hnilčického spravodaja, a stimulovanie aktivity prispievateľov.
3. Využitie Hnilčického spravodaja ako informačného fóra o práci obecného zastupiteľstva a starostu ako aj o riešení obecných otázok a problémov. Aktívnejšie dopĺňanie a aktualizácia **internetovej stránky** obce.

Špecifický cieľ **E.8** Podporiť **kvalifikovaný etnografický, etymologický a národopisný výskum** nehmotného kultúrneho odkazu odborníkmi

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Aktivity vedúce k spolupráci s odbornými pracoviskami v partnerstve s občianskym združením, žiadosť o grant alebo dotáciu na výskum. Budovanie priebežnej databázy.

Špecifický cieľ **E.9** Zapojiť kultúrne pamiatky do **náučnej turistiky** (aj ako formu ich ochrany).

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Pokračovanie v spolupráci s OZ Hnilčiek pre prítomnosť, pre budúcnosť v oblasti zapájania banských a kultúrnych pamiatok do náučnej turistiky,
2. Používanie pojmu „**podzemná gotika**“ ako marketingovej chránenej značky pri propagácií obce.

Špecifický cieľ **E.10** Podporiť citlivú **obnovu niektorých historických objektov** prostredníctvom eurofondov, alebo nadácií..

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora zámerov pri obnove niektorých kultúrnych pamiatok, podpora vypracovania projektov na ich ochranu a obnovu a na získanie dotačných prostriedkov.

Špecifický cieľ **E.11** **Podporovať organizovaný šport i voľnočasové športové aktivity** občanov

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Finančná *podpora* **futbalového klubu** Obecného športového klubu Hnilčiek
2. Rozvoj iných **športových aktivít** v rámci klubu založením oddielu stolného tenisu, oddielu nohejbalu, či turistického a cykloturistického oddielu.
3. Podpora **voľnočasového športovania občanov obce**, okrem futbalu aj zimných športov, cyklistiky, cykloturistiky, behu, turistiky, halových športov a pod.
4. Vytvorenie základných podmienok pre organizované a voľnočasové športovanie **vybudovaním malého športového zariadenia – športovej haly (telocvične)**.
5. Lepšie využívanie **existujúcich športových zariadení** - volejbalového ihriska. ihriska pre malý futbal...
6. Nadviazanie na minulosť a organizovanie **dial'kových pochodov** (letné, zimné, príp. lyžiarské) so štartom a cieľom v Hnilčíku.

Špecifický cieľ **E.12** **Podporiť šport v privátnom sektore** ako nosný segment rozvoja turistiky a hospodárskeho rozvoja

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora aktivít majiteľa Ski centra Mráznica pri budovaní technického zabezpečenia a pri budovaní zariadení poskytujúcich služby turistom.
2. Podpora snahy o rozšírenie využitia športových zariadení o nové prvky: **lyžiarsku turistiku** - putovanie zasneženou krajinou, **rekreačné lyžovanie** na bežkách – využiť bežkárske trate na Grajnári, **lyžiarsku turistiku**, **verejné športové súťaže v zjazdovom lyžovaní**, **beh na lyžiach**, **dial'kový pochod** pre dospelých a deti, akcie pre rodiny, **karneval na lyžiach**, **cyklokros** na cyklokrosovej dráhe v stredisku SKI Mráznica s použitím lyžiarskeho vleku v letnom období. Podporovať možnosť organizovania súťaží aj na celoslovenskej úrovni.

Priorita 4: Ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov

G. Rozvoj vidieka a ochrana životného prostredia

Špecifický cieľ **G.1 Zachovať zdravé vidiecke životné prostredie**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Využitie dobrej východiskovej pozície obce Hnilčík v oblasti životného prostredia pre rozvoj turizmu, organizovaného rekreačného pobytu, športu ako kľúčových zložiek hospodárskeho rozvoja i ako faktor zdravého životného prostredia a jeho vplyvu na zdravotný stav občanov.
2. Zasadzovanie sa o dodržiavanie zákonov o ochrane prírody, nedopustiť zásahy do životného prostredia, zabránenie zriaďovania skládok a iných zásahov do prírodného prostredia.
3. Nepovolenie výstavby mimo už zastavaných plôch intravilánu.

Špecifický cieľ **G.2 Využiť potenciál nekosených a nevyužívaných lúk a pastvín**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Presadzovanie a podpora kosenia lúk a návratu k paseniu dobytku, či oviec, ku obnove biodiverzity
2. Podporovať zužitkovanie vzniknutej biohmoty ako ekonomického zdroja (predaj sena, výroba predajného kompostu).
3. Organizovanie a podpora boja s inváznymi rastlinami, potrebná osvetu.

Špecifický cieľ **G.3 Podporiť a udržiavať funkčný systém zberu a triedenia odpadu**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Udržanie **členstva obce v združení SEZO**, podpora jeho činnosti.
2. Osveta s cieľom **zlepšiť triedenie odpadu** v domácnostiach a **zaviesť zber organického odpadu**.
3. Vybudovanie **zberných dvorov** – spevnených ploch ohradených proti zveri plotom, a to v centre obce, v Bindte, na Chotári, pri Zimnej doline, v Roztokách a na Furmanci.
4. Zefektívnenie zberu komunálneho odpadu i jednotlivých druhov triedeného odpadu nákupom **špeciálneho vozidla** pre približovanie odpadových kontajnerov a vriec do zberných dvorov.

Špecifický cieľ **G.4 Zaviesť zber a spracovanie organického odpadu** (kompostovanie, výroba krmív)

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Podpora zberu organického odpadu v rámci združenia obcí SEZO na Spiši
2. Podpora podnikateľských zámerov zberať a kompostovaním spracovať organický odpad a predávať ho ako poľnohospodársky, resp. záhradkársky produkt.

Špecifický cieľ **G.5 Realizovať racionálne protipovodňové zásahy**

Opatrenia a aktivity na zabezpečenie cieľa:

1. Pokračovanie vo výstavbe protipovodňových regulačných zariadení na Železnom, Zimnom, Bindtnianskom a Roztockom potoku.
2. Prebudovanie mostov potenciálne ohrozovaných prívalovými vodami.
3. Uchádzanie sa o verejné dotácie na protipovodňové opatrenia.

12. Finančný rámec

12.1 Finančná náročnosť stratégie

V nasledujúcej tabuľke je uvedené rozdelenie finančných prostriedkov podľa priorít a opatrení s uvedením roka realizácie. Väčšina opatrení si vyžaduje organizačnú podporu obecnej samosprávy bez nárokov na finančné prostriedky,

Finančná tabuľka podľa priorít a opatrení

(POZNÁMKA: sivou farbou vyznačené opatrenia sú realizovateľné bez nárokov na finančné prostriedky zo strany obce a z iných zdrojov, finančné predpoklady sú uvádzané s predpokladaným rokom realizácie v bielom políčku)

Priorita / Špecifické ciele	Opatrenie aktivity	Celkové náklady (€)	Zdroje ES (€)	Štátne dotácie (€)	Vlastné zdroje (€)
A. Ľudské zdroje					
A1 Udržať počet občanov obce	A1.1				
	A1.2				
	A1.3				
Spolu A.1	A1.1-A1.3				
A2 Podporiť záujem o individuálnu bytovú výstavbu	A2.1				
	A2.2				
	A2.3				
Spolu A2	A2.1-A2.3				
A3 Využívať dobrú vzdelanostnú štruktúru občanov	A3.1				
	A3.2				
	A3.3				
	A3.4				
	A3.5				
Spolu A3	A3.1 – A3.5				
A.4 Podporovať a podnecovať činnosť občianskeho sektora a iných foriem občianskej iniciatívy	A4.1				
	A4.2				
	A4.3				
	A4.4				
	A4.5				
Spolu A4	A4.1 – A4.5				
A.5 Podporovať znalostí informačných technológií občanmi	A5.1				
	A5.2				
	A5.3				
	A5.4				
Spolu A5	A5.1-A5.4				
A.6 Využiť vzdelanosť, kvalifikovanosť, pracovnú zručnosť a podnikavosť	A6.1				
	A6.2				
Spolu A6	A6.1-A6.2	0	0	0	0
A.7 Riešenie problémov seniorov	A7.1	60 tis., 2017		55 tis. 2017	5 tis. 2017
	A7.2	Po 40 tis./rok 2017-2022		Po 30 tis./r. 2017-2022	Po 10 tis./r. 2017-2022
	A7.3	30 tis. 2017		30 tis. 2017	
	A7.4				
Spolu A7	A7.1-A7.4	330 tis		265 tis.	65 tis.
A.8 Zachovať a podporovať materskú škôlku	A8.1				
	A8.2	14 tisíc			Po 2 tis. 2016-2022
Spolu A8	A8.1-A8.2	14 tis..			14 tis.
Spolu A	A1-A8	344 tis.		265 tis.	79 tis.
B. Doprava, komunikácie, bytová situácia a technická infraštruktúra					
B1 –Rekonštruovať miestne cesty, parkoviská, chodníky	B1.1	180 tis. 2017-2018 Po 7 tis. 2016-2022	153 tis. 2017-18		27 tis. 2018 Po 7 tis. 2016-2022 zimná údržba
	B1.2	Po 10 tis./r. 2017-2022		Po 10 tis./r. 2017-	

				2022	
	B1.3	Po 2 tis./r. 2017-2022	Po 2 tis./r. 2017-20		
	B1.4	30 tis. 2016-2019	25 tis. 2016-2019		5 tis. 2016-2019
	B1.5	30 tis. 2017-2018		26 tis. 2017- 2018	4 fjs. 2017-2018
Spolu B1	B1.1 -B1.5	361 tis.	190 tis.	86 tis.	85 tis.
B2 Efektívne využívať bytový fond	B2.1	Po 10 tis, 2017-2022			Po 10 tis, 2017-2022
	B2.2	100 tis. 2020-2022		100 tis. 2020- 2022	
	B2.3				
Spolu B2	B2.1 B2.3	160 tis-		100 tis.	60 tis-
B.3 Dostavať, zrekonštruovať sieť vodovodov	B3.1	55 tis. 2017-2018	50 tis. 2017-2018		5 tis. 2017-201
	B3.2	Po 5 tis. 2017-2022			Po 5 tis. 2017-2022
	B3.3				
Spolu B3	B3.1 B3.3	85 tis.	50 tis.		35 tis.
B.4 Riešiť problém obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd	B4.1	250 tis. 2020-2022		210 tis. 2020- 2022	40 tis. 2020-2022
	B4.2				
	B4.3				
Spolu B4	B4.1-B4.3	250 tis		210 tis.	40 tis.
B.5 Podporovať výstavby zariadení ekologických spôsobov výroby el. energie	B5.1	45 tisíc 2016-2017		42 tis- 2016- 2017	3 tis. 2016-2017
	B5.2				
	B5.3				
Spolu B5	B5.1-B5.3	45 tis.		42 tis.	3 tisc
B.6 Zrekonštruovať verejné osvetlenie	B6.1	40 tis. 2019-2020		40 tis. 2019- 2020	
	B6.2				
Spolu B6	B6.1-B6.2	40 tis.		40 tis.	0
Spolu B	B1 – B6	941 tis.	240 tis.	478 tis.	223 tis.
C. Hospodárstvo a služby					
C1 Podporiť služby v turistike a v rekreačných službách podnikateľmi	C1.1				
	C1.2				
	C1.3				
	C1.4				
	C1.5				
	C1.6				
Spolu C1	C1.1 C1.6				
C.2 Podporiť náučnej turistiky – Banský skanzen Hnilčík	C2.1				
	C2.2				
	C2.3	6 tis. 2018	3 tis. 2018		3 tis. 2018
	C2.4				
	C2.5	5			
	C2.6	4 tis. 2017-2018	2 tis. 2017-2018		2 tis. 2017-2018
	C2.7				
Spolu C2	C2.1-C2.6	10 tis.	5 tis.		5 tis.
C3 Zrekonštruovať budovu múzejnej	C3.1	50 tis. 2016	46 tis. 2016		4 tis. 2016

expozície banského múzea Banského skanzenu	C3.2				
	C3.3				
Spolu C3	C3.1 C3.3	50 tisíc.	46 tis.		4 tis.
C.4 Založiť obecný podnik na báze využívania prírodných zdrojov	C4.1	80 tis. 2019-2020	80 tis. 2018-2020		
	C4.2				
Spolu C4	C4.1-C4.2	80 tis.	80 tis.		
C.5 Podporiť vznik drobných živností na báze tradičnej výroby	C5.1				
	C5.2				
	C5.3				
Spolu C5	C5.1-C5.3				
C.6 Podporiť projekty na adaptáciu nevyužívaných domov na ubytovanie a vidiecky turizmus	C6.1				
	C6.2				
	C6.3				
Spolu C6	C6.1-C6.3				
C.7 Podporiť rekonštrukcie a obnovu činnosti rybochovného zariadenia pri Gezwängu,.	C7.1				
	C7.2				
	C7.3				
Spolu C7	C7.1-C7.3	0	0	0	0
Spolu C	C1 – C7	140 tis.	131 tis.	0	9 tis.
F. Sociálna infraštruktúra					
F.1 Zriaďiť sociálny podnik so stacionárom-inštitucionálna podpora	F1.1				
	F1.2				
Spolu F1	F1.1-F1.2				
F.2 Zriaďiť sociálnu výpomoc pre starších a odkázaných občanov	F2.1				
	F2.2				
Spolu F2	F2.1-F2.2				
F.3 Zriaďiť klub dôchodcov	F3.1				
F.4 Podporiť činnosť materskej školy	F4.1				
F.5 Podporiť zainteresovanie sa podnikateľskej a živnostenskej sféry na verejných a sociálnych službách	F5.1				
	F5.2				
Spolu F5	F5.1-F5.5				
Spolu F	F1-F5	0	0	0	0
D. Cestovný ruch					
D.1 Lepšie využívať potenciál prírodných daností	D1.1				
	D1.2				
	D1.3				
	D1.4				
Spolu D1	D1.1 - D1.4				
D.2 Podporovať rozvoj jestvujúcich zariadení pre rekreáciu, zimné športy v stredisku Mrázňica	D2.1				
	D2.2				
	D2.3				
	D2.4				
	D2.5				
	D2.6				
Spolu D2	D2.1 –D2.6				
D.3 Podporovať činnosť a aktivity penziónu Banská klopačka v Roztokách	D3.1				
	D3.2				
Spolu D3	D3.1-D3.3				
D.4 Podporovať jestvujúce stravovacie služby v penzióne Pod krížom, Banská klopačka Roztoky, Ski centre Mrázňica	D4.1				
	D4.2				
	D4.3				
	D4.4				
	D4.5				
Spolu D4	D4.1-D4.5				
D.5 Podporovať ubytovanie v súkromných chatách	D5.1				
D.6 Rozvíjať náučnú turistiku – Banský	D6.1	70 tis.	60 tis.		10 tis.

skanzen, jeho núzejnú axpozíciu a náučné chodníky		2016,2017, 2018	2016,2017 , 2018		2016,2017, 2018
	D6.2	6 tisíc 2016,2017	4 tisíc 2016,2017		2 tisíc 2016,2017
	D6.3				
	D6.4	10 tisíc 2018.2019	8 tisíc 2018.2019		2 tisíc 2018.2019
	D6.5	Po 1 tisíc/rok 2016-2022			Po 1 tisíc/rok 2016-2022
	D6.6	Po 1 tisíc/rok 2016-2022			Po 1 tisíc/rok 2016-2022
Spolu D6	D6.1-D6.6	100 tisíc	72 tisíc		28 tisíc
D.7 Vytvorenie atraktívnej ponuky voľnočasových aktivít ore občanov	D7.1				
	D7.2.	60 tisíc 2016-2018	50 tisíc 2016-18		10 tisíc 2016-2018
	D6-3	2 tisíc 2016-2018			2 tisíc 2016-2018
	D7.4	55 tisíc 2019	50 tisíc 2019		5 tisíc 2019
	D7.5				
Spolu D7	D7.1-D7.5	117 tisíc	100 tisíc		17 tisíc
D.8 Zlepšiť spoluprácu medzi obcou, tretím sektorom a podnikateľskou sférou v turistickom ruchu	D8.1				
	D8.2				
Spoku D8	D8.1-D8.2				
D.9 Zlepšiť atmosféry medzi konkurujúcimi si podnikateľskými subjektami	D9.1				
Spolu D	D1 – D9	217 tis.	172 tis.		45 tis.
E. Rozvoj kultúry a voľnočasových aktivít					
E.1 Dokončiť rekonštrukciu kultúrneho domu	E1.1				
	E1.2	Totožné s opatrením D7.4			
	E1.3				
	E1.4				
Spolu E1	E1.1-E1.				
E.2 Vytvoriť organizované formy rozvíjania kultúry	E2.1	Po 1 tisíc/rok 2018-2022			Po 1 tisíc/rok 2018-2022
	E2.2				
Spolu E2	E2.1-E2.2	5 tisíc			5 tisíc
E.3 Podporovať zachovanie a obnovu tradičných podujatí	E3.1				
E.4 Zachovanie kultúrneho dedičstva v obci	E4.1				
	E4.2				
Spolu E4					
E.5 Pokračovať vo výskume a ochrane kultúrneho dedičstva Hnilčika	E5.1				
	E5.2	Po 1 tisíc/rok 2016-2022			Po 1 tisíc/rok 2016-2022
Spolu E5		7 tisíc			7 tis.
E.6 Využiť potenciál organizácií tretieho sektoru pre rozvoj miestnej kultúry a voľnočasových aktivít	E6.1				
	E6.2				
Spolu E6					
E.7 Podporiť informačné obecné media a Hnilčický spravodaj	E7.1	Po 1 tisíc/rok 2016-2022			Po 1 tisíc/rok 2016-2022
	E7-2				
	E7.3				
	E7.4				
Spolu E7		7 tisc			7 tisc
E.8 Podporiť kvalifikovaný etnografický a	E8.1				

národopisný výskum					
E.9 Zapájať kultúrne pamiatky do náučnej turistiky	E9.1				
	E9.2				
Spolu E9					
E.10 Podporiť citlivú obnovu niektorých historických objektov	E10.1				
E.11 Podporovať organizovaný šport i voľnočasové športové aktivity občanov	E11.1	3 tisíc/rok 2016-2022			3 tisíc/rok 2016-2022
	E11.2				
	E11.3				
	E11.4	Totožné s oparením D7.4			
	E11.5				
	E11.6				
Spolu E11		21 tisíc			21 tisíc
E.12 Podporiť šport v privátnom sektore ako nosný segment rozvoj obce	E12.1				
	E12.2				
Spolu E12					
Spolu E	E1-E12	40 tis.	0	0	40 tis.
G. Rozvoj vidieka a ochrana životného prostredia					
G.1 Zachovať zdravé vidiecke životné prostredie	G1.1				
	G1.2				
	G1.3				
	G1.4				
Spolu G1					
G.2 Využiť potenciál nekosených a nevyužívaných lúk a pastvísk	G2.1				
	G2.2				
	G2.3				
	G2.4				
Spolu G2	G2.1-G2.4				
G.3 Podporiť a udržať funkčný systém zberu a triedenia odpadu	G3.1				
	G3.2				
	G3.3	5 tisíc 2018		5 tisíc 2018	
	G3.4	8 tisíc 2019		8 tisíc 2019	
Spolu G3		13 tisíc		13 tisíc	
G.4 Zaviesť zber a spracovanie organického odpadu	G4.1				
	G4.2				
	G4.3				
	G4.4				
Spolu G4					
G.5 Realizovať racionálne protipovodňové zásahy a oparenia	G5.1	10 tisíc 2016-2050		10 tisíc 2016-2020	
	G5.2	10 tisíc 2016-2050		10 tisíc 2016-2020	
	G5.3				
Spolu G5		20 tisíc		20 tisíc	
Spolu G	G1-G5	33 tis.		33 tis.	0
Spolu	A - G	1 715 tis.	543 tisíc	776 tis.	396 tis.

12.2 Zdroje financovania stratégie

- vlastné zdroje obce
- zdroje z dotácií Európskeho spoločenstva
- jné – štátne dotácie.
- nadačné zdroje.

. iné –

Obec nemieni na rozvoj obce brať švery.

12.3. Harmonogram realizácie programu rozvoja obce

Jednotlivé opatrenia na uskutočnenie cieľov budú realizované priebežne, časť jednorázovo, najmä v prípade vyhlásenia vhodných výziev na predkladanie projektov na financovanie z eurofondov a nadácií, prípadne poskytovania štátnych účelových dotácií. Tento harmonogram, rovnako ako časový rozpis použitia finančných prostriedkov, je iba odhadom skutočného času realizácie.

Priorita / Špecifické ciele	Roky realizácie						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A. Ľudské zdroje							
A1 Udržanie počtu občanov obce							
A2 Podporovať záujem o individuálnu bytovú výstavbu							
A3 využívanie dobrej vzdelanostnej štruktúry občanov							
A.4 Podpora činnosti občianskeho sektora a občianskej iniciatívy							
A.5 Podpora znalostí informačných technológií občanmi							
A.6 Využitie vzdelanosti, kvalifikovanosti, pracovnej zručnosti a podnikavosti občanov							
A.7 Riešenie problémov seniorov							
A.8 Zachovanie a podpora materskej školy							
B. Doprava, komunikácie, bytová situácia a technická infraštruktúra							
B1 Rekonštrukcia miestnych ciest, parkovísk, chodníkov							
B2 Efektívne využívanie bytového fondu							
B.3 Dostavanie, zrekonštruovanie sieť vodovodov							
B.4 Riešenie problému obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd							
B.5 Podpora výstavby zariadení s ekologických spôsobov výroby energií							
B.6 Zrekonštruovanie verejného osvetlenia							
C. Hospodárstvo a služby_							
C1 – Podpora služieb v turistike a rekreačných služieb podnikateľov							
C.2 Podpora náučnej turistiky – Banský skanzen Hnilčík							

C3 Rekonštrukcia budovy múzejnej expozície banského múzea Banského skanzenu							
C.4 Založenie obecného podniku na báze využívania prírodných zdrojov							
C.5 Podpora vzniku drobných živností na báze tradičnej výroby							
C.6 Podpora projektov na adaptáciu nevyužívaných domov na vidiecky turizmus							
C.7 Podpora rekonštrukcie a obnovy činnosti rybochovného zariadenia pri Gezwängu,.							
F. Sociálna infraštruktúra							
F.1 Zriadenie sociálneho podniku so stacionárom							
F.2 Zriadenie sociálnej výpomoci pre starších a odkázaných občanov							
F.3 Zriadenie klubu dôchodcov							
F.4 Činnosť materskej školy							
F.5 Podpora zainteresovania podnikateľskej sféry na verejných a sociálnych službách							
D. Cestovný ruch							
D.1 Lepšie využívať potenciálu prírodných daností							
D.2 Podpora rozvoja jestvujúcich zariadení pre rekreáciu, zimné športy v stredisku Mráznička							
D.3 Podpora činnosti a aktivity penziónu Banská klopačka v Roztokách							
D.4 Podpora jestvujúcich stravovacích služieb v penzióne Pod krížom, Banská klopačka Roztoky, Ski centre Mráznička							
D.5 Podpora ubytovania v súkromných chatách							
D.6 Rozvoj náučnej turistiky–Banský skanzen, núzejna rpozícia a náučné chodníky							
D.7 Vytvorenie atraktívnej ponuky voľnočasových aktivít ore občanov							
D.8 Zlepšenie spolupráce medzi obcou, tretím sektorom a podnikateľskou sférou v turizme							
D.9 Zlepšenie atmosféry medzi konkurujúcimi si podnikateľskými subjektami							
E. Rozvoj kultúry a voľnočasových aktivít							
E.1 Dokončenie rekonštrukcie kultúrneho domu							
E.2 Vytvorenie organizovaných foriem rozvíjania kultúry							
E.3 Podpora zachovania a obnovy tradičných podujatí							

E.4 Zachovanie kultúrneho dedičstva v obci, aktivity							
E.5 Pokračovanie vo výskume a ochrane kultúrneho dedičstva Hnilčíka							
E.6 Využitie potenciálu organizácií tretieho sektoru pre rozvoj miestnej kultúry a voľnočasových aktivít							
E.7 Podpora informačných obecných médií a Hnilčíckeho spravodaja							
E.8 Podpora kvalifikovaného etnografického a národopisného výskumu							
E.9 Zapojenie kultúrnych pamiatok do náučnej turistiky							
E.10 Podpora citlivej obnovy niektorých historických objektov							
E.11 Podpora organizovaného športu a voľnočasových športových aktivít občanmi							
E.12 Podpora športu obcou v privátnom sektore ako nosného segmentu rozvoju							
G. Rozvoj vidieka a ochrana životného prostredia							
G.1 Zachovanie zdravého vidieckeho životného prostredia							
G.2 Využitie potenciálu nekosených a nevyužívaných lúk a pastvísk							
G.3 Podpora a udržanie funkčného systému zberu a triedenia odpadu							
G.4 Zavedenie zberu a spracovanie organického odpadu							
G.5 Realizácia racionálnych protipovodňových zásahov							

Poznámka: Kolorované kolonky vyznačujú rok realizácie opatrenia.

Finančná tabuľka na celé projektové obdobie

Rok	Celkové náklady, (tis. €)	Štátne dotácie, zdroje ES, iné madačné zdroje (tis. €)	Úvery (tis. €)	Vlastné zdroje obce (tis. €)
2016	149	92	0	57
2017	268	213	0	55
2018	384	315	0	69
2019	307	253	0	54
2020	214	162	0	52
2021	194	142	0	52
2022	199	142	0	57
Spolu	1 715	1 319	0	396.

Záver

Plán rozvoja obce Hnilčík je šasovo zosúladený s regionálnymi programovými dokumentami časovým plánom poskytovania pomoci Európskym spoločenstvom.

Programové ciele a opatrenia na ich dosiahnutie sú v súlade s možnosťami obce a subjektov privátnej a občianskej sféry, ktore v Hnilčíku pôsobia. Program na základe analýzy rozvojového potenciálu a definovaných problémov nastoľuje reálne cesty rozvoja obce vo všetkých sférach s reálnou možnosťou na konci programového obdobia dosiahnuť **globálny strategický cieľ**:

Realizáciou postupných opatrení v prioritných oblastiach určených týmto rozvojovým programom dosiahnuť naplnenie vízie rozvoja obce Hnilčík s cieľom, aby sa obec Hnilčík stala znamenitým a vyhľadávaným miestom pre trvalý pobyt, aby v nej existujúce a budované turistické a športové centrá ako motor hospodárskej činnosti nadobudli nadregionálny význam a obľubu, aby si obec posilňovaním regionálnej identity zachovala a zveľadila kultúrne dedičstvo spojené s baníctvom a dejinným vývojom a aby obec zostala oázou čistého prírodného prostredia.

PRÍLOHY

1. Zoznam použitých skratiek

PHSR – plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

PRO – program rozvoja obce

EÚ – Európska únia

č. k. ú – číslo katastrálneho územia – hektár

s. r. o. - spoločnosť s ručením obmedzeným

š.p. - štátny podnik

2. Inštitucionálna a organizačná stránka realizácie programu rozvoja obce, sociálno-ekonomické partnerstvo

Podľa jednotlivých priorít sú to:

V rámci priority č. 1 **Hnilčík - znamenité miesto pre trvalý pobyt:**

- Zachovanie atraktivity obce pre stály pobyt s postupným zvyšovaním počtu občanov
- Zlepšenie stavu a dobudovanie technickej infraštruktúry, najmä cestných komunikácií, vodovodov,
- Podpora vzniku sociálnych služieb v obci pre matky s deťmi, pre seniorov a odkázaných
- Podpora vzniku a činnosti obecného podniku, zameraného na využívanie miestnych zdrojov
- Podpora vzniku a činnosti ďalších podnikateľských subjektov v oblasti poskytovania služieb, turizmu, extenzívneho poľnohospodárstva a výroby

V rámci priority č. 2 **Budovanie turistických a športových zariadení, rozvoj turizmu:**

- Podpora podnikateľských aktivít a živnostníkov vo využívaní prírodného a historicko-náučného potenciálu pre turistiku, rekreačné pobyty, náučnú turistiku a šport, podpora služieb obyvateľstvu

V rámci priority č. 3 **Posilňovanie regionálnej identity:**

- Podpora činnosti pamäťovej inštitúcie – múzejnej expozície Banského skanzenu Hnilčík
- Po dokončení rekonštrukcie kultúrneho domu vytvoriť zázemie pre obnovu a rozvoj miestnej kultúry založenej na miestnych tradíciách
- Iniciovať a podporovať vznik záujmových združení a spolkov zaoberajúcich sa umením, kultúrou, tradičnou kultúrou, folklórom, podporovať jednorázové i tradičné kultúrne podujatia
- Obnoviť činnosť klubu mladých a ich kultúrne aktivity

V rámci priority č. 4 **Ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov:**

- Zlepši technickými opatreniami (výstavbou zberných dvorov) a osvetou medzi občanmi separovaný zber odpadu
- Dosiahnuť zlepšenie kvality povrchových vôd a racionálne využívanie potenciálu podzemných vôd, aj ako strategického fenoménu pre budúcnosť

Cieľom je uvedené strategické ciele rozvíjať vo vzájomnej vyváženosti a s dôrazom na dôležitosť všetkých rozvíjaných oblastí tak, aby sa dosiahol vyvážený a trvale udržateľný rozvoj.

3. Zápis z prípravy PHSR 2016-2022

Zápis

zo stretnutia prípravného výboru pre aktualizáciu Plánu rozvoja obce Hnilčík zo dňa
3. 6. 2014 na Obecnom úrade v Hnilčíku

Prítomní: Vladimír Fabián, starosta obce Hnilčík, Ing. Marián Jančura a Ing. Eva Malecová za OZ Hnilčík pre prítomnosť, pre budúcnosť, Ing. František Murgáč a Ľubomír Kačír ml., členovia obecného zastupiteľstva obce Hnilčík

Stretnutie prípravného výboru vzniklo na podnet starostu obce.

Priebeh rokovania:

a. Starosta obce Hnilčík Vladimír Fabián na základe Uznesenia obecného zastupiteľstva obce Hnilčík č. 22-16/5-2014 zo dňa 16. 5, 2014, ktorým sa schvaľuje aktualizácia Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2014-2020, prítomným vysvetlil potrebu aktualizácie existujúceho Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja platného od roku 2003 vzhľadom na viaceré zmeny a to tak, aby dokument korešpondoval s novým programovacím obdobím Eurozóny na roky 2014 – 2020 i s novými rozvojovými zámermi obce. Nový Program hospodárskeho a

sociálneho rozvoja (ďalej PHSR) musí byť zodpovedať aj ustanoveniam zákona č. 529/2008 Z.z. „o podpore regionálneho rozvoja“, najmä s § 8. Starosta navrhol prípravnému výboru určiť zloženie 2 tímov: riadiacej a pracovnej (realizačnej) skupiny pre prípravu nového znenia PHSR z radov samosprávy, občianskych aktivistov a podnikateľského sektoru.

Zástupcov OZ Hnilčiek prizval do prípravného výboru ako reprezentantov občianskych aktivít.

b. Ing. Eva Malecová upozornila, že nový PHSR musí korešpondovať s plánom komunitného rozvoja. Navrhuje preto určiť aj tretiu komisiu pre vypracovanie komunitného plánu s riadiacou a realizačnou zložkou.

c. Po diskusii vznikol návrh na zloženie nasledujúcich pracovných tímov:

Komisie pre vypracovanie PHSR obce Hnilčiek na roky 2015-2020, zloženej z:

- riadiacej skupiny zloženej zo starostu Vladimíra Fabiána, predsedu a hlavného koordinátora realizácie prác a z členov obecného zastupiteľstva – volených zástupcov občanov v zložení: Ing. František Murgáč, (podpredseda a zapisovateľ), Emil Jurčák, František Fabián, Ľubomír Kačír st., Ľubomír Kačír ml.,

- pracovnej skupiny v zložení Ing. Marián Jančura, predseda, zástupcovia občianskeho sektoru Ing. Eva Malecová, Miloš Greisel, Ing. Ján Bočkay, zástupcovia podnikateľskej sféry Beáta Kubičárová (cestovný ruch) a Ing. Jozef Korba (Pozemkové spoločenstvo Hnilčiek),

Komisie pre vypracovanie komunitného plánu (KP) obce Hnilčiek v zložení:

- riadiaca skupina: Vladimír Fabián, starosta, predseda, Ing. František Murgáč, Emil Jurčák, František Fabián, Ľubomír Kačír st., Ľubomír Kačír ml.,

- realizačnej skupiny v zložení: Katarína Novotťová, predsedníčka, Ing. Eva Malecová, podpredsedníčka, Ing. Marián Jančura, Ružená Pavlíková, Mária Čornejová, Ing. Ján Bočkay.

13. Prípravný výbor poveruje starostu Vladimíra Fabiána prerokovať vyššie uvedené nominácie s jednotlivými navrhovanými členmi komisií a získať ich súhlas s pôsobením v nich. V prípade nesúhlasu je potrebné vyhliadnuť si a osloviť iných občanov Hnilčieka. Komisie pre prípravu PHSR a KP začnú pracovať v okamihu súhlasu všetkých členov, najneskôr 1. júla 2014. Zodpovedný Vladimír Fabián

d. Prípravný výbor poveruje Ing. Evu Malecovú vypracovaním spoločného štatútu komisií pre vypracovanie PHSR obce Hnilčiek a komisie pre vypracovanie KP obce Hnilčiek do konca mesiaca júna 2014 s platnosťou od 1.7.2014.

e. Od 1.7.2014 preberá Vladimír Fabián funkciu predsedu a hlavného koordinátora oboch komisií. Bude podľa potreby zvolávať pracovné stretnutia a umožní členom komisií prácu v obecnej komunite (získovanie potrieb občanov) a pri spracovaní informácií.

f. Vedením zápisov z pracovných stretnutí a inej agendy súvisiacej s problematikou sa poveruje Ing. Marián Jančura.

V Hnilčiku, 3.6.2014 zapísal Ing. Marián Jančura

Príloha:

Komisia pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčiek (K PRO) na roky 2015-2020:

Riadiaca skupina:

Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác,

Ing. František Murgáč, (podpredseda a zapisovateľ),

Emil Jurčák,

František Fabián,

Ľubomír Kačír st.,

Ľubomír Kačír ml.,

Pracovná skupina:

Ing. Marián Jančura, predseda,
Ing. Eva Malecová, podpredseda,
Miloš Greisel, za občiansky sektor,
Ing. Ján Bočkay, za občiansky sektor,
Beáta Kubičárová, za podnikateľskú sféru (cestovný ruch)
Ing. Jozef Korba, za podnikateľskú sféru (vlastníci lesnej pôdy)

Komisie pre vypracovanie komunitného plánu (K KP) obce Hnilčiek:

Riadiaca skupina:

Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác,
Ing. František Murgáč,
Emil Jurčák,
František Fabián,
Ľubomír Kačír st.,
Ľubomír Kačír ml.,

Pracovná skupina:

Katarína Novotťová, predsedníčka skupiny,
Ing. Eva Malecová, podpredsedníčka,
Ing. Marián Jančura,
Ružená Pavlíková,
Mária Čornejová,
Ing. Ján Bočkay

**Spoločný štatút
komisií pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčiek (PRO) a
Komunitného plánu (KP) obce Hnilčiek na roky 2015-2020**

Obecný úrad Hnilčiek v zastúpení starostu obce Hnilčiek Vladimíra Fabiána a so súhlasom obecného zastupiteľstva schvaľuje spoločný štatút činnosti Komisie pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčiek (PRO) na roky 2015-2022 a Komisie pre vypracovanie Komunitného plánu (KP) obce Hnilčiek na roky 2016-2022 v nasledujúcom znení:

1. Členov oboch komisií určí starosta obce Hnilčiek.
2. Obe komisie majú nasledujúcu štruktúru: pozostávajú z členov riadiacej skupiny a členov pracovnej skupiny.
3. Členmi riadiacej skupiny sú starosta a volení zástupcovia obecnej samosprávy – poslanci do obecného zastupiteľstva. Riadiaca komisia riadi a kontroluje vypracovanie PHSR, jej členovia pôsobia ako oponenti navrhovaných cieľov a opatrení PHSR.
4. Členmi pracovnej skupiny sú odborníci, a občianski aktivisti zaoberajúci sa na báze dobrovoľnosti výskumom sociálnych, hospodárskych, kultúrnospoločenských, historických a environmentálnych podmienok obce a riešením problémov, ktoré s nimi súvisia a zástupcovia podnikateľskej sféry pôsobiacej v obci. Členmi komisie môžu byť občania obce Hnilčiek, alebo občania iných sídiel v SR, ktorí sú ochotní odborné znalosti a skúsenosti odovzdať v prospech

vypracovania PHSR a KP ako kvalitných rozvojových dokumentov. Počet členov určí starosta podľa potreby.

Úlohou pracovnej skupiny je vypracovať PRO a KP na dané obdobie v súlade s legislatívnymi podmienkami, v súlade s potenciálom obce a v súlade s potrebami obecnej komunity. Komisia zisťuje potreby občanov, objektívne zhodnotí stav obecného rozvoja vo všetkých jeho sférach, hľadá a navrhuje riešenia, ktoré sformuluje do rozvojových zámerov, globálnych a špecifických cieľov a do návrhov rozvojových opatrení.

5. Obidve komisie sa schádzajú na spoločných stretnutiach, na ktorých sú prezentované výsledky práce pracovnej skupiny v jednotlivých etapách vypracovania rozvojových plánov. Záväzný výsledky zakotvené do PRO a KP sa prijímajú po diskusii konsenzom, alebo rozhodnutím starostu obce.

6. Obidva dokumenty musia mať vypracovanú osnovu a musia mať požadovanú náplň podľa požiadaviek príslušnej legislatívy, najmä ustanovení zákona č. 529/2008 Z.z. „o podpore regionálneho rozvoja“, (§ 8).

7. Pracovné skupiny predložia výsledné verzie rozvojových dokumentov starostovi obce v termínoch, ktoré on určí. Záverečné verzie budú zhodnotené v pripomienkovom konaní členmi riadiacej skupiny a po uskutočnení opráv a korekcií prijaté rozhodnutím obecného zastupiteľstva.

8. Členom pracovných skupín sa môže poskytnúť finančná odmena, o poskytnutí ktorej a o jej výške

rozhodne starosta.

V Hnilčíku, 8.8. 2014

Schvaľuje:

Vladimír Fabián,
starosta obce Hnilčik

Zápis

zo stretnutia zástupcov komisií pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčí na roky 2014 – 2020 a pre vypracovanie Komunitného plánu obce Hnilčik zo dňa 22. januára 2015 na Obecnom úrade v Hnilčíku

Prítomní:

- za riadiacu skupinu Komisie pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčik : Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác,
- za realizačnú skupinu Komisie pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčik: Ing. Marián Jančura, predseda, Ing. Eva Malecová, podpredseda,
- za Komisiu pre vypracovanie komunitného plánu obce Hnilčik: Katarína Novotťová, predseda skupiny

Priebeh a výsledky rokovania:

1. Informácie o prebiehajúcich prácach, informovali predsedovia skupín.
2. Prítomní sa dohodli, že PRO i KP je potrebné zosúladiť s pripravovanými dokumentami nového

programovacieho obdobia EÚ na roky 2014-2020, ktoré ešte nie sú k dispozícii.

Vzhľadom na to do ukončenia prípravných prác štátnych orgánov platí doterajšia verzia Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Práce na aktualizácii obidvoch dokumentov však pokračujú.

3. Vzhľadom na výsledky volieb do obecnej samosprávy a zmeny v zložení obecného zastupiteľstva obce Hnilčiek je potrebné vykonať aj zmeny v zložení riadiacej skupiny obidvoch komisií. Pre obidve komisie sa určuje nasledujúce zloženie: Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác, Emil Jurčák, František Fabián, Ľubomír Kačír ml., Vlastimil Novotta a Branislav Murgáč. Za podpredsedu skupiny sa určuje Emil Jurčák.

4. Do Komisie pre vypracovanie Programu sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce Hnilčiek prechádza Ing. František Murgáč ako zástupca občianskeho sektoru a jeho rady rozširuje Ing. Ján Černík za občiansky sektor..

5. Uvedené zmeny Vladimír Fabián ako hlavný koordinátor už prerokoval s dotýčnými členmi a získal ich súhlas s prácou v skupinách.

Noví zloženie skupín uvádzame v prílohe k tejto zápisnici,

V Hnilčíku, 22.1. 2015

Zapísal: Ing. Marián Jančura

Príloha ku zápisu zo dňa 22.1.2015

Komisia pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčiek (K PRO) na roky 2015-2020:

Riadiaca skupina:

Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác,

Emil Jurčák, podpredseda

František Fabián,

Vlastimil Novotta,

Branislav Murgáč,

Ľubomír Kačír ml.

Pracovná skupina:

Ing. Marián Jančura, predseda,

Ing. Eva Malecová, podpredseda,

Miloš Greisel, občiansky sektor, environmentálna problematika,

Ing. Ján BočKay, občiansky sektor, sociálna problematika,

Ing. František Murgáč, občiansky sektor, sociálna problematika,

Ing. Ján Černík, občiansky sektor, environmentálna problematika,

Beáta Kubičárová, za podnikateľskú sféru (cestovný ruch), hospodárska problematika,

Ing. Jozef Korba, za podnikateľskú sféru (vlastníci lesnej pôdy), hospodárska a environmentálna problematika.

Komisie pre vypracovanie komunitného plánu (KP) obce Hnilčiek:

Riadiaca skupina:

Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác,

Vlastimil Novotta, podpredseda,

Emil Jurčák,

František Fabián,

Branislav Murgáč,
Ľubomír Kačír ml.,

Pracovná skupina:

Katarína Novotťová, predsedníčka skupiny,
Ing. Eva Malecová, podpredsedníčka,
Ing. Marián Jančura, hospodárska a sociálna problematika,
Ružená Pavlíková, sociálna problematika,
Mária Čornejová, sociálna problematika,
Ing. Ján Bočkay, sociálna problematika.

Zápis

z pracovného stretnutia zástupcov komisií pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčí na roky 2014 – 2020 a pre vypracovanie Komunitného plánu obce Hnilčiek zo dňa 18.11. 2015 na Obecnom úrade v Hnilčíku

Prítomní: Vladimír Fabián, Ing. Eva Malecová, Ing. Marián Jančura, Katarína Novotťová

Program rokovania:

1. Kontrola priebehu prác
2. Diskusia o postupe pri vypracovaní PRO podľa návrhu metodiky na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.
3. Príprava dotazníkového prieskumu medzi občanmi obce a podnikateľmi v Hnilčíku.

V Hnilčíku, 18.11.2015

Zapísal Ing. Marián Jančura

Zápis

zo stretnutia zástupcov komisií pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčí na roky 2014 – 2020 a pre vypracovanie Komunitného plánu obce Hnilčik
zo dňa 30. 11. 2015 na Obecnom úrade v Hnilčíku

Prítomní: Vladimír Fabián, Ing. Eva Malecová, Ing. Marián Jančura, Mária Čornejová, Katarína Novotťová, Ing. Ján Černík

Program schôdze.

1. Prerokovanie aktuálneho stavu priprav dokumentov.
3. Požiadavka Ing. Mariána Jančuru na starostu obce o doplnenie niektorých informácií do analytickej časti PHSR.
4. Informácia V. Fabiána o rozvojových zámeroch obce súvisiacich s výzvami nového programovacieho obdobia EÚ na roky 2014-2020, ktoré je potrebné zapracovať do rozpracovaných dokumentov.
5. Informácia Ing. Evy Malecovej o rozpracovaní dotazníkového prieskumu
6. Rozhodnutie predĺžiť programovacie obdobie na roky 2014-2022 (súladi s PHSR Košického samosprávneho kraja). Doplniť text, najmä strategickú časť

V Hnilčíku, 30.11.2015

Zapísal Ing. Marián Jančura

Zápis

zo stretnutia zástupcov komisií pre vypracovanie Programu rozvoja obce Hnilčí na roky 2014 –

2022 a pre vypracovanie Komunitného plánu obce Hnilčiek
zo dňa 12. 12. 2015 na Obecnom úrade v Hnilčíku

Prítomní: Vladimír Fabián, predseda a hlavný koordinátor realizácie prác,
Emil Jurčák, podpredseda
Branislav Murgáč,
Ľubomír Kačír ml.
Ing. Marián Jančura,
Ing. Eva Malecová,
Ing. Ján Černík,
Beáta Kubičárová ,
Ing. Jozef Korba

Program:

1. Záverečné hodnotenie textu vypracovaného PROobce Hnilčiek na r. 2014-2022
2. Prednesenie pripomienok a diskusia
3. Úloha pre pracovný tím zapracovať akceptované pripomienky a vypracovať konečnú verziu, termín do konca roku 2015
4. Prítomní odporúčajú starostovi po dokončení dokument predložiť na schválenie obecnému zastupiteľstvu na schválenie formou bšeobecne platného nariadenia.
5. Diskusia o stave príprav komunitného plánu.

Zapásal: Ing. Marián Jančura